

AAA_1920#01#Y14#01 EDUMAN testinin sualları

Fənn : 1920 İnstitusional iqtisadiyyat

1 Kölgə iqtisadiyyatının miqyaslarının artmasının institusional səbəblərinə aid deyil:

- ☐ mülkiyyətin müstəsnaqlıq rejiminin yaradılması
- ☐ leqal biznesin yüksək transaksiya xərcləri
- ☐ mülkiyyət hüquqlarının səmərəli müdafiə sisteminin olmaması
- ☒ yüksək istehsal xərcləri
- ☐ dövlət institutları sisteminin mənafehlərinin müəyyən qrupuna təbə olması

2 İqtisadiyyatın qeyri-formal sektorunun xərclərinə aid deyil?

- ☐ əməkhaqqında qanunların pozulması
- ☐ gəlirlərin transferti xərcləri
- ☐ cəzadan yayınmaq xərcləri
- ☒ sadalananların hamısı aiddir
- ☐ vergidən yayınma xərcləri

3 Tənzimləmə sisteminin bölgü funksiyası nədən ibarətdir.

- ☐ bazar informasiyaları və nüfuzlarının rəqiblər arasında bölüşdürülməsi
- ☐ resursların və rəqabət imkanlarının iqtisadi subyektlər arasında paylanması
- ☐ bazarın oyun qaydalarına riayət edilməsi imkanlarının təkrar bölgüsü
- ☒ qazanc və xərclərin iqtisadi agentlər arasında təkrar bölgüsü
- ☐ rəqabət mübarizəsi üsullarının optimal tətbiqi

4 Tənzimləmə sisteminin əlaqələndirmə funksiyası nədən ibarətdir?

- ☐ iqtisadi agentlərin təsərrüfat fəaliyyətini tənzimləyən leqal qaydalar yaratmaq
- ☐ ictimai sərvəti ayrı-ayrı qrupların xeyrinə təkrar bölmək
- ☐ tənzimləmə iştirakçılarının ümumi maraqlar üzrə bölüşdürülməsi
- ☐ qrup üzvlərinin xüsusi qaydada implisit razılığa gətirilməsi
- ☒ müxtəlif iqtisadi subyektlərin hərəkətlərinin tənzimlənməsi, onların davranışlarının və resursdan istifadə etmələrinin çoxsaylı alternativlərinin məhdudlaşdırılması

5 İnstitusional yanaşmaya uyğun olaraq iqtisadiyyatın qeyri-formal sektorunda iştirak etmək üçün meyar budur:

- ☒ leqal biznesin aşağı transaksion xərcləri
- ☐ aşağı son hədd xərcləri
- ☐ yüksək istehsal xərcləri
- ☐ aşağı transformasiya xərcləri
- ☐ leqal fəaliyyət aparılmasının yüksək xərcləri

6 E.Fayqanın uyğun olaraq gizlin (kölgə) iqtisadiyyatı aşağıdakılara bölünür:

- ☐ kriminal, qeyri-formal, kölgə, qeyri-qanuni
- ☐ qeyri-formal, qeyri-qanuni, nəzərə alınmayan, kölgə
- ☐ kölgə, qeyri-formal, qeyri-leqal, kriminal
- ☐ qeyri-rəsmi, qeyri-leqal, kölgə, qeyri-formal
- ☒ qeyri-leqal, nəzərə alınmayan, qeyri-rəsmi, qeyri-formal

7 Qeyri-formal iqtisadiyyat özünə daxil edir:

- ☐ iri sənaye istehsalını
- ☒ “boz” və “qara” bazarları
- ☐ ev təsərrüfatlarının fəaliyyətini
- ☐ qeyri-leqal biznes və kriminal iqtisadiyyatı
- ☐ nəzərə alınmayan və qeyri- rəsmi fəaliyyəti

8 Tanışınızdan 100 man. həcmində borc alıb növbəti ayın axırınadək onu qaytarmağı vəd edərək şifahi razılaşma əsasında siz müəyyən sazişə girişirsinizsə və sonra bu sazişə əməl etməkdən imtina edirsinizsə bu fəaliyyət necə qiymətləndirilə bilər?

- ☐ leqal
- ☐ qeyri-rəsmi
- ☐ qeyri-leqal
- ☐ gizli
- ☒ kriminal

9 Klub nemətinin maliyyələşdirilməsi zamanı:

- ☒ şəbəkə iştirakçılarının hər biri öz payını ödəməlidir
- ☐ ödənişlərin həcmi nüfuzu ən çox olan şəbəkə iştirakçısı müəyyənləşdirir
- ☐ şəbəkə iştirakçılarının ödənişləri bərabərdir
- ☐ cavablar doğru deyil
- ☐ şəbəkə iştirakçılarından heç biri klub nemətinin istehlakından imtina edə bilməz

10 Klub nemətinə misal:

- ☐ əməkdaşları evlərinə çatdıran korporativ avtobusdur
- ☒ tədris qrupu tələbələrə tərəfindən yaradılmış elektron poçt yeşiyidir
- ☐ firmanın baş ofisinin hollunda quraşdırılmış fontandır
- ☐ cavabların hamısı doğrudur
- ☐ bina daxilində siqaret çəkməyə icazədir

11 "Biletsiz sərnəşin" problemi çətin ki yarana bilsin:

- ☐ qeyri-formal qaydaların formal qaydalardan üstün olduğu və onlarla ziddiyyətə girdiyi cəmiyyətdə vergilərin ödənilməsində
- ☐ sıx sosial əlaqələr olmayan qrupda
- ☒ bir biri ilə yaxşı tanış olan və uzunmüddətli əmək münasibətlərinə cəlb edilmiş insanlar qrupunda
- ☐ cavabların hamısı doğrudur
- ☐ böyük sosial qruplarda

12 Sosial kapital dedikdə birlikdə aşağıdakının yayılma dərəcəsi başa düşülür:

- ☒ səmimilik, etibar və vətəndaş kooperasiyasının qeyri-formal normaları
- ☐ kredit verilən xidmətlərdən ifrat istifadə
- ☐ agentin daha sərfəli şərtlərlə müqavilə bağlamaq cəhdi
- ☐ cavabların hamısı doğrudur
- ☐ doğru cavab yoxdur

13 Bonding sosial kapital tipi:

- ☒ kollektiv fəaliyyətlərin təşkilinə qrupüstü səviyyədə maneə
- ☐ agentin könüllü daha sərt şərtləri qəbul etməsi
- ☐ kollektiv hərəkətlərin qrupüstü səviyyədə təşkilinə kömək edir
- ☐ cavabların hamısı doğrudur
- ☐ gözlənilməyən vəziyyətlərə çevik reaksiya verməyə qabil olmaq

14 Biletsiz probleminin yaranma şərti nədir?

- ☐ qeyri-rəqabətlik xüsusiyyətinə malik əmtəələrin olması
- ☒ ondan imtina edilə bilməmə xüsusiyyətinə malik nemətlərin olması
- ☐ pulsuz istehlak edilə bilən əmtəələrin olması
- ☐ doğru cavab yoxdur
- ☐ cavabların hamısı doğrudur

15 Xalis ictimai məhsulun xüsusiyyəti bundadır:

- ☐ o yalnız birgə istehlak edilə bilər
- ☐ istehlakçıların sayının artması onun ayrılıqda götürülmüş hər bir istehlakçı üçün faydalılığını azaltmır
- ☐ onun bir istehlakçı tərəfindən istehlakı başqalarının ondan istehlakını məhdudlaşdırmır
- ☐ sadalanmış cavabların heç biri doğru deyil
- ☒ sadalanmış cavabların hamısı doğrudur

16 Xüsusi sahibkarlıq firmasının əsas müsbət cəhəti nədən ibarətdir?

- ☒ mülkiyyətçi –idarə başçısının güclü motivasiyası
- ☐ mənfəətin yalnız ona məxsus olması
- ☐ yüksək gəlir götürmək imkanı
- ☐ mənfəət stimulunun olması
- ☐ qənaətçilik rejimi

17 Prinsipial-agent problemi nədir?

- ☐ kontraktların iştirakçıları arasında olan problemlər
- ☒ agent prinsipialın mənafeyinə deyil öz mənafeyinə üstünlük verir
- ☐ tərəfmüqabillərinin problemləri
- ☐ iqtisadi agentlər arasında problem
- ☐ kontrakt iştirakçılarının mənafeələrinə üstünlük verilməsi

18 Prinsipial-agent problemi hansı şəraitdə meydana çıxır?

- ☐ iqtisadi fəaliyyətə başlamazdan öncə
- ☒ zəmin “prinsipial” və icraçının iqtisadi mənafeələrinin ziddiyyətlərinin mövcud olması və informasiya asimetriyasının olması zamanı
- ☐ iqtisadi fəaliyyət zamanı
- ☐ rəqabət mühitində
- ☐ mənfəətin bölüşdürülməsi zamanı

19 Hansı nemətlər xalis xüsusi nemətlərə aid edilir?

- ☐ ictimai mülkiyyət formasında olan müəssisələrdə istehsal edilən nemətlər
- ☐ istehlakdan çıxarılması qeyri-mümkün və rəqabətli olanlar
- ☐ istehlakdan çıxarılması qeyri-mümkün və qeyri- rəqabətli olanlar
- ☒ istehlakdan çıxarılması mümkün və rəqabətli olanlar
- ☐ istehlakdan çıxarılması mümkün olan, lakin qeyri-rəqabətli olanlar

20 İyerarxiyanın artması nə vaxt dayanır?

- ☐ həyata keçirilən transaksiyalar artdıqda
- ☒ iyerarxiya daxilində həyata keçirilən əlavə transaksiyaların rentabelliği bazar rentabelliğindən aşağı olduqda
- ☐ transaksiyalar azaldıqda
- ☐ faydalıq sona çatanda

- ☐ iyerarxiya daxilində həyata keçirilən əlavə transaksiyaların rentabelliği bazar rentabelliğindən yuxarı olduqda

21 Selektiv (seçmə) stimullar və sosial kapital hansı problemləri həll etməyə imkan verir?

- ☐ mülkiyyət hüquqlarının spesifikasiyası problemini
☐ məhdud rasionallıq problemini
☒ kollektiv fəaliyyət problemini
☐ mənfə xarici effektlər problemini
☐ müsbət xarici effektlər problemini

22 "Biletsiz adam" probleminin ilk tədqiqatçısı kimdir?

- ☐ Oliver Uilyamson
☐ Harold Demsets
☒ Mansur Olson
☐ Frenk Nayt
☐ Con Kommons

23 Mansur Olson bunun və bununla bağlı kollektiv hərəkətlərin təşkili probleminin ilk tədqiqatçısı olmuşdur:

- ☒ "biletsiz adam" probleminin
☐ «prinsipial - agent» probleminin
☐ qeyri-müəyyənliyin
☐ zorla pul qopartmağın
☐ əlverişsiz seçimin

24 Qarşılıqlı faydalı kollektiv fəaliyyətin həyata keçirilməsinin iqtisadi agentlərin ümumi xərclərdə iştirak etmədən fayda götürə bilmə imkanına görə çətinləşməsi:

- ☐ «bazarın iflası»
☐ «prinsipial - agent» problemi
☒ "biletsiz adam" problemi»
☐ informasiyanın asimmetrikliyi
☐ mənəvi risk

25 Biletsiz adam " problemilə maraqlanmış ilk tədqiqatçılardan biri:

- ☐ S.Henrix
☐ R.Boyda
☐ L.Quizo
☐ R.Patnem
☒ M.Olson

26 Mansur Olsonun Kollektiv fəaliyyətlərin məntiqi kitabı necənci ildə işıq üzü görmüşdür?

- ☒ 1965-ci il
☐ 1960-cı il
☐ 1964-cü il
☐ 1933-cü il
☐ 1900-cü il

27 Kollektiv fəaliyyətlərin məntiqi, ictimai nemət və qrup nəzəriyyəsi əsərinin müəllifi kimdir?

- ☒ M.Olson
☐ K.Errou və R.Solou

- ☐ S.Henrix və Boydo
- ☐ Tafta-Xartli
- ☐ C.M.Keyns

28 İyerarxiya nədir?

- ☐ iqtisadi strukturdur
- ☐ komanda verəndir
- ☐ komandaları qəbul edəndir
- ☐ quruluş ardıcılığı
- ☒ qarşılıqlı təsirin komandalar vasitəsilə baş verdiyi fərdlərin təbəçilik strukturudur

29 Mərkəzi agentin rolu neçə başlıca səlahiyyətlərin birləşdirilməsini nəzərdə tutur.

- ☐ 2
- ☐ 6
- ☐ 4
- ☐ 8
- ☒ 5

30 İyerarxik strukturun genişləndirilməsinin qiymətləndirilməsinin ümumi prinsipini kim təklif etmişdir?

- ☒ Ronald Kouz
- ☐ Uilyamson
- ☐ Alçian
- ☐ Kuznets
- ☐ Artur Piqu

31 İyerarxik struktur çərçivəsində işdən boyunqaçırma formasında opportunistlə mübarizə aparma metodları hansılardır?

- ☐ sanksiyalar tətbiq etmək
- ☐ stimullaşdırma
- ☒ monitorinq və stimullar sisteminin yaradılması
- ☐ qadağa qoymaq
- ☐ hüquqlarının məhdudlaşdırılması

32 A.Alçian və H. Demsets iqtisadi təşkilatların (firmanın) neçə tipini ayırmışlar?

- ☐ bir
- ☐ beş
- ☐ iki
- ☐ doqquz
- ☒ yeddi

33 Hansı nemətlər qeyri-rəqabətlik və onlardan imtina edilə bilinməmə xüsusiyyətlərinə malikdir?

- ☒ ictimai nemətlər
- ☐ xidmətlər
- ☐ xüsusi nemətlər
- ☐ istehlak əmtəələri
- ☐ aşağı keyfiyyətli əmtəələr

34 Sadalananlardan hansı ictimai nemət deyil?

- ☐ güsələrin işıqlandırılması
- ☐ hüquq-mühafizə orqanlarının fəaliyyəti
- ☐ fundamental elm
- ☐ ölkənin müdafiəsi
- ☒ telefon şəbəkəsinin fəaliyyəti

35 Klassik kontrakt öz mövcudluğunu nə vaxt dayandırır:

- ☒ sövdənin yerinə yetirilməsi məqamından
- ☐ kontraktı göstərilmiş müddətdən asılı olaraq
- ☐ vədəsiz
- ☐ kontragentlərin fəaliyyətinin dayandırılmasından sonra
- ☐ tərəflərdən birinin qərarı üzrə

36 Klassik kontrakt zamanı sövdələşmənin təşkili üsulu hansıdır :

- ☐ qarışıq
- ☐ ierarxik
- ☐ hibrid
- ☐ formal təşkil olunmuş
- ☒ bazar

37 Klassik kontrakt zamanı resursların spesifiklik dərəcəsi hansıdır :

- ☐ orta dərəcə spesifikli resurs
- ☐ interspesifik resurs
- ☐ yüksək spesifikli resurs
- ☐ nadir resurs
- ☒ ümumi təyinatlı resurs

38 Neoklassik kontraktın əsas səcəyyələrinə nə aid deyil :

- ☒ üçüncü tərəf, tərəflərin öz üzərinə götürdüyü öhdəliklərin icrasına zəmin kimi çıxış edir
- ☐ münasibətlərin xarakterinin, onların mümkün dəyişiklikləri və ya dayandırılmasının təsbit edilməsinin tamlığı
- ☐ tərəflərin öz üzərinə götürdüyü öhdəliklərin icrasına zəmin kimi dövlət çıxış edir
- ☐ kontraktı tərəflərin bütün şərtlər, xərclər və faydalarının aşkar təsbit edilməsi
- ☐ tərəflərin münasibətlərinin təsadüfi xarakteri

39 Pisləşən seçim aşağıdakı prosesin nəticəsidir.

- ☐ mülkiyyət hüquqlarının müdafiəsi
- ☐ ölçmə xərcləri
- ☐ mülkiyyət hüquqlarının spesifikləşdirilməsi
- ☒ opportunist davranış
- ☐ kontraktların bağlanması xərcləri

40 Komanda –

- ☐ cəmiyyətdə qəbul edilmiş mülkiyyət hüquqları və azadlıqların mübadiləsi, özgeninkiləşdirilməsi və mənimsənilməsidir;
- ☐ transaksiyaların həyata keçirilməsi zamanı meydana gələn xərclərdir;
- ☒ tabe olan agentlərin müəyyən fəaliyyətləri dəstinin birtərəfli məhdudlaşdırılmasıdır;
- ☐ iqtisadi agentlər arasında məhdud resurslardan istifadəyə daxil olan sanksiyalaşdırılmış münasibətlərdir.
- ☐ tərəflərdən birinin digərinin əlinin çatmadığı xüsusi informasiyaya malik olmasıdır;

41 Transaksiya xərcləri –

- ☐ cəmiyyətdə qəbul edilmiş mülkiyyət hüquqları və azadlıqların mübadiləsi, özgəninkiləşdirilməsi və mənimsənilməsidir;
- ☒ transaksiyaların həyata keçirilməsi zamanı meydana gələn xərclərdir;
- ☐ tabe olan agentlərin müəyyən fəaliyyətləri dəstinin birtərəfli məhdudlaşdırılmasıdır;
- ☐ iqtisadi agentlər arasında məhdud resurslardan istifadəyə daxil olan sanksiyalaşdırılmış münasibətlərdir.
- ☐ tərəflərdən birinin digərinin əlinin çatmadığı xüsusi informasiyaya malik olmasıdır;

42 Sövdələşmə transaksiası –

- ☐ iddiaçılar tərəfindən hüquqlara və (və ya) resursa təşəbbüs göstərilən, amma üçüncü şəxs tərəfindən həyata keçirilən səlahiyyətlərin bölgüsüdür;
- ☒ mübadilə edən tərəflər arasında könüllü razılaşmalar əsasında mülkiyyət hüquqlarının mübadiləsindən ibarətdir;
- ☐ qarşılıqlı təsir vasitəsilə rifahın yüksəldilməsi imkanlarının qarşılıqlı surətdə anlaşılmasını əks etdirən münasibətdir;
- ☐ hüquq obyektinin, hüquq subyektinin, bu subyektin malik olduğu hüquqlar dəstinin, habelə onlara riayət olunmasını təmin edən mexanizmin müəyyənləşdirilməsidir.
- ☐ iqtisadi agentlər arasında elə qarşılıqlı təsirdir ki, bu zaman qərarları qəbuletmə hüququ yalnız bir tərəfə məxsusdur, idarəetmə isə komanda vasitəsilə həyata keçirilir;

43 İdarəetmə transaksiası –

- ☐ mübadilə edən tərəflər arasında könüllü razılaşmalar əsasında mülkiyyət hüquqlarının mübadiləsindən ibarətdir;
- ☒ iqtisadi agentlər arasında elə qarşılıqlı təsirdir ki, bu zaman qərarları qəbuletmə hüququ yalnız bir tərəfə məxsusdur, idarəetmə isə komanda vasitəsilə həyata keçirilir;
- ☐ iddiaçılar tərəfindən hüquqlara və (və ya) resursa təşəbbüs göstərilən, amma üçüncü şəxs tərəfindən həyata keçirilən səlahiyyətlərin bölgüsüdür;
- ☐ hüquq obyektinin, hüquq subyektinin, bu subyektin malik olduğu hüquqlar dəstinin, habelə onlara riayət olunmasını təmin edən mexanizmin müəyyənləşdirilməsidir.
- ☐ qarşılıqlı təsir vasitəsilə rifahın yüksəldilməsi imkanlarının qarşılıqlı surətdə anlaşılmasını əks etdirən münasibətdir;

44 Rasion tətbiqetmə transaksiası –

- ☐ qarşılıqlı təsir vasitəsilə rifahın yüksəldilməsi imkanlarının qarşılıqlı surətdə anlaşılmasını əks etdirən münasibətdir;
- ☐ iqtisadi agentlər arasında elə qarşılıqlı təsirdir ki, bu zaman qərarları qəbuletmə hüququ yalnız bir tərəfə məxsusdur, idarəetmə isə komanda vasitəsilə həyata keçirilir;
- ☒ iddiaçılar tərəfindən hüquqlara və (və ya) resursa təşəbbüs göstərilən, amma üçüncü şəxs tərəfindən həyata keçirilən səlahiyyətlərin bölgüsüdür;
- ☐ hüquq obyektinin, hüquq subyektinin, bu subyektin malik olduğu hüquqlar dəstinin, habelə onlara riayət olunmasını təmin edən mexanizmin müəyyənləşdirilməsidir.
- ☐ mübadilə edən tərəflər arasında könüllü razılaşmalar əsasında mülkiyyət hüquqlarının mübadiləsindən ibarətdir;

45 T.Eqqertson D.Nortun yanaşmasına əsaslanaraq xərclərin növlərini müəyyənləşdirir, aşağıdakılardan hansı T.Eqqertsonun xərc növlərinə aid deyil:

- ☐ danışıqların aparılması.
- ☒ motivasiya;
- ☐ informasiya axtarışı;
- ☐ kontraktların tərtib edilməsi;
- ☐ monitoring;

46 Transaksiya –

- ☐ tabe olan agentlərin mümkün fəaliyyətləri dəstinin birtərəfli məhdudlaşdırılmasıdır;
- ☐ tərəflərdən birinin digərinin əlinin çatmadığı xüsusi informasiyaya malik olmasıdır;

- ☐ transaksiyaların həyata keçirilməsi zamanı meydana gələn xərclərdir;
- ☐ iqtisadi agentlər arasında məhdud resurslardan istifadəyə daxil olan sanksiyalaşdırılmış münasibətlərdir.
- ☒ cəmiyyətdə qəbul edilmiş mülkiyyət hüquqları və azadlıqların mübadiləsi, özgəninkiləşdirilməsi və mənimsənilməsidir;

47 Transaksiya xərcləri, bu:

- ☐ məhsul istehsalı ilə əlaqədar xərclərdir
- ☒ istehsalla əlaqəsi olmayan xərclərdir
- ☐ əmtəə və xidmət istehsalı ilə əlaqədar xərclərdir
- ☐ müqavilələrin başlanması xərcləridir
- ☐ xammal və materialların alınması ilə xərclərdir

48 Transaksiya xərclərinə daxil deyil.

- ☐ informasiyaların axtarılması xərcləri
- ☒ dərğahlara və avadanlıqlara xidmət xərcləri
- ☐ opportunist davranış xərcləri
- ☐ kontraktların bağlanması xərcləri
- ☐ mülkiyyət hüquqlarının müdafiəsi xərcləri

49 T.Eqqertson D.Nortun yanaşmasına əsaslanaraq xərclərin növlərini müəyənləşdirir, aşağıdakılardan hansıları T.Eqqertsonun xərc növlərinə aid deyil: 1.İnformasiya axtarışı; 2.Bölüşdürücü; 3.Kontraktların tərtib edilməsi; 4.Monitorinq; 5.Kontraktların icrasına məcburetmə; 6.Üçüncü şəxslərdən qoruma; 7. Danışıqların aparılması; 8.Motivasiya.

- ☐ 1,3;
- ☐ 4,5;
- ☒ 2,8;
- ☐ 3,5.
- ☐ 6,7;

50 Müddələrin qısaca və dürüst ifadə edilməsi nöqteyi -nəzərindən klassik kontrakt meyl edir:

- ☐ variativlik
- ☐ fərdiyyətçilik
- ☐ qeyri –formallıq
- ☒ standartlaşdırma
- ☐ qeyri –spesifikasişdirmə

51 Kontragentlərin münasibətlərinin sürəkliliyi nöqteyi- nəzərindən neoklassik kontrakt hansı tipə aiddir:

- ☐ vədəsiz
- ☒ uzunmüddətli
- ☐ bərpa olunan
- ☐ orta müddətli
- ☐ qisamüddətli

52 Neoklassik kontrakt neçə tərəfi nəzərdə tutur:

- ☐ iki
- ☐ dörd
- ☒ üç
- ☐ qeyri- məhdud sayda
- ☐ çox

53 Neoklassik kontrakt zamanı sövdələşmənin təşkili üsulu necədir :

- ☐ qeyri- formal
- ☐ ierarxik
- ☒ hibrid
- ☐ formal təşkil edilmiş
- ☐ bazar

54 Neoklassik kontrakt zamanı resursların spesifiklik dərəcəsi necədir:

- ☒ orta dərəcə spesifikli resurs
- ☐ interspesifik resurs
- ☐ yüksək spesifikli resurs
- ☐ nadir resurs
- ☐ ümumi təyinatlı resurs

55 Neoklassik kontrakt üzrə tərəflərin münasibət tezliyi necədir:

- ☐ müntəzəm
- ☐ müvəqqəti
- ☐ daimi
- ☒ təsadüfi
- ☐ birdəfəlik

56 Neoklassik kontrakt üzrə tərəflərin münasibətlərində zəmin kimi çıxış edir:

- ☐ hakim
- ☐ kontraqentlər
- ☐ dövlət
- ☐ mal göndərən
- ☒ vasitəçi

57 Neoklassik kontraktı bağlamaq hansı şəraitdə məqsədayönümlüdür:

- ☐ informasiya simmetrikliyi
- ☒ qeyri- müəyyənlik
- ☐ informasiya sabitliyi
- ☐ müəyyənlik
- ☐ aşağı dərəcəli risk

58 Sadalananlardan nə hibrid sövdələşmə formasına nümunə deyil:

- ☐ uzunmüddətli kontraktlar
- ☐ əlaqədar olan satışlar
- ☒ lizinq
- ☐ eksklyuziv diler kontraktları
- ☐ franşayzinq

59 Münasibət kontraktı üzrə tərəflərin münasibətlərindən zəmin kimi çıxış edir:

- ☐ hakim
- ☒ kontraqentlər
- ☐ dövlət
- ☐ üçüncü tərəf
- ☐ vasitəçi

60 Mənasibət kontraktını hansı şəraitdə istifadə etmək məqsədə uyğundur:

- ☐ tərəflər arasında diskret epizodlu qarşılıqlı faydalı mənasibətlər
- ☐ tərəflər arasında qeyri- muntəzim qısamüddətli mənasibətlər
- ☒ tərəflər arasında uzunmüddətli , mürəkkəb qarşılıqlı faydalı mənasibətlər
- ☐ tərəflər arasında təsadüfi , yüksək riskli, amma olduqca faydalı mənasibətlər
- ☐ tərəflər arasında birdəfəlik, qeyri-mürəkkəb mənasibətlər

61 Hibrid forma anlayışını elmi dövriyyəyə ilk dəfə kim daxil etmişdir:

- ☐ Armen Alçian
- ☐ Herbert Saymon
- ☐ Harold Demsets
- ☐ Uesli Mitçell
- ☒ Oliver Uilyamson

62 Mənasibət kontraktı üzrə tərəflərin mənasibətlərində tezliyi necədir:

- ☐ müvəqqəti
- ☐ birdəfəlik
- ☐ daimi
- ☐ təsadüfi
- ☒ muntəzəm

63 İnstitusionalizm fəlsəfənin hansı istiqamətinə daha yaxındır?

- ☐ dialektika;
- ☐ empirizm;
- ☐ utopizm;
- ☐ materializm;
- ☒ praqmatizm;

64 İnstitusionalizmdə iqtisadiyyatda nəyin xüsusi rolunun öyrənilməsinə xüsusi diqqət yetirilir?

- ☐ kapitalın;
- ☒ texnologiyaların;
- ☐ təbii resursların;
- ☐ əməyin;
- ☐ maliyyənin;

65 İnstitusionalizmin sırf Amerika elmi istiqaməti olması fikrini hansı alim təkzib etmişdir?

- ☒ K.Eyres;
- ☐ K.Marks;
- ☐ A.Marşall;
- ☐ C.Qobson;
- ☐ T.Veblen;

66 Kim institusionalizmi XXI əsrin iqtisad elmi adlandırmışdır?

- ☐ F.Mirovski;
- ☐ C.Dyui;
- ☒ C.Xodjson;
- ☐ U.Mitçell;
- ☐ T.Veblen;

67 Köhnə institutualizm aşağıdakı əsrlərin hüduunda yaranmışdır.

- ☐ XVI - XVII
- ☐ XVIII - XIX
- ☐ XVII - XVIII
- ☐ XX - XXI
- ☒ XIX - XX

68 İstitutualizmin meydana gəlməsi aşağıdakı iqtisadi məktəblə (istiqamətlə) əlaqədardır.

- ☐ avstriya
- ☐ keynsçi
- ☒ tarixi
- ☐ merkantilist
- ☐ klassik

69 İstitutional iqtisadiyyat nəyi öyrənir?

- ☒ iqtisadi dövranın qaydalarını
- ☐ istehsal xərclərini
- ☐ milli iqtisadiyyatın inkişaf yollarını
- ☐ ali təhsil sahəsini
- ☐ beynəlxalq iqtisadi əlaqələri

70 İqtisadi nəzəriyyənin hansı istiqaməti ilə institusional iqtisadiyyat daha az əlaqəlidir?

- ☐ marksizmlə
- ☐ tarixi məktəblə
- ☒ merkantilizmlə
- ☐ marjinalizmlə
- ☐ riyazi məktəblə

71 İqtisad elminin institusional istiqamətinin ilk elmi əsəri aşağıdakı kitab hesab edilir

- ☐ U.Mitçellin “İqtisadi nəzəriyyənin tipləri haqqında mühazirə”
- ☐ D.Kommonsun “İstitutional iqtisadiyyat”
- ☐ D.Qelbreyetin “Yeni institusional cəmiyyət”
- ☐ R.Kouzun “Firmanın təbiəti”
- ☒ T.Bebenin “Tüfeyli sinfin nəzəriyyəsi”

72 Göstərilən alimlərdən hansılar institusionalizmin I inkişaf mərhələsinə aid deyil.

- ☐ T.Beben
- ☐ U.Mitçell
- ☐ C.Kommons
- ☒ R.Kouz
- ☐ B.Klark

73 Göstərilən alimlərdən hansılar institusionalizmin II inkişaf mərhələsinin nümayəndələrinə aiddir.

- ☒ C.Qelbreyt
- ☐ C.Byükenen
- ☐ R.Kouz
- ☐ D.Nort
- ☐ T.Beben

74 Göstərilən alimlərdən kim yeni institusional iqtisadiyyat axınının nümayəndəsi hesab edilir.

- ☐ C.Qelbreyt
- ☒ Q.Saymon
- ☐ R.Kouz
- ☐ D.Nort
- ☐ T.Beblen

75 Kim ilk dəfə texnostruktur anlayışını istifadə edib.

- ☐ R.Kouz
- ☒ C.Qelbreyt
- ☐ U.Mitçell
- ☐ C.Kommons
- ☐ D.Nort

76 C.Qelbreytin Yeni institusional cəmiyyət kitabı hansı ildə çap edilib?

- ☐ 1899
- ☐ 1934
- ☐ 1927
- ☒ 1967
- ☐ 1951

77 İqtisadi nəzəriyyənin rekonstruksiyası ideyası nə vaxt yaranmışdır?

- ☒ XX əsrin 70-80-ci illərində;
- ☐ XX əsrin 50-60-cı illərində;
- ☐ XX əsrin 30-cu illərində;
- ☐ XXI əsrdə;
- ☐ XX əsrin əvvəllərində;

78 Neoinstitusionalizm terminini ilk dəfə kim işlətməmişdir?

- ☐ U.Mitçell;
- ☐ K.Eyres;
- ☐ C.Xodjson;
- ☒ A.Qraçi;
- ☐ C.Dyui;

79 Hansı elmi istiqamət büdət adlananlara aid deyil?

- ☐ postkeynsçilik;
- ☒ neoklassik;
- ☐ institusionalizm;
- ☐ təkamül nəzəriyyəsi;
- ☐ marksizm;

80 İqtisadiyyatın institusional inkişafının əsasında hər şeydən öncə texnoloji dəyişikliklərin durması ideyası hansı müəlliflərə məxsusdur?

- ☐ Nort, Alle;
- ☐ Mitçell, Qelbreyt;
- ☐ Kommons, Veblen;
- ☐ Marks, Keyns;

☒ Frimen, Dosi;

81 İnstitusionalistlər nəyi resursların resursu adlandırırlar?

- ☐ əməyi;
- ☐ enerji daşıyıcılarını;
- ☐ pulu;
- ☐ torpağı;
- ☒ texnologiyanı;

82 Neoinstitusionalizm hansı elmə daha yaxındır?

- ☐ tarix;
- ☒ hüquqşünaslıq;
- ☐ heç birinə;
- ☐ fəlsəfə;
- ☐ klassik iqtisadi nəzəriyyə;

83 Praqmatizm fəlsəfəsinin əsas müddəalarını birinci kim vermişdir?

- ☐ C. Xodjson;
- ☒ Ç.Pirs;
- ☐ K.Eyres;
- ☐ U.Mitçell;
- ☐ F.Mirovski;

84 Sosial-iqtisadi inkişaf prosesini tədqiq etmək üçün DMD burulğan modelini kim təklif etmişdir?

- ☐ C. Xodjson;
- ☐ Ç.Pirs;
- ☐ K.Eyres;
- ☒ F.Mirovski;
- ☐ U.Ceyms;

85 Metodoloji fərdiyyəçilik (individualizm).

- ☒ təhlil olunan hər bir şey fərdin təsiri ilə baş verir, fikrinə əsaslanan, əməl
- ☐ pozulduğuna görə cəzalandırılan davranış modeli
- ☐ bir qrup adamın müstəsna hüququ olan mülkiyyət rejimi
- ☐ konstitusiya qaydalarının yerinə yetirilməsi ilə əlaqədar gözlənilən mübadilələr
- ☐ məlumatların işlənməsi üzrə iqtisadi agentlərin imkanlarının məhdudluğu

86 İnstitusionalizm əsaslanır.

- ☒ cəmiyyətin insanların, idarəetmə institutlarının və hüquqların öyrənilməsi
- ☐ fəaliyyətlər baxımından hər hansı sosial hadisələrin öyrənilməsi
- ☐ iqtisadi cəmiyyətlər arasında asılılıqların yaranması baxımından iqtisadi hadisələrin öyrənilməsi
- ☐ bütün cavablar doğrudur
- ☐ iqtisadi davranışın ən yaxşı vasitəsi kimi ehtiyatlılığın öyrənilməsi

87 İnstitualizmin banisi ənənəvi olaraq hesab edilir.

- ☐ R.Kouz
- ☐ D.Nort
- ☒ T.Beblen
- ☐ U.Mitçell

☐ O.Ulyamson

88 Köhnə institutalizmin əsas kateqoriyasına aiddir.

- ☒ institutlar
- ☐ son hədd faydalığı
- ☐ transaksion xərclər
- ☐ dövlət
- ☐ istehsal amilləri

89 T.Bebenin, C. Kommonsun, U.Mitçellin əsərlərində aşağıdakı ümumi cəhətləri göstərmək olar.

- ☐ «ali təbəqənin» tənqidi
- ☐ iqtisadi tsiklin öyrənilməsi
- ☒ adətlərə əsaslanan, davranış modeli
- ☐ dövlətin iqtisadi fəaliyyətinin araşdırılması
- ☐ transaksion xərclərin təhlil edilməsi

90 Neoinstitusionalistlər tərəfindən mülkiyyət hüquqları aşağıdakı kimi başa düşülür:

- ☐ Mayorat prinsipi üzrə ötürülən təyin olunmuş miras-varislik hüquqları
- ☒ insanlar arasında nemətlərin mövcudluğu ilə əlaqədar və onların istifadəsilə daxli olaraq meydana çıxan sanksiyalaşdırılmış davranış münasibətləri
- ☐ bütün təsərrüfatçılıq subyektlərinin iqtisadi azadlıq və bərabər imkanları prinsipləri
- ☐ mütəşəkkil cinayətkar qrupların təyin etdiyi normalar və qaydaları
- ☐ müəyyən sosial mühitdə (ailə, partiya, əmək kollektivi) qəbul olunmuş davranış münasibətlərinin qeyri-formal normaları

91 Ayrı-ayrı fərdlər arasındakı transaksiya xərclərini azaldılmasına yönəldilmiş müqavilələr nəyi ifadə edir?

- ☐ xarici effektlər
- ☐ qeyri-formal qaydalar
- ☒ institusional sazişlər
- ☐ formal qaydalar
- ☐ mülkiyyət hüquqları

92 Nemətlərin mövcud olması ilə əlaqədar meydana çıxan və onların istifadəsinə daxli olan insanlar arasındakı sanksiyalaşdırılmış davranış münasibətləri institusional iqtisadiyyatın hansı kateqoriyasını əks etdirir:

- ☐ xarici effektlər;
- ☒ mülkiyyət hüquqları;
- ☐ kontrakt münasibətləri;
- ☐ formal qaydalar;
- ☐ transaksiya xərcləri;

93 Riçard Nelson hansı nəzəriyyənin əsas nümayəndələrindən biridir?

- ☐ ictimai seçim
- ☐ transaksiya xərcləri
- ☐ mülkiyyət hüquqları
- ☐ iqtisadi təşkilatlar
- ☒ təkamül neoinstitusionalizmi

94 Təkamül neoinstitusionalizm nəzəriyyəsinin əsas müddəalarına aşağıdakı bəndlərdən biri aid deyil:

- ☐ iqtisadi dəyişikliklərin tədqiqini xüsusi vurğulamaq
- ☐ tarixi vaxtın rolunun nəzərə alınması
- ☒ məhz müəyyən tip firma üçün səciyyəvi olan kontrakt normaları
- ☐ firmanın təsərrüfat inkişafında mühafizəkarlıq anlayışı
- ☐ bioloji analogiyaların aparılması

95 Neoinstitusionalizm nöqteyi-nəzərindən iqtisadi agentlərin davranışına aşağıdakı cəhətlər xasdır:

- ☐ mütləq səmərəlilik;
- ☐ tam səmərəliliyə cəhd;
- ☒ məhdud səmərəlilik və opportunizm;
- ☐ məsrəflərin minimumlaşdırılması prinsipi;
- ☐ faydalılığın maksimumlaşdırılması prinsipi;

96 Mülkiyyət hüquqları cəmiyyət nöqteyi-nəzərindən belə çıxış edir:

- ☐ bu və ya digər resurs üzrə qərarların qəbul edilməsi səlahiyyətlərinin dəsti;
- ☒ ayrı-ayrı agentlər arasındakı münasibətləri nizamlayan oyun qaydaları;
- ☐ dövlətin iqtisadi siyasətinin əsas istiqamətləri və prioritetləri;
- ☐ Q.Qossenin birinci və ikinci qanunları;
- ☐ ümumi nadirlik qanunu;

97 Robert Foqel hansı nəzəriyyənin əsas nümayəndələrindən biridir?

- ☒ yeni iqtisadi tarix
- ☐ mülkiyyət hüquqları
- ☐ iqtisadi seçim
- ☐ iqtisadi təşkilatlar
- ☐ transaksiya xərcləri

98 İqtisadiyyat tarixinə yeni iqtisadi tarix nəzəriyyəsi nümayəndələri hansı mövqelərdən baxırdılar.

- ☐ ümumi tarixi proses
- ☐ milli-etnik xüsusiyyətlər
- ☒ institusional dəyişikliklər
- ☐ qeyri-formal qaydalarda təsbit olunmuş adət və ənənələr
- ☐ iqtisadi inkişaf templəri

99 Təkamül neoinstitusionalizm nəzəriyyəsinin əsas nümayəndələri kimi aşağıdakı iqtisadçıları hesab etmək qəbul olunmuşdur:

- ☐ Harold Demsets
- ☐ Ceyms Byukenen
- ☐ Herbert Saymon
- ☐ Riçard Pozner
- ☒ Riçard Nelson

100 Formal qaydalar ifadə edir:

- ☐ adətlər, ənənələr
- ☐ vərdişlər, qərarlaşmış davranış stereotipləri
- ☐ dini-etik normalar
- ☒ dövlətin konkret qanunları və normativ aktları
- ☐ insanın adamların müəyyən sosial qrupa məxsusluğunu əks etdirən kütləvi mədəniyyət qaydaları

101 Yeni iqtisadi tarix nəzəriyyəsinin əsas nümayəndələri kimi aşağıdakıları hesab etmək qəbul olunmuşdur:

- ☐ Harold Demsets
- ☐ Ceyms Byukenen
- ☐ Herbert Saymon
- ☒ Robert Foqel
- ☐ Riçard Pozner

102 İnstitusional mühit və ya sözün dar mənasında institutlar nəyi ifadə edir.

- ☐ iqtisadi subyektlər arasında şaquli təsərrüfat əlaqələri
- ☐ ayrı-ayrı fərdlər arasında transaksiya xərclərinin azadılmasına yönəldilmiş müqavilələr
- ☐ iqtisadi subyektlər arasında üfiqi təsərrüfat əlaqələri
- ☐ Bazis iqtisadi qanunları
- ☒ insanlar arasında siyasi, sosial və hüquqi qarşılıqlı təsir çərçivələrinin yaradan “oyun qaydaları” məcmusu, yaxud qaydalar, normalar və sanksiyalar

103 Qeyri-formal qaydalar ifadə edir:

- ☐ AR-nin qanunları
- ☐ dövlətin qanunaltı normativ aktları
- ☐ AR-nin məcəllələri
- ☒ adətlər, ənənələr
- ☐ təsərrüfat fəaliyyətinin müxtəlif sferalarını tənzimləyən lokal təlimatlar, qaydalar, normalar və standartlar

104 İnstitutların konqruentliliyi prinsipi nəyi bildirir?

- ☐ formal və qeyri-formal institutların qarşılıqlı təsir prinsipi
- ☐ formal və qeyri-formal institutların bir-birini əvəz etməsi prinsipi
- ☐ formal və qeyri-formal institutların təbəçiliyi prinsipi
- ☒ formal və qeyri-formal qaydaların o cümlədən həm də onların da dəyişikliklərinə daxil olan uyğunluq prinsipi
- ☐ formal və qeyri-formal institutların bir-birini tamamlaması prinsipi

105 Mühafizəkarlıqlar (köhnəliklər) bunu bildirir:

- ☐ transaksiya xərclərinin müəyyən tipi
- ☐ firmanın nizamnaməsi, onun təlimatları və müddəaları
- ☐ daxili və xarici kontraktlar sistemi
- ☐ formalar, qaydalar
- ☒ davranışın sabit stereotipləri

106 Cəmiyyətdə (birlikdə) güc potensialının bərabər bölgüsü gəlirlərin mənbəyi kimi güc resurslarından istifadəyə necə təsir göstərir?

- ☐ hiss olunmaz
- ☒ zəiflədici
- ☐ güclü
- ☐ bütün cavablar səhvdir
- ☐ orta

107 Dövlətin mövcud olmasını izah edən əsas yanaşmaların neçəsini fərqləndirirlər?

- ☐ 4
- ☒ 2
- ☐ 1

- ☐ 5
- ☐ 3

108 Dövlətin mövcud olmasını izah edən ictimai müqavilə nəzəriyyəsi hansı alimin adı ilə bağlıdır?

- ☐ Tomas Qobbs
- ☒ Con Lokk
- ☐ Deni Dudro
- ☐ Fransua Mari Arue Volter
- ☐ Şarl Lui Monteskye

109 Müasir institusional iqtisadiyyatda ictimai müqavilə nəzəriyyəsi hansı adı alıb?

- ☐ istismar nəzəriyyəsi
- ☒ müqavilə nəzəriyyəsi
- ☐ inqilabi nəzəriyyə
- ☐ təkamül nəzəriyyəsi
- ☐ zorakılıq nəzəriyyəsi

110 Dövlətin mövcud olmasını izah edən müqavilə nəzəriyyəsi hansı alimin adı ilə bağlıdır?

- ☐ Deni Dudro
- ☐ Şarl Lui Monteskye
- ☒ Con Lokk
- ☐ Fransua Mari Arue Volter
- ☐ Tomas Qobbs

111 Dövlətin mövcud olmasını izah edən Con Lokkun adı ilə bağlı hansı nəzəriyyədir?

- ☐ inqilabi nəzəriyyə
- ☒ ictimai müqavilə nəzəriyyəsi
- ☐ zorakılıq nəzəriyyəsi
- ☐ təkamül nəzəriyyəsi
- ☐ istismar nəzəriyyəsi

112 Dövlətin mövcud olmasını izah edən istismar nəzəriyyəsi hansı alimin adı ilə bağlıdır.

- ☐ Deni Dudro
- ☐ Şarl Lui Monteskye
- ☐ Con Lokk
- ☐ Fransua Mari Arue Volter
- ☒ Tomas Qobbs

113 Tomas Qobbsın adı ilə bağlı hansı nəzəriyyə dövlətin mövcud olmasını izah edir?

- ☐ inqilabi nəzəriyyə
- ☐ ictimai müqavilə nəzəriyyəsi
- ☐ zorakılıq nəzəriyyəsi
- ☐ təkamül nəzəriyyəsi
- ☒ istismar nəzəriyyəsi

114 Dövlətin mövcud olmasını izah edən hansı nəzəriyyə neoklassik nəzəriyyədən istifadə edir?

- ☐ inqilabi nəzəriyyə
- ☒ ictimai müqavilə nəzəriyyəsi
- ☐ zorakılıq nəzəriyyəsi

- ☐ təkamül nəzəriyyəsi
- ☐ istismar nəzəriyyəsi

115 Dövlətin mövcud olmasını izah edən hansı alimin nəzəriyyəsində neoklassik nəzəriyyədən istifadə edir?

- ☐ Deni Dudro
- ☐ Şarl Lui Monteskye
- ☒ Con Lokk
- ☐ Fransua Mari Arue Volter
- ☐ Tomas Qobbs

116 Dövlətin mövcud olmasını izah edən hansı nəzəriyyə marksist yanaşmasının əsasında durur?

- ☐ inqilabi nəzəriyyə
- ☐ ictimai müqavilə nəzəriyyəsi
- ☐ zorakılıq nəzəriyyəsi
- ☐ təkamül nəzəriyyəsi
- ☒ istismar nəzəriyyəsi

117 Dövlətin mövcud olmasını izah edən kimin nəzəriyyəsi marksist yanaşmanın əsasında durur.

- ☐ Deni Dudro
- ☐ Şarl Lui Monteskye
- ☐ Con Lokk
- ☐ Fransua Mari Arue Volter
- ☒ Tomas Qobbs

118 İnstitusional iqtisadi nəzəriyyə daxilində zorakılıq nəyin təzahürü sayılır.

- ☒ hakimiyyətin
- ☐ qəddarlığın
- ☐ təsirin
- ☐ gücün
- ☐ hüququn

119 Hansı alim təklif etdiyi dövlət modelində müqavilə nəzəriyyəsini istismar nəzəriyyəsi ilə birləşdirməyə cəhd etmişdir?

- ☐ Armen Alçion
- ☐ Harold Demsets
- ☒ Duqlas Nort
- ☐ Uesli Mitçell
- ☐ Ronald Kouz

120 Dövlət-stasionar quldurdur modelini hansı alim təklif edir?

- ☐ Layman Porter və Edvard Louler
- ☐ Ronald Kouz və Corc Stiqler
- ☒ Mansur Olson və Martin Makqir
- ☐ Eli Xekşer və Bertil Olin
- ☐ Çarlz Kobb və Pol Duqlas

121 Dövlətin mövcudluğunu izah edən ictimai müqavilə nəzəriyyəsi hansı alimin adı ilə bağlıdır

- ☐ Tomas Hobbs

- ☒ Con Lokk
- ☐ Deni Didro
- ☐ Fransua Mari ArueVolter
- ☐ Şarl Sui Monteskye

122 Müasir insisional iqtisadiyatda ictimai müqavilə nəzəriyyəsi hansı adı almışdır:

- ☒ kontrakt nəzəriyyəsi
- ☐ qüvvə nəzəriyyəsi
- ☐ inqilabi nəzəriyyə
- ☐ təkamül nəzəriyyəsi
- ☐ istismar nəzəriyyəsi

123 Dövlətin mövcudluğunun izah edən kontrakt nəzəriyyəsi hansı alimin adı ilə bağlıdır :

- ☐ Deni Didro
- ☐ Şarl Sui Monteskye
- ☒ Con Lokk
- ☐ Fransua Mari Arue Volter
- ☐ Tomos Hobbs

124 Con Lokkun adı ilə bağlı olan və dövlətin mövcudluğu izah edən nəzəriyyə hansıdır:

- ☐ inqilabi nəzəriyyə
- ☒ ictimai müqavilə nəzəriyyəsi
- ☐ güc nəzəriyyəsi
- ☐ təkamül nəzəriyyəsi
- ☐ istismar nəzəriyyəsi

125 Dövlətin mövcudluğunun izahına neçə əsas yanaşmanı fərqləndirirlər

- ☐ 1
- ☐ 3
- ☒ 2
- ☐ 5
- ☐ 4

126 Xüsusi və ictimai (sosial) xərclər və fayda arasında faydalar necə adlanır?

- ☐ informasiyanın asimmetrikliliyi
- ☒ xarici effektlər
- ☐ pisləşdirici seçim
- ☐ transaksiyalar
- ☐ məhdud rəsonallıq

127 Bir iqtisadi agentlər üçün başqa iqtisadi agentlərin fəaliyyəti nəticəsində yaranan pulsuz fayda necə adlanır?

- ☐ xüsusi fayda
- ☐ xarici fayda
- ☐ ictimai fayda
- ☐ mənfi xarici effekt
- ☒ müsbət xarici effekt

128 Mülkiyyət hüquqlarının dəqiq spesifikasiyası və sıfır transaksiya xərcləri zamanı resurslar

üzərində mülkiyyət hüquqlarının azad mübadiləsi, ilkin olaraq necə bölünmələrindən asılı olmayaraq, onların səmərəli bölgüsünü təmin edir . Bu deyim adlanır:

- ☒ Kouz teoremi
- ☐ Onore sadalanması
- ☐ Pozner qaydası
- ☐ Pareto optimumu
- ☐ Uilyamson sxemi

129 Mənfi xarici effektləri tənzimləmək üçün korrektəedici vergilərin tətbiqini kim təklif etmişdir?

- ☐ R.Kouz
- ☐ V.Pareto
- ☐ R.Pozner
- ☒ A.Piqu
- ☐ C.Helbreyt

130 İstehsal tullantılarının müəssisə tərəfindən çaya atılması xarici effektlərin hansı növünə aiddir?

- ☐ daxili
- ☐ pul
- ☐ istehlakçı
- ☒ texnoloji
- ☐ şəbəkə

131 Xarici effektlər problemi ilk dəfə 1920-ci ildə kimin klassik əsərində qoyulmuşdur?

- ☐ A.Smit
- ☐ R.Kouz
- ☐ D.Rikardo
- ☒ A.Piqu
- ☐ M.Olson

132 Eksternaliyalar dedikdə – bu:

- ☒ xarici effektləri
- ☐ xarici və daxili effektləri
- ☐ daxili effektləri
- ☐ müsbət xarici effektləri
- ☐ mənfi xarici effektləri

133 Variantlardan hansı xarici effektlərin təsnifat meyarını düzgün əks etdirir?

- ☐ işarəsi
- ☐ kəmiyyət və keyfiyyəti
- ☐ sferası
- ☐ bütün cavablar düzgün
- ☒ işarəsi və sferası

134 Xarici effekt nədir?

- ☐ xüsusi xərclərdən gələn gəlirlərdir
- ☐ biri-birindən götürdükləri gəlirdir
- ☐ iqtisadi agentin kənardan əldə etdiyi səmərədir
- ☐ xaricdən gələn gəlir

- ☒ xüsusi və sosial xərclər və faydalar arasında ayrılımadır

135 Xarici effektlərin birinci meyarı nədir?

- ☐ əldə olunan səmərə
☒ xarici effektlərin “işarəsidir”
☐ onların kəmiyyət miqdarı
☐ səmərəlilik dərəcəsi
☐ kontraktların faydalılığıdır

136 Xarici effektlərin işarəsidir .

- ☒ mənfi və müsbət xarici effektlər
☐ səmərəli fəaliyyət
☐ daxili və xarici effektlər
☐ keyfiyyət dərəcəsi
☐ xərclərin kəmiyyəti

137 Texnoloji xarici effekt

- ☐ maşın və qurğulardan əldə olunan gəlir
☐ əsas kapital və avadanlıqların yeniləşməsi effekti
☐ əsas kapitaldan əldə olunan effekt
☒ bir iqtisadi agentin məhsul buraxılışının digərinin məhsul buraxılışının texnoloji asılılığından meydana gələn xarici effekt
☐ texnologiyadan əldə olunan effekt

138 Bu mülkiyyət rejimlərindən hansı transaksiya xərclərinin səviyyəsi ilə şərtlənən nisbi üstünlüklərə malik deyil?

- ☐ Dövlət;
☐ Resursa sərbəst çatmaq;
☐ Xüsusi;
☒ Heç biri.
☐ Kommuna;

139 Dövlət mülkiyyət rejimində digərlərinə istisna etmək hüquqi aiddir

- ☐ Heç kimə;
☐ Fərdə;
☐ Fərdlər qrupuna;
☒ “Dövlət” təşkilatının üzvlərinə;
☐ Kollektivə;

140 Hansı rejimdə resursdan ifrat istifadə meydana gəlir?

- ☐ Hamısı;
☐ Xüsusi;
☐ Kommunal;
☐ Dövlət;
☒ Resursa sərbəst çatmaq;

141 Xüsusi mülkiyyət rejimində istifadə etməkdən gəlir almaq hüququ aiddir

- ☐ Fərdlər qrupuna;
☒ Fərdə;

- ☐ “Dövlət” təşkilatının üzvlərinə;
- ☐ Bütün fərdlərə;
- ☐ Heç kimə;

142 Xüsusi mülkiyyət rejimində digərlərinə istisna etmək hüquqi aiddir

- ☒ Fərdə;
- ☐ Heç kimə;
- ☐ Fərdlər qrupuna;
- ☐ “Dövlət” təşkilatının üzvlərinə;
- ☐ Kollektivə;

143 İstehsal sferasında daha çox yayılmış mülkiyyət rejimi:

- ☐ Xüsusi;
- ☐ Dövlət;
- ☐ Kooperativ;
- ☐ İcmal.
- ☒ Kommunal;

144 Kommunal mülkiyyət rejimində digərlərinə istisna etmək hüquqi aiddir

- ☐ Heç kimə;
- ☐ Fərdə;
- ☐ Bütün fərdlərə;
- ☐ “Dövlət” təşkilatının üzvlərinə;
- ☒ Fərdlər qrupuna;

145 Kommunal mülkiyyət rejimində digərlərinə istisna etmək hüququ aiddir

- ☐ Fərdə;
- ☒ Fərdlər qrupuna;
- ☐ “Dövlət” təşkilatının üzvlərinə;
- ☐ Məmurlara ;
- ☐ Heç kimə;

146 Nort-Tomas modelində dəyişikliklərin hərəkətverici qüvvəsi:

- ☒ Demografik təzyiq
- ☐ Transaksiya
- ☐ Monitorinq
- ☐ Kontraktların bağlanması
- ☐ Mülkiyyət hüquqlarının müdafiəsi

147 Ostroma görə mülkiyyət rejimini əmələ gətirən hüquqlara daxil deyil?

- ☐ İstisna.
- ☐ İdarə etmək;
- ☐ Çatmaq;
- ☐ Çıxartmaq;
- ☒ Qoparmaq;

148 Resursa sərbəst çatmaq rejimində digərlərinə istisna etmək hüququ aiddir-

- ☐ Kollektivə;
- ☒ Heç kimə;

- ☐ Fərdlər qrupuna;
- ☐ Fərdə;
- ☐ “Dövlət” təşkilatının üzvlərinə;

149 Resursa sərbəst çatmaq rejimində istifadə etməyə dair qərar qəbul etmə hüquqi aiddir

- ☐ Heç kimə;
- ☒ Bütün fərdlərə;
- ☐ “Dövlət” təşkilatının üzvlərinə;
- ☐ Fərdlər qrupuna;
- ☐ Fərdə;

150 Mülkiyyət hüquqları ümumi şəkildə ifadə edir.

- ☐ mülkiyyətçinin ona məxsus mülkiyyət obyektinə sahib olma, istifadə etmə və sərəncam verməsi üzrə münasibətlərini tənzimləyən hüquqi normalar sistemi
- ☐ istehsal vasitələri və nəticələr, sərbəst sərəncam vermək şərtilə fərd və kollektivin onlara özününkü kimi münasibəti
- ☐ mülkiyyətçi üzərində təsbit olunmuş öz mülahisəsi və öz mənafeləri üzrə bu əmlaka nəzərən istənilən hərəkətin baş verməsi yolu ilə ona məxsus əmlaka hüquqi cəhətdən təmin olunmuş sərəncam vermək imkanı
- ☒ insanların məhdud resurslara nəzərən davranışın formal və qeyri- formal normaları, bu normalara əməl olunmadığı halda cəza şəklində məsuliyyət əmələ gəlir
- ☐ resursların istifadəsinə nəzarət və bu zaman meydana çıxan məsrəf və faydaları bölmək hüququ

151 İqtisadçılar adətən səlahiyyətlərin aşağıdakı siyahısını istifadə edirlər.

- ☒ istifadə etmə,gəlir əldə etmə, fiziki formanı dəyişdirmə, özgəninkiləşdirmə hüququ
- ☐ sahib olma və sərəncam vermə hüququ
- ☐ sahib olma və istifadə etmə hüququ, yaxud icarə
- ☐ səlahiyyətə malik olma hüququ, işləmək bacarığı, nəzakətli olmaq bacarığı
- ☐ istifadə etmə və sərəncam vermə hüququ

152 Mülkiyyət hüququnun dağılması necə şərh olunur.

- ☒ mülkiyyət hüququnun parçalanması
- ☐ mülkiyyət hüququnun differensiasiyası
- ☐ mütləq sresifləşdirmə
- ☐ iqtisadi münasibətlərin bütün növlərinə qəbul edilən universal spesifikləşdirmə
- ☐ natamam spesifikləşdirmə

153 Mülkiyyət hüququnun dağılması aşağıdakı səbəbin mövcud olması nəticəsində baş verir:

- ☐ transaksiya xərcləri
- ☐ təkmil rəqabət
- ☒ mülkiyyət hüququnun qeyri-dəqiq təyin edilməsi və pis müdafiə olunması, dövlət tərəfindən məhdudiyyətlərin olması
- ☐ xüsusi mülkiyyət
- ☐ tam kontraktın bağlanmasına cəhd

154 Mülkiyyət hüququnun dağılma həddi hansıdır:

- ☐ interspesifik resursa tam kontrakt formalaşdırılarkən
- ☐ Pareto üzrə səmərəlilik əldə olunarkən
- ☒ mülkiyyət hüququnun dağınıqlığının aradan qaldırılmasından əldə olunan gələcək uduş bununla əlaqədar xərcləri öləyərkən
- ☐ bu, iqtisadi münasibətlərin xarakterinə daha dəqiq cavab verərkən
- ☐ Neşu üzrə tarazlıq əldə olunarkən

155 İnstitusional iqtisadiyyatda xarici effektləri belə adlandırmaq qəbul olunmuşdur:

- ☐ eksplisit
- ☐ implisit
- ☐ “limonlar”
- ☒ eksternaliya
- ☐ internalizasiya

156 İnstitusional iqtisadiyyatda aşağıdakını eksternaliya adlandırmaq qəbul olunmuşdur:

- ☐ qeyri-formal qaydalar
- ☒ xarici effektlər
- ☐ informasiyanın asimmetriyası
- ☐ resursların müəyyən nadir tipi
- ☐ Neşin eyni zamanda bir neçə tarazlığı

157 Xarici effektlər dedikdə başa düşmək qəbul olunmuşdur:

- ☒ qiymətlərdə öz əksini tapmamış əlavə xərclər və ya faydalar
- ☐ düzgün olmayaraq seçilmiş marketing strategiyasının zərərləri
- ☐ reklam xərcləri
- ☐ saxta xərclər
- ☐ fəaliyyətin qeyri-profil növünün xalis zərərləri

158 Eksternaliyalar necə olur:

- ☐ protesionalist və icazəli
- ☐ ümumi və xüsusi
- ☐ kompensasiyaedici və stimullaşdırıcı
- ☐ birbaşa və dolaylı
- ☒ müsbət və mənfi

159 Eksternaliya dedikdə başa düşmək qəbul olunmuşdur:

- ☐ düzgün olmayaraq seçilmiş marketing strategiyasının xərcləri
- ☒ qiymətlərdə öz əksini tapmamış əlavə xərclər və ya faydalar
- ☐ saxta xərclər
- ☐ fəaliyyətin qeyri-profil növünün xalis zərərləri
- ☐ reklam xərcləri

160 Xarici effektlər necə olur:

- ☐ ümumi və xüsusi
- ☐ protesionalist və icazəli
- ☒ müsbət və mənfi
- ☐ kompensasiyaedici və stimullaşdırıcı
- ☐ birbaşa və dolayısı

161 Müsbət xarici effektlər nə zaman meydana çıxır.

- ☐ iqtisadi subyektlərin fəaliyyəti bazarda hökmran mövqeyin əldə olunmasına gətirib çıxarır
- ☐ bir qisim iqtisadi subyektlərin fəaliyyəti digərləri üçün son hədd xərclərinin artmasına səbəb olur
- ☐ bir qisim iqtisadi subyektlərin fəaliyyəti digər qisim insanlar üçün əlavə xərclər doğurur
- ☐ iqtisadi subyektlərin fəaliyyəti onların rentabelliyinin artmasına gətirib çıxarır
- ☒ bir qisim iqtisadi subyektlərin fəaliyyəti digər subyektlər üçün əlavə faydaların meydana çıxmasına gətirib çıxarır

162 A. Smit hansı vəzifəni dövlətin birinci öhdəliyi kimi göstərmişdi.

- ☐ Cəmiyyətin mənafeələrini reallaşdırmaq
- ☐ İqtisadi inkişaf üçün əlverişli şərait yaratmaq
- ☐ Sosial problemləri həll etmək
- ☐ Cəmiyyətdə münaqişələri tənzimləmək
- ☒ Cəmiyyəti zorakılıqdan və xarici müstəqil dövlətlərin istilasından qorumaq

163 A. Smit hansı vəzifəni dövlətin ikinci öhdəliyi kimi göstərmişdi?

- ☒ İmkan daxilində cəmiyyətdə ədalətsizliyə və onun üzvlərinin digərləri tərəfindən istismarına yol verməmək
- ☐ Rəqabət mühiti formalaşdırmaq
- ☐ Sosial bərabərliyi təmin etmək
- ☐ İqtisadi agentləri sazişlərə əməl etməyə məcbur etmək
- ☐ İqtisadiyyata müdaxilə etməmək

164 A. Smit hansı vəzifəni dövlətin üçüncü öhdəliyi kimi göstərmişdi?

- ☒ Cəmiyyətin bütün üzvlərinin maraqlarına uyğun müəyyən ictimai tikili və müəssisələrin yaradılması və saxlanması
- ☐ Səhiyyə təşkilatlarının yaradılması
- ☐ Mədəniyyət ocaqlarının tikilməsi
- ☐ İstirahət parklarının salınması
- ☐ İdman qurğularının tikilməsi

165 Müasir neoinstitusionalistlər hesab edirlər ki, dövlət müdaxiləsi nədən zəruridir.

- ☐ İqtisadi inkişafın aşağı səviyyəsindən
- ☐ İqtisadiyyatın qlobalaşmasından
- ☐ Böhranlı iqtisadi inkişafdan
- ☐ İnteqrasiyanın genişlənməsi
- ☒ Bazarın uğursuzluğu və öz funksiyasını yerinə yetirməməsi

166 Status qvo pozulmasına nə səbəb olur.

- ☐ Mülkiyyət hüququnun dəyişilməsi
- ☒ Mülkiyyət hüququnun yenidən bölgüsünə dair qanunvericilikdə istənilən dəyişiklik
- ☐ Transaksiya xərclərinin dəyişilməsi
- ☐ İqtisadiyyatda inhisarlaşma
- ☐ İqtisadiyyatın böhranlı vəziyyəti

167 Dövlətin yaranması nə vaxt mümkün olur.

- ☐ Xüsusi mülkiyyətin yaranması ilə
- ☒ Sosial kontrakt və əhalinin öz hüququnun bir hissəsini könüllü şəkildə onun mənafeyini səmərəli qoruya bilən quruma verməsi ilə
- ☐ İctimai tənzimlənmənin zərurəti ilə
- ☐ Zorakılığın aradan qaldırılmasına zərurətin yaranması ilə
- ☐ İctimai mülkiyyətin yaranması ilə

168 Nəyə görə insanlar könüllü olaraq dövlətin məcbur etmə mexanizminə razılaşırlar.

- ☐ Zorakılıqdan qorunmaq üçün
- ☐ Hüquqi baza belə tələb edir
- ☒ Son nəticə onların şəxsi maraqlarına uyğun gəlir
- ☐ Hüquqlarının qorunması üçün

- ☐ Cəmiyyətin iqtisadi quruluşuna uyğundur

169 Olsona görə oturaq bandit bandit qastrolyerdən(səyyar) nə ilə fərqlənir.

- ☐ Digərinin nüfuz dairəsinə girə bilməməsi ilə
☐ Nüfuz dairəsinin qeyri-məhdudluğu ilə
☐ Nüfuz dairəsinin məhdudluğu ilə
☒ “oturaq banditdən” fərqli olaraq “səyyar bandit” insanların hər şeyini almağa çalışır
☐ Digərinin nüfuz dairəsinə girə bilməsi ilə

170 Amirlik iqtisadiyyatından bazar iqtisadiyyatına keçidin neoklassik ssenarisi neoinstitusionaldan nə ilə fərqlənir:

- ☐ dəyişikliklərin gedişinə kənar təsirlərlə;
☒ islahatların aparılma sürəti ilə;
☐ aparılan islahatların məzmunu ilə;
☐ iqtisadiyyatda start vəziyyəti ilə;
☐ natamam informasiya şəraiti ilə;

171 Amirlik iqtisadiyyatının institusional matrisası iqtisadiyyatda kimin hakim mövqeyini nəzərdə tutur:

- ☐ xüsusi mülkiyyətin üstünlüyünü;
☐ qiymət signalları əsasında bazar mexanizmini;
☒ dövlət mülkiyyəti və dövlət institutlarının üstünlüyünü;
☐ cavabların hamısı doğrudur;
☐ qeyri-formal iqtisadiyyatı;

172 Artan defisit şəraitində pul talvarı nəyi bildirir?

- ☐ qiymət signalları zəminində bazar mexanizmini;
☐ hökumət tərəfindən islahat strategiyasının seçilməsini;
☒ əhalinin yığıl pullarının əmtəə və xidmətlər ehtiyatına nisbətən çox olması;
☐ cavabların hamısı doğrudur;
☐ təsbit olunmuş qiymətlərin müəyyənləşdirilməsi;

173 Cəmiyyətdə qeyri-formal oyun qaydalarının formallardan üstün olması, formal qaydaların qeyri-formal normalara uyğunlaşması :

- ☐ «qeyri-formal məhdudiyyətlərdir»;
☐ makroiqtisadi disfunksiyadır;
☒ «qeyri-formal institusionallaşmadır»;
☐ institusionallaşmadır;
☐ qohumluq kapitalizmidir;

174 İqtisadi artımın ləngiməsinə səbəb olan institusional münaqişənin nəticəsi nədir?

- ☒ keçid sisteminin yüksək transaksiya xərcləri;
☐ iqtisadi altsistem;
☐ aqrar islahatlar;
☐ kölgə iqtisadiyyatı;
☐ rəsmi iqtisadiyyat;

175 İnstitusional sistemdə əvvəlki təsərrüfat sisteminin idarə mexanizminin ləğvi və yenisinin olmaması nəticəsində ən az transaksiya xərclərli formal institutların olmaması və ya azlığı:

- ☒ institusional vakuumdur;
- ☐ ötürmə paradoksudur;
- ☐ institusional tələdir;
- ☐ institusional matrisadır;
- ☐ institusional münaqişədir;

176 Qeyri-formal institusionalizm nə deməkdir?

- ☐ keçid sisteminin çox yüksək transaksiya xərcləri;
- ☐ cavabların hamısı doğru deyil;
- ☐ cavabların hamısı doğrudur;
- ☐ mövcud qeyri-formal normalarla yeni qəbul edilən formal qaydalar arasında uyğunsuzluq;
- ☒ cəmiyyətdə qeyri-formal «oyun qaydalarının» formallardan üstün olması, formal qaydaların qeyri-formal normalara uyğunlaşması;

177 Neoklassik nəzəriyyənin meyarlarına görə institusional islahatların nə vaxt başa çatdığını hesab etmək olar.

- ☒ ÜDM-in islahatdan qabaqkı vəziyyətinə çatıldıqda;
- ☐ tam informasiya şəraitində;
- ☐ institutlar sistemi səmərəlidir;
- ☐ cavabların hamısı doğrudur;
- ☐ qeyri-formal institusionallaşdırma;

178 Neoklassik ssenariyə görə keçid prosesinin sürəti bu amildən asılı deyil:

- ☐ iqtisadiyyatda start vəziyyətindən;
- ☐ xarici və daxili amillərin qarışığından;
- ☒ siyasi rentadan;
- ☐ dəyişikliklərə kənar təsirdən;
- ☐ siyasi institutların dayanıqlığından;

179 Yeni iqtisadi sistemin yaradılmasını nəzərdə tutan institusional islahatlar nə zaman bitmiş hesab olunur?

- ☒ yeni iqtisadi institutlar formalaşmış, institusional sistemin inkişafının ətalətliyi yaranıb;
- ☐ məcburetmə mexanizmləri səmərəli deyil;
- ☐ formal oyun qaydaları gözlənilir;
- ☐ əksmilliləşmə prosesi başa çatıb;
- ☐ iqtisadi sahədəki gərginlik transformasiya olunur;

180 Sadalananlardan nəyi iqtisadiyyatın qeyri-formal sektorunun müsbət cəhətlərinə aid etmək olmaz?

- ☐ qeyri-formal sektor qeyri-səmərəli leqal mühitin təsirini yüngülləşdirir
- ☒ münaqişələrin həllinin leqal mexanizmlərindən istifadənin qeyri-mümkünlüyü
- ☐ qeyri-formal sektorun fəaliyyəti rəsvi firmalar üçün əlavə rəqabət yaradır
- ☐ qeyri-formal sektorun heç bir müsbət cəhəti yoxdur
- ☐ qeyri-formal sektorun gəlirləri iqtisadiyyatda məcmu tələbi artırır

181 İqtisadiyyatda qeyri-formal sektorun hansı ölçülmə metodu istehsal amillərinin istehlakının izlənməsinə əsaslanır?

- ☐ vergi yoxlamaları metodu
- ☐ seçmə müşahidələr metodu
- ☐ əməliyyatların hesablanması metodu

- ☒ istehsal resurslarına tələbatın qiymətləndirilməsi metodu
- ☐ nağd pula tələbin qiymətləndirilməsi metodu

182 İyerarxiyanın çatışmazlıqlarının əsasında nələr durur.

- ☒ məhdud səmərəlilik və işdən boyunqaçırma formasında opportunizmə meyillilik
- ☐ rəqabətdən qorunmaq imkanının məhdudluğu
- ☐ bazarın güclü təsir mexanizminin olması
- ☐ aşağı mənfəət səviyyəsi
- ☐ iqtisadi agentlərin tərəfdaşlığının mədud xarakter daşması

183 Nemətin ondan imtina edilə bilinməmə xüsusiyyəti nədən ibarətdir?

- ☐ nemətin bu həcmində onun bir nəfər tərəfindən istehlakı onun digər adamlar tərəfindən istehlakını azaltmır
- ☐ bu kimi nemətlərin istehsalı dövlət tərəfindən maliyyələşdirilir
- ☒ əgər nemət istehsal edilibdirsə, heç kim başqa fərdləri bu nemətdən istifadə etmək imkanından məhrum edə bilməz
- ☐ bu nemətlər ilkin tələbat əmtəələridir
- ☐ bu nemətlər inhisar şəraitində istehsal edilir

184 əmtəənin istehlakta qeyri-rəqabətli olması xüsusiyyəti nədən ibarətdir?

- ☐ nemətlər qeyri-təkmil rəqabət şəraitində istehsal olunur
- ☐ haqqının ödənilib-ödənilməməsindən asılı olmayaraq neməti hamı əldə edə bilər
- ☐ əgər nemət istehsal edilibdirsə, heç kim başqa fərdləri bu nemətdən istifadə etmək imkanından məhrum edə bilməz
- ☐ bu nemətlər inhisar şəraitində istehsal olunurlar
- ☒ nemətin bu həcmində onun bir nəfər tərəfindən istehlakı onun digər adamlar tərəfindən istehlakını azaltmır

185 İnstitusional sazişlər səviyyəsində biletsiz adam" probleminin əksi olan problemi düzgün əks etdirən variantı seçin:

- ☐ rəqabət mühitinin formalaşması problemi
- ☒ kollektiv fəaliyyətlər problemi
- ☐ iqtisadiyyatın dövlətsizləşdirilməsi problemi
- ☐ mülkiyyətin transformasiyası problemi
- ☐ bazarın dövlət tənzimlənməsi problemi

186 Variantlardan hansı sosial kapitalın səviyyəsini səciyyələndirən 3 göstəricini ardıcıl olaraq düzgün əks etdirir:

- ☐ cavabların hamısı doğrudur
- ☒ etibar, vətəndaş kooperasiyası normaları, vətəndaş assosiasiyalarında əhəlinin iştirak dərəcəsi
- ☐ etibar və vətəndaş assosiasiyalarında əhəlinin iştirak dərəcəsi, sosial kapitalın kəmiyyəti
- ☐ etibar, vətəndaş kooperasiyası normaları, sosial kapitalın keyfiyyəti
- ☐ etibar, sosial kapitalın kəmiyyəti, sosial kapitalın keyfiyyəti

187 Sosial kapital anlayışının mahiyyətini düzgün əks etdirən variantı seçin:

- ☐ "bridging" tipli kapitaldır
- ☐ "bonding" tipli kapitallardır
- ☐ "bonding" və "bridging" tiplərinə aid olmayan kapitallar
- ☐ birlikdə (cəmiyyətdə) səmimilik, etibar və beynəlxalq kooperasiyanın formal normalarının yayılması dərəcəsi
- ☒ birlikdə (cəmiyyətdə) səmimilik, etibar və vətəndaş kooperasiyasının qeyri-formal norma-larının yayılması dərəcəsi

188 Variantlardan hansı selektiv stimullar kateqoriyasını düzgün əks etdirir?

- ☐ fərdlərə onların ictimai və kollektiv nemətlərin təmin olunmasına töhfə verib-verməməsindən asılı olmayaraq tətbiq olunan stimullardır
- ☐ bütün mənfi stimulların məcmusudur
- ☐ bütün müsbət stimulların məcmusudur
- ☒ fərdlərə onların ictimai və kollektiv nemətlərin təmin olunmasına töhfə verib-verməməsindən asılı olaraq seçmə yolu ilə tətbiq olunan stimullardır
- ☐ bütün cavablar səhvdir

189 İctimai nemətlər kateqoriyasını düzgün əks etdirən variantı seçin:

- ☐ müstəsnaqlıq xassəsinə malik olan bütün maddi və mənəvi nemətlərdir
- ☐ nemətlərin qəbul edilmiş tipologiyasında ardıcıl əks etdirilən nemətlərdir
- ☐ fərdin malik olduğu bütün maddi və mənəvi nemətlərin məcmusu
- ☒ həm əl çatmağın müstəsnaqlığı, həm də istehlakda rəqabətin olmadığı nemətlərdir
- ☐ əldə edilməsi baxımından kəskin rəqabətlə müşayiət olunan nemətlərdir

190 Variantlardan hansı ümumi şəkildə ardıcıl olaraq nemətlərin tipologiyasını əks etdirir?

- ☒ xüsusi nemətlər, klub nemətləri, sosial nemətlər, ictimai nemətlər
- ☐ maddi nemətlər, qeyri-maddi nemətlər, klub nemətləri, ictimai nemətlər
- ☐ sosial nemətlər, klub nemətlər, xüsusi nemətlər
- ☐ maddi nemətlər, qeyri-maddi nemətlər
- ☐ mənəvi nemətlər, ictimai nemətlər

191 Variantlardan hansı biletsiz adam" problemini düzgün əks etdirir?

- ☐ iqtisadi agentlərin ümumi xərclərdə iştirak etməklə faydaları əldə etmək im-kanının olması
- ☒ iqtisadi agentlərin ümumi xərclərdə iştirak etmədən faydaları əldə etmək imkanının olması üzündən qarşılıqlı faydalı kollektiv fəaliyyətlərin həyata keçirilməsi çətinliyidir
- ☐ iqtisadi agentlərin ümumi xərclərdə iştirak etmədən qarşılıqlı faydalı kol-lektiv fəaliyyətlərin həyata keçirilməsinin mümkünlüyü
- ☐ institusional sazişlər səviyyəsində kollektiv fəaliyyətlər problemdir
- ☐ bütün cavablar doğrudur

192 Məhbuslar dilemmasını səciyyələndirən doğru deyimi seçin:

- ☐ sonsuz təkrarlanan Məhbuslar dilemmasında qeyri-korporativ müvazinət korporativ müvazinət tərəfindən sıxışdırılır
- ☒ bir dəfəlik Məhbuslar dilemmasında müvazinət üstün strategiyalarda müvazinətdir
- ☐ qeyri-korporativ nəticə seçilən strategiyalar haqqında ilkin razılaşmanın olmaması ilə şərtlənir
- ☐ qeyri-korporativ nəticə qarşılıqlı əlaqə iştirakçılarının anonimliyi ilə şərtlənir
- ☐ cavablar doğru deyil

193 Resursa sərbəst çatmaq rejimi nə üzündən saxlanıla bilər?

- ☐ İnformasiya axtarışı
- ☒ Nemətin faydalı xassələrini aşkar etməyə maneə törədən yüksək ölçülü xərclərin olması
- ☐ Formal və qeyri-formal qaydaları dəstəkləyən konsensus ideologiyasının işlənilib-hazırlanması
- ☐ Müstəsna hüquqların meydana çıxması
- ☐ Mülkiyyət hüquqlarının spesifikasiləşdirilməsi

194 Səhmdar cəmiyyətinin işinin strategiya və taktikasını hazırlayır:

- ☐ Səhmdar cəmiyyətin sahibkarı;
- ☒ Qalıq gəlirindən pay götürən insanlar;

- ☐ Hər hansı bir fərd;
- ☐ Dövlət;
- ☐ Firmanın işçiləri;

195 Həm müsbət, həm mənfi xarici effektlər nəyə gətirib çıxardır?

- ☐ istehlakçıların rifahının artmasına
- ☐ mülkiyyət hüququnun pozulmasına
- ☒ resursların bölgüsündə qeyri-səmərəliliyə
- ☐ istehlakçıların rifahının azalmasına
- ☐ transaksiya xərclərinə

196 Müsbət xarici effektlərin qeyri-səmərəliliyi özünü nədə göstərir?

- ☐ iqtisadi subyektlərin opportunist davranışında
- ☐ müsbət effekt verən nemətlərin ifrat istehsalında
- ☐ pisləşdirici seçimdə
- ☐ müsbət xarici effektlər həmişə effektivlidir
- ☒ müsbət effekt verən nemətlərin yetərinə istehsal olunmamasında

197 Xarici effekt dedikdə – bu:

- ☐ xüsusi və sosial xərclərin məcmusudur
- ☐ mənfi xarici effektlərdir
- ☐ müsbət xarici effektlərdir
- ☒ xüsusi və sosial xərclər və faydalar arasında ayrılımadır
- ☐ dəyişən və sabit xərclərlə xüsusi faydalar arasında ayrılımadır

198 Xarici effektlər meydana çıxması sferasına görə hansı növlərə ayrılır?

- ☐ istehlak, texnoloji, pul, sosial
- ☐ istehsal, texnoloji, şəbəkə, istehlak
- ☐ bütün cavablar səhvdir
- ☒ istehlak, texnoloji, pul, şəbəkə
- ☐ istehlak, texnoloji, texniki, istehsal

199 Mənfi xarici effekt nədir?

- ☒ bir qisim agentlərin fəaliyyəti digərlərinin əlavə xərclərinə səbəb olur
- ☐ iqtisadi agentlərin hər ikisi əlavə xərc çəkir
- ☐ heç biri əlavə xərc çəkmir
- ☐ iqtisadi subyektə dəyən ziyan
- ☐ iqtisadi agentlərin hər ikisi əlavə gəlir götürür

200 Müsbət xarici effekt nədir?

- ☐ iqtisadi agentlərdən birinin gəlirinin artması
- ☐ iqtisadi agentlərin hər ikisinin gəlirinin artması
- ☒ bir qisim agentlərin digərlərinin fəaliyyətindən pulsuz fayda əldə etməsi
- ☐ İqtisadi agentlərin biri- birinə təsir etməməsi
- ☐ kənardan cəlb olunan gəlir

201 İstehlak xarici effekti.

- ☐ bir iqtisadi agentin fəaliyyəti digərinin faydalılığına təsir etmir
- ☐ iqtisadi agentlər qarşılıqlı fayda əldə edir

- ☐ iqtisadi agentlər qarşılıqlı fayda əldə etmir
- ☐ istehsaldan əldə olunan effekt
- ☒ bir iqtisadi agentin fəaliyyəti digərinin faydalılığına təsir edir

202 Pul xarici effekti

- ☒ istehsal həcmnin, qiymət siyasətinin, reklamın və digər rəqabət üsullarının təsiri nəticəsində meydana gələn xarici effekt
- ☐ valyutadan əldə olunan gəlir
- ☐ bir iqtisadi agentin gəlirinə reklamın təsiri
- ☐ hər iki iqtisadi agentin fəaliyyətinə qiymət siyasətinin təsiri
- ☐ hər iki iqtisadi agentin fəaliyyətinə qiymət siyasətinin təsir etməməsi

203 Şəbəkə xarici effekti

- ☐ iqtisadi agentlər arasında iqtisadi əlaqələrin səviyyəsindən asılı deyil
- ☐ iqtisadi agentlər arasında iqtisadi əlaqələrin səviyyəsindən asılıdır
- ☐ istehlakçı üçün nemətin faydalılığı bu nemətlərin istehlakçıların sayından asılı deyil
- ☒ istehlakçı üçün nemətin faydalılığı bu nemətlərin istehlakçıların sayından asılıdır
- ☐ istehlakçının əldə etdiyi effekt

204 Xarici effekt probleminə Piqu yanaşması.

- ☒ yalnız dövlət müdaxiləsi ilə həll edilə bilər
- ☐ dövlət müdaxiləsinə zərurət yoxdur
- ☐ dövlət digər iqtisadi qurumlarla birgə fəaliyyət göstərir
- ☐ bu problemləri özəl qurumları həll edir
- ☐ bazarın yaratdığı xarici effekt

205 1909-cu ilədək ABŞ- da federal sahələrə mülkiyyət hüquqları verilərəkən nəyə görə problem yaranmışdı?

- ☐ Düzgün cavab yoxdur
- ☐ Dənizə yaxın yerləşməsinə görə verilirdi
- ☒ Torpağa nəzərən mülkiyyət hüququ verilirdi
- ☐ Neft yataqlarının sahəsinə görə mülkiyyət hüququ verilirdi
- ☐ Sahibkara görə mülkiyyət hüququ verilirdi

206 Dövlət mülkiyyət rejimində istifadə etməkdən gəlir almaq hüququ aiddir –

- ☐ Bütün fərdlərə;
- ☐ Fərdlər qrupuna;
- ☐ Fərdə;
- ☐ Heç kimə;
- ☒ “Dövlət” təşkilatının üzvlərinə;

207 Fildin modelində mərkəzi rolu nə oynayır?

- ☐ Konsensus ideologiyası;
- ☐ Transaksiya xərcləri;
- ☒ Müstəsnaıq dərəcəsi;
- ☐ Mülkiyyət hüquqları;
- ☐ Mülkiyyət rejimi;

208 Gəlirin kəmiyyətinə təsir göstərir:

- ☐ Pul kütləsinin artımına nəzarət;
- ☐ İnvestisiyaların həcmi;
- ☐ Sabitləşdirici siyasət;
- ☒ Resursdan həddən artıq istifadə olunması;
- ☐ Büdcə kəsirinin azaldılması;

209 Hansı mülkiyyət rejimində hüquqların verilməsinə ciddi məhdudiyyətlər mövcud olur?

- ☐ Kommunal;
- ☐ Heç biri;
- ☒ Dövlət;
- ☐ Xüsusi;
- ☐ Transaksiya;

210 Xüsusi mülkiyyət rejimində digərlərinə istisna etmək hüququ aiddir –

- ☐ Kollektivə;
- ☐ Fərdlər qrupuna;
- ☒ Fərdə;
- ☐ Heç kimə;
- ☐ “Dövlət” təşkilatının üzvlərinə;

211 Kommunal mülkiyyət rejimində istifadə etməkdən gəlir almaq hüququ aiddir –

- ☐ Bütün fərdlərə;
- ☒ Fərdlər qrupuna;
- ☐ Fərdə;
- ☐ Heç kimə;
- ☐ “Dövlət” təşkilatının üzvlərinə;

212 Mülkiyyət rejiminə aid olmayanını göstərin:

- ☐ Dövlət mülkiyyət rejimi;
- ☐ Xüsusi mülkiyyət rejimi;
- ☐ Resursa sərbəst çatmaq rejimi;
- ☒ Özgəninkiləşdirmə rejimi;
- ☐ Kommunal mülkiyyət rejimi;

213 Resursa sərbəst çatmaq rejimində istifadə etməkdən gəlir almaq hüququ aiddir –

- ☒ Bütün fərdlərə;
- ☐ Fərdlər qrupuna;
- ☐ Fərdə;
- ☐ Heç kimə;
- ☐ “Dövlət” təşkilatının üzvlərinə;

214 Mənfi eksternalizasiyalar nə zaman meydana çıxır.

- ☐ iqtisadi subyektlərin fəaliyyəti onların rentabelliyyəsinin artmasına səbəb olur
- ☐ bir qisim iqtisadi subyektlərin fəaliyyəti digərlərin də əlavə gəlirlərin artımına səbəb olur
- ☒ bir qisim iqtisadi subyektlərin fəaliyyəti digərləri üçün əlavə xərclər yaradır
- ☐ iqtisadi subyektlərin fəaliyyətinin xarakteri onlarda son hədd məsrəflərinin artmasına səbəb olur
- ☐ iqtisadi subyektlərin fəaliyyəti bazarda hökmran mövqeyin əldə olunmasına gətirib çıxarır

215 Xarici effektlərin meydana çıxmasının hamıya məlum olanlarına aid olmayan halı göstərin.

- ☐ bədbəxt hadisə riskilə nəticələnən təhlükəli davranış
- ☐ ucuz resursun istifadə olunması
- ☐ ətraf mühitin çirklənməsi
- ☐ narahatlıqlara səbəb olma
- ☒ Pareto üzrə sabit səmərəliliyin təmin olunması

216 Eksternaliyaların meydana çıxmasının hamıya məlum olanlarına aid olmayan halı göstərin.

- ☐ bədbəxt hadisə riskilə nəticələnən təhlükəli davranış
- ☐ ucuz resursun istifadə olunması
- ☐ ətraf mühitin çirklənməsi
- ☐ narahatlıqlara səbəb olma
- ☒ Pareto üzrə sabit səmərəliliyin təmin olunması

217 Neoklassik nəzəriyyədə xarici effektlər problemi ənənəvi olaraq əlaqələndirilmişdir.

- ☐ inflyasiya
- ☒ “bazarın uğursuzluğu”
- ☐ “dövlət uğursuzluğu”
- ☐ sabit bazar tarazlığı
- ☐ işsizlik

218 Müsbət eksternalizasiyalar nə vaxt meydana çıxır.

- ☐ iqtisadi subyektlərin fəaliyyəti bazarda hökmran mövqeyin əldə olunmasına gətirib çıxarır
- ☐ bir qisim iqtisadi subyektlərin fəaliyyəti digərləri üçün son hədd xərclərinin artmasına səbəb olur
- ☐ bir qisim iqtisadi subyektlərin fəaliyyəti digərləri üçün əlavə xərclər yaradır
- ☐ iqtisadi subyektlərin fəaliyyəti onların rentabelliyyətinin artmasına səbəb olur
- ☒ bir qisim iqtisadi subyektlərin fəaliyyəti digərləri üçün son hədd xərclərinin artmasına səbəb olur

219 Mənfi xarici effektlər nə zaman meydana çıxır.

- ☐ iqtisadi subyektlərin fəaliyyəti onların rentabelliyyətinin artmasına səbəb olur
- ☐ bir qisim iqtisadi subyektlərin fəaliyyəti digərləri əlavə gəlirlərin artmasına səbəb olur
- ☒ bir qisim iqtisadi subyektlərin fəaliyyəti digərləri üçün əlavə xərclər yaradır
- ☐ iqtisadi subyektlərin fəaliyyətinin xarakteri onlarda son hədd məsrəflərinin rentabelliyyətinin artmasına səbəb olur
- ☐ iqtisadi subyektlərin fəaliyyəti bazarda hökmran mövqeyin əldə edilməsinə səbəb olur

220 Neoklassik nəzəriyyədə bazarın uğursuzluğu nun əmələ gəlməsinə bəraət qazandırır.

- ☐ opportunist davranış
- ☐ ətraf mühitin çirklənməsi
- ☒ dövlət müdaxiləsi
- ☐ kortəbii bazar mexanizmi
- ☐ ucuz resursun istifadə olunması

221 Neoklassik nəzəriyyədə xarici effektlər problemi nəyin köməkliylə həll edilmişdir.

- ☐ “D.Rikardonun ekvivalentlik paradoksu”
- ☐ “qənaət paradoksu”
- ☒ “A.Piqu vergisi”
- ☐ “A.Marşalın xaçı”
- ☐ “V.Leontyev paradoksu”

222 Kim ilk dəfə olaraq mübahisələrin xüsusi tənzimlənməsinin köməyiylə xarici effektlər probleminin

həllini təklif etmişdir:

- ☐ Duqlas Nort
- ☐ Armen Alçian
- ☒ Ronald Kouz
- ☐ Oliver Yilyamson
- ☐ Herbert Saymon

223 Ronald Kouz birinci dəfə olaraq xarici effektlər probleminin hansı həlli üsulunu təklif etmişdir:

- ☐ əhatəli inzibati dövlət nəzarəti və tənzimlənməsinin köməyi
- ☐ xarici effektlərin olması zamanı bonusların və mükafat ödənişlərinin tətbiqi
- ☐ dövlət zamanətlərinin tətbiqi
- ☒ mübahisələrin xüsusi tənzimlənməsinin köməyi
- ☐ sərt dövlət antiinhisar siyasəti əsasında

224 Mənfi xarici effektlərin internalizasiyası imkanları haqqında Ronald Kouzun hipotezası hansı adı almışdır:

- ☒ mülkiyyət teoremi
- ☐ nadirlik qanunu
- ☐ tələbatların yüksəlməsi qanunu
- ☐ rifah iqtisadiyyatı nəzəriyyəsi
- ☐ azalmaqda olan son hədd faydalılıq qanunu

225 Mülkiyyət teoremi hansı alimlərin adı ilə bağlıdır:

- ☐ Kobb-Duqlas
- ☐ Porter-Louler
- ☐ Stolper-Samuelson
- ☐ Hekşer-Olin
- ☒ Kouz-Stiqler

226 Con Kommons transaksion xərclərin neçə növünü fərqləndirib ?

- ☐ 5
- ☒ 3
- ☐ 2
- ☐ 6
- ☐ 4

227 Transaksion xərclərin ən geniş yayılmış təsnifatında transaksion xərclərin neçə növünü fərqləndirirlər?

- ☐ 6
- ☐ 4
- ☐ 3
- ☐ 7
- ☒ 5

228 Con Kommons transaksion xərclərin aşağıdakı təsnifatını təklif edir.

- ☒ sövdələşmə, idarəetmə, rasionallaşma
- ☐ hissələrə bölünmə, informasiya, miqyas
- ☐ ex ante və ex post

- ☐ müqavilələrin tərtibatı, nəzarət, məcburetmə
- ☐ davranış, informasiya axtarışı, ehtiyat vəziyyətlərinin müəyyənləşdirilməsi

229 Neoinstitusional nəzəriyyədə transformasiya xərcləri hansı alimin adı ilə bağlıdır.

- ☐ Q.Saymon
- ☒ D.Nort
- ☐ R.Kouz - O.Ulyamson
- ☐ U.Mitçell
- ☐ T.Eqqertson

230 Transaksion xərclər nəzəriyyəsində neçə yanaşmanı fərqləndirirlər.

- ☐ 5
- ☐ 3
- ☒ 2
- ☐ 6
- ☐ 4

231 Neoinstitusionalistlərin konsepsiyasında mübadilənin sərhədi nə ilə müəyyən olunur?

- ☐ keyfiyyətlə
- ☐ rasionallıqla
- ☐ səmərəliliklə
- ☐ əmək məsrəfləriylə
- ☒ müqaviləylə

232 Transaksion xərclər nəzəriyyəsinin əsas nümayəndələrinə aşağıdakı iqtisadçılardan kimi aid etmək olar?.

- ☐ Con Kommons
- ☐ Harold Demsest
- ☐ Armen Alçian
- ☐ Uesli Mitçell
- ☒ Ronald Kouz

233 Ronald Kouz hansı nəzəriyyəsinin əsas nümayəndələrindən biri hesab edilir?

- ☐ razılıq iqtisadiyyatı
- ☐ mülkiyyət hüququ
- ☐ ictimai seçim
- ☐ iqtisadi təşkilatlar
- ☒ transaksion xərclər

234 Neoinstitusionalistlər transaksion xərclərin aşağıdakı növlərindən birini fərqləndirmirlər.

- ☐ mülkiyyət hüququnun səviyyəsi və müdafiəsi xərclərini
- ☒ mümkün iqtisadi dəyişikliklərin xərclərini
- ☐ informasiyanın axtarış xərclərini
- ☐ opportunist davranış xərclərini
- ☐ danışıqların aparılması və müqavilələrin başlanması xərcləri

235 İqtisadi hüquq nəzəriyyəsinin əsas nümayəndələrinə aşağıdakı iqtisadçılar aiddir.

- ☐ Con Kommons
- ☒ Qeri Bekker

- ☐ Armen Alçian
- ☐ Uesli Mitçell
- ☐ Harold Demsest

236 Qeri Bekker hansı nəzəriyyənin əsas nümayəndələrindən biridir.

- ☒ iqtisadi hüquq
- ☐ mülkiyyət hüququ
- ☐ ictimai seçim
- ☐ iqtisadi təşkilatlar
- ☐ transaksion xərclər

237 Transaksiya xərclərinin ən geniş yayılmış təsnifatı bu xərclərin aşağıdakı tiplərindən birini ehtiva etmir:

- ☐ opportunist davranış
- ☒ aşkar xərclər
- ☐ danışqların aparılması
- ☐ informasiya axtarışı
- ☐ ölçülmə

238 Opportunist davranışın hansı iki əsas formasını fərqləndirmək qəbul olunmuşdur:

- ☐ dələduzluq və aldatma
- ☐ lobbiləşdirmə və sabotaj
- ☐ informasiyanın təhrif olunması və işlərin dolaşdırılması
- ☐ inam və inadkarlıq
- ☒ mənəvi risk və zorla pul qopartma

239 Hansı situasiyalarda müxtəlif əyri yollarla pul qopartma meydana çıxır:

- ☐ bir neçə istehsal amili inhisar nəzarətinə malik olmaq üçün bir konglomeratda birləşirsə
- ☒ uzun müddət bir neçə istehsal amili əvəzedilməz və qrupun yerdə qalan üzvləri üçün universal qalaraq sıx kooperasiya halında işləyirsə
- ☐ mübadilədə tərəflərdən biri digər tərəfə güvənirsə, digər tərəfin davranışı haqqında həqiqi informasiyanın alınması böyük xərclər tələb edir və ya ümumyyətlə mümkün deyildir
- ☐ tərəflərdən biri öz üzərinə qəbul etdiyi öhdəliklərin icrasını qəsdən sabotaj edirsə
- ☐ bir neçə istehsal amili uzun müddət nadir obyektlərlə işləyirsə

240 Zorla pul qopartmadan müdafiənin ən radikal forması hansıdır:

- ☐ spesifik resursların interspesifik resursa çevrilməsi
- ☐ interspesifik resursların spesifik resursa çevrilməsi
- ☒ interspesifik resursun birgə sahiblik əsasında əmlak çevrilməsi
- ☐ interspesifik resursların ləğvi
- ☐ ümum resursların interspesifik resursa çevrilməsi

241 Kennet Errou yanaşmasına görə transaksiya xərcləri ifadə edir.

- ☐ informasiyanın toplanması və işlənilməsi, danışqların aparılması və qərarların qəbul edilməsi, kontraktlara riayət edilməsi üzərində nəzarət və onların yerinə yetirilməsinə nəzarət xərcləri
- ☐ mübadilə obyektinin faydalı xüsusiyyətlərinin qiymətləndirilməsi, onunla bağlı hüquqların təmin olunması və onlara riayət edilməsinə məcbur etmə xərcləri
- ☐ iqtisadi agentlərin o cümlədən bazar mexanizmlərinin də istifadə olunması ilə
- ☒ iqtisadi sistemin istifadə olunması xərcləri

- ☐ cəmiyyətin yaratdığı mülkiyyət hüquqları və azadlıqlarının özgəninkiləşdirilməsi və mənimsənilməsi üzrə xərclər

242 Con Kommonsə görə transaksiya xərcləri təcəssüm etdirir:

- ☐ informasiyanın toplanması və işlənməsi, danışıqların aparılması və qərarların qəbul edilməsi, kontraktlara riayət edilməsi üzərində nəzarət və onların yerinə yetirilməsinə nəzarət xərcləri
- ☐ mübadilə obyektinin faydalı xüsusiyyətlərinin qiymətləndirilməsi, onunla bağlı hüquqların təmin olunması və onlara riayət edilməsinə məcbur etmə xərcləri
- ☐ iqtisadi agentlərin o cümlədən bazar mexanizmlərinin də istifadə olunması ilə kontraktların bağlanması ilə əlaqədar qarşılıqlı münasibətlərini müəyyənləşdirən məsrəflər
- ☐ iqtisadi sistemin istifadə olunması xərcləri
- ☒ cəmiyyətin yaratdığı mülkiyyət hüquqları və azadlıqlarının özgəninkiləşdirilməsi və mənimsənilməsi üzrə xərclər

243 Ayrı-ayrı fərdlər arasındakı transaksiya xərclərini azaldılmasına yönəldilmiş müqavilələr nəyi ifadə edir?

- ☐ mülkiyyət hüquqları
- ☒ institusional sazişlər
- ☐ xarici effektlər
- ☐ formal qaydalar
- ☐ qeyri-formal qaydalar

244 Firmanın optimal həcmində o halda nail olunur ki;

- ☐ firma daxilində fəaliyyətlərin baş verməsinin transaksiya xərcləri sıfıra bərabərdir
- ☐ firma daxilində fəaliyyətlərin baş verməsinin transaksiya xərcləri elə həmin fəaliyyətlərin bazar mexanizmi vasitəsilə həyata keçirilməsinin transaksiya xərclərindən yüksəkdir
- ☐ firma daxilində fəaliyyətlərin baş verməsinin transaksiya xərcləri elə həmin fəaliyyətlərin bazar mexanizmi vasitəsilə həyata keçirilməsinin transaksiya xərclərindən aşağıdır
- ☐ firma daxilində fəaliyyətlərin baş verməsinin transaksiya xərcləri bazar səmərəliliyinin meyarına uyğun optimal kəmiyyətə malik olur
- ☒ firma daxilində fəaliyyətlərin baş verməsinin transaksiya xərcləri elə həmin fəaliyyətlərin bazar mexanizmi vasitəsilə həyata keçirilməsinin transaksiya xərclərinə bərabərdir

245 Ronald Kouza görə transaksiya xərcləri ifadə edir.

- ☒ informasiyanın toplanması və işlənməsi, danışıqların aparılması və qərarların qəbul edilməsi, kontraktlara riayət edilməsi üzərində nəzarət və onların yerinə yetirilməsinə nəzarət xərcləri
- ☐ mübadilə obyektinin faydalı xüsusiyyətlərinin qiymətləndirilməsi, onunla bağlı hüquqların təmin olunması və onlara riayət edilməsinə məcbur etmə xərcləri
- ☐ iqtisadi agentlərin o cümlədən bazar mexanizmlərinin də istifadə edilməsi ilə kontraktların bağlanması ilə əlaqədar qarşılıqlı münasibətlərini müəyyənləşdirən məsrəflər
- ☐ iqtisadi sistemin istifadə olunması xərcləri
- ☐ cəmiyyətin yaratdığı mülkiyyət hüquqları və azadlıqlarının özgəninkiləşdirilməsi və mənimsənilməsi üzrə xərclər

246 İnstitusional sazişlər və ya təşkilatlar nəyi ifadə edir:

- ☒ ayrı-ayrı fərdlər arasında transaksiya xərclərinin azaldılmasına yönəldilmiş müqavilələr
- ☐ AR-nin məcəllələri
- ☐ AR-nin qanunları
- ☐ təsərrüfat fəaliyyətinin müxtəlif sferalarını tənzimləyən lokal təlimatlar, qaydalar, normalar və standartlar
- ☐ insanlar arasındakı siyasi, sosial və hüquqi qarşılıqlı təsir çərçivələrini yaradan "oyun qaydaları"nın məcmusu, yaxud qaydalar, normalar və sanksiyalar

247 Mənəvi risk hansı situasiyada meydana çıxır.

- ☐ tərəflərdən biri öz üzərinə qəbul etdiyi öhdəliklərin icrasını qəsdən sabotaj edirsə
- ☐ bir neçə istehsal amili uzun müddət nadir obyektlərlə işləyirsə
- ☐ uzun müddət bir neçə istehsal amili əvəzəndirməz və qrupun yerdə qalan üzvləri üçün universal qalaraq sıx kooperasiya halında işləyirsə
- ☒ mübadilədə tərəflərdən biri digər tərəfə güvənirsə, digər tərəfin davranışı haqqında həqiqi informasiyanın alınması böyük xərclər tələb edir və ya ümumiyyətlə mümkün deyildir
- ☐ bir neçə istehsal amili inhisar nəzarətinə malik olmaq üçün bir konglomeratda birləşirsə

248 Mənəvi riskin ən geniş yayılmış forması bu hesab edilir:

- ☐ lobbiləşdirmə
- ☐ zorla pul qopartmaq
- ☐ oğurluq
- ☒ işdən boyun qaçıрмаq
- ☐ qorxutmaq

249 Ehtiyat qiyməti nəyi bildirir:

- ☐ tarazlı bazar qiyməti
- ☐ satıcı artıqlığı
- ☐ alıcı artıqlığı
- ☐ müəyyən əmtəə qrupu üzrə orta qiymət
- ☒ tərəfdaşın, alıcı və ya satıcının da razılaşa biləcəyi son hədd qiyməti

250 Pol Milqrom və Con Roberts transaksiya xərclərinin qruplara bölərək onların aşağıdakı təsnifatını təklif etmişdirlər:

- ☐ davranışlar və mülkiyyət hüquqlarının müdafiəsi
- ☐ kontraktların yerinə yetirilməsinə nəzarət və məcbur etmə
- ☐ informasiya və rasionlaşdırma
- ☐ informasiya axtarışı və kontraktların tərtibatı
- ☒ koordinasiya və motivasiya

251 Hansı alimlər transaksiya xərclərini koordinasiya olunan və motivləşən təsnifatı təklif etmişlər.

- ☐ Siqvort Lindenberq və Vilyam Meklinq
- ☒ Pol Milqrom və Con Roberts
- ☐ Karl Brunner və Edna Ulman-Marqalit
- ☐ Entoni Onore və Robert Kuter
- ☐ Riçard Nelson və Riçard Pozner

252 Hansı alim transaksiya xərclərini sövdələşmə, idarəetmə, rasionlaşdırma kimi təsnifləşdirməyi təklif etmişlər.

- ☐ Oliver Uilyamson
- ☒ Con Kommons
- ☐ Con Kennet Helbreyt
- ☐ Fridrix fon Xayek
- ☐ Yesli Mitçell

253 Klod Menar özünün təklif etdiyi transaksiya xərcləri təsnifatına onların aşağıdakı növünü daxil etməmişdir:

- ☐ davranış
- ☐ informasiya
- ☐ öz hissələrinə bölünmə

- ☒ rasionlaşdırma
- ☐ miqyas

254 Tran Eqqertsson özünün təklif etdiyi transaksiya xərcləri təsnifatına onların aşağıdakı növünü daxil etməmişdir:

- ☒ rasionlaşdırma
- ☐ mülkiyyət hüquqlarının müdafiəsi
- ☐ ehyiat mövqelərinin aşkar edilməsi
- ☐ kontraktların tərtib olunması, kontraktların yerinə yetirilməsinə nəzarət və məcbur etmə
- ☐ informasiya axtarışı

255 Nə iqtisadiyyatın qeyri-formal sektorunun ölçülməsinin dolayı metodlarına aid deyil?

- ☐ əməliyyatların sayılması metodu
- ☒ vergi yoxlamaları
- ☐ istehsal resurslarına tələbatın qiymətləndirilməsi
- ☐ nağd pula tələbin qiymətləndirilməsi
- ☐ iş qüvvəsinin statistikasi

256 Hansı amil iqtisadiyyatın qeyri-formal sektorunun həcminə təsir etmir?

- ☐ sadalananların hamısı təsir edir
- ☐ vergilər
- ☐ iqtisadiyyata tənzimləyici müdaxilənin nəticəsi
- ☒ ölkə əhalisinin sayı
- ☐ korrupsiya

257 Qeyri-formal iqtisadiyyatı tədqiq edən ilk elmi əsərlər nə vaxt meydana gəlmişdir?

- ☐ XX əsrin 50-ci illərində
- ☐ XX əsrin 30-cu illərində
- ☒ XX əsrin 70-ci illərində
- ☐ XXI əsrdə
- ☐ XIX əsrdə

258 Özünü tənzimləmənin hansı növləri vardır?

- ☒ ötürülmüş, könüllü, xalis
- ☐ həmtənzimləmə, diskret, könüllü
- ☐ bazar, dövlət, alternativ
- ☐ ev təsərrüfatı daxilində, firma daxilində, ölkə daxilində
- ☐ firmadaxili, sahədaxili, ölkədaxili

259 Birbaşa və dolayı tənzimləmə təsirinin növləri hansılardır?

- ☐ iqtisadi, institusional, inzibati
- ☒ iqtisadi, sosial, ekoloji
- ☐ inzibati, hüquqi, sosial
- ☐ mənəvi, etik-psixoloji, iqtisadi
- ☐ normativ, iqtisadi, sosial

260 Yeni institusional nəzəriyyə çərçivəsində kölgə iqtisadiyyatının öyrənilməsinə olan yanaşmalardan hansı istifadə olunur?

- ☐ O.Uilyamsonun

- ☐ E.Fayqanın
- ☐ R.Kouzun
- ☐ T.Veblenin
- ☒ E de Sotonun

261 İqtisadiyyatın kölgə sektorunun iştirakçılarının davranışı bu modellə təsvir olunur:

- ☐ homo aqresucus
- ☐ homo soveticus
- ☐ homo institutional
- ☒ homo adaptans
- ☐ homo economicus

262 Qeyri-formal iqtisadiyyatı səciyyələndirmək üçün aşağıdakı terminlərdən hansı daha az uyğun gəlir:

- ☐ yaşama iqtisadiyyatı
- ☐ yoxsulluq iqtisadiyyatı
- ☐ əxlaqi iqtisadiyyat
- ☒ tarazlı iqtisadiyyat
- ☐ opportunist iqtisadiyyat

263 İqtisadi agentlərin bilərəkdən dövlətdən gizlədilən təsərrüfat fəaliyyətlərinin məcmusu necə adlanır?

- ☐ kollektiv fəaliyyət
- ☐ ictimai müqavilə
- ☐ ictimai müqavilə
- ☐ bürokratiya
- ☒ qeyri-formal iqtisadiyyat

264 Aşağıda sadalanan alimlərdən hansı qeyri-formal iqtisadiyyatın öyrənilməsinə böyük töhfə vermişdir?

- ☒ E. De Soto
- ☐ A.Piqu
- ☐ R.Kouz
- ☐ C.Heilbreyt
- ☐ C.Byukenen

265 Neoinstitusionalizmlər iqtisad elmində aşağıdakı istiqamətin tədqiqatlarının bazis əsaslarını tənqid etmişlər.

- ☐ merkantilist
- ☐ klassik
- ☒ neoklassik
- ☐ keynsçi
- ☐ monetarist

266 Neoinstitusionalizmin əsas konsepsiyasına aşağıdakı nəzəriyyə aid deyil.

- ☐ mülkiyyət hüququ nəzəriyyəsi
- ☐ transaksiya xərclər nəzəriyyəsi
- ☐ iqtisadi hüquq nəzəriyyəsi
- ☐ iqtisadi təşkil nəzəriyyəsi

☒ öz-özünə tənzimləyən bazar nəzəriyyəsi

267 Neoinstitualizmin əsas konsepsiyasına aşağıdakı nəzəriyyə aid deyil.

- ☐ pəzılaşmalar iqtisadiyyatı nəzəriyyəsi
- ☐ ictimai seçim nəzəriyyəsi
- ☐ yeni iqtisadi tarix nəzəriyyəsi
- ☒ sahələrarası balans nəzəriyyəsi
- ☐ təkamül neoinstitualizm nəzəriyyəsi

268 ABŞ-da institusionalizmin əsas yaradıcısı :

- ☐ P.Samuelson
- ☒ T.Veblen
- ☐ K.Marks
- ☐ D.Rikardo
- ☐ A.Smit

269 İnstitusionalizmin daxilində onun ideoloqlarının bəxdıqları məsələlər dairəsilə tamamilə fərqlənən neçə istiqamət mövcuddur:

- ☐ 4 istiqamət
- ☐ 2 istiqamət
- ☐ 6 istiqamət
- ☐ 5 istiqamət
- ☒ 3 istiqamət

270 İnstitusionalizmin sosial-psixoloji istiqamətin yaradıcısını göstərin:

- ☐ J.B.Sey
- ☐ P.Samuelson
- ☐ C. Kommons
- ☒ T.Veblen
- ☐ U. Mitçel

271 İnstitusionalizmin sosial- hüquqi istiqamətin yaradıcısını göstərin:

- ☐ P.Samuelson
- ☐ U. Mitçel
- ☒ C. Kommons
- ☐ J.B.Sey
- ☐ T.Veblen

272 Fərdin arzu və istəklərinin fərdin mövcud olduğu iqtisadi sistemin mədəni və sosial xüsusiyyətlərinin əksi olduğunu bildirən fikir hansı elmi istiqamət üçün səciyyəvidir?

- ☒ ənənəvi institusionalizm;
- ☐ yeni institusional iqtisadiyyat;
- ☐ keynsçilik;
- ☐ sadalananların heç biri üçün;
- ☐ neoinstitusionalizm;

273 F.Mirovski modelinin əsas ideyası nədən ibarətdir?

- ☐ mülkiyyət hüquqlarının spesifikasiyasının zəruriliyində;
- ☐ xarici effektlərin dövlət tərəfindən tənzimləməsinin zəruriliyində;

- ☐ cəmiyyətin həyatında institutların xüsusi rolunda;
- ☐ pragmatik yanaşmanın üstünlüyündə;
- ☒ bundadır ki, insan və təbiət inkişaf prosesində bir-birinə təsir edirlər;

274 İnstitusionalizm və marksizmin oxşar əlamətlərinə nə aiddir?

- ☐ cəmiyyətin sosial-iqtisadi quruluşu tarixi səciyyə daşıyır;
- ☐ insan, cəmiyyət onu necə edirsə, elədir;
- ☒ sadalananların hamısı aiddir;
- ☐ cəmiyyətin sosial-iqtisadi quruluşu cəmiyyətdə nemətlərin müəyyən istehsal, bölgü, mübadilə və istehlakı formaları ilə bağlıdır;
- ☐ sadalananların heç biri aid deyil.

275 İnstitusionalizmin marksizmdən fərqi nədədir?

- ☒ sadalananların hamısında;
- ☐ əmək dəyər nəzəriyyəsini qəbul etməmək;
- ☐ kommunizm modelinə tənqidi yanaşma;
- ☐ xalis kapitalizmin deyil, qarışıq iqtisadiyyatın öyrənilməsi;
- ☐ cəmiyyətin inkişafı təkamül yolu ilə gedir;

276 Neoinstitusionalizmdən fərqli olaraq ənənəvi institusionalizm:

- ☐ «institut anlayışından istifadə etmir;»
- ☐ iqtisadi münafişələri nəzərdən keçirir;
- ☒ iqtisadiyyatı daha geniş və realistik nəzərdən keçirir;
- ☐ ənənəvi institusionalizm və neoinstitusionalizm heç nə ilə fərqlənmirlər;
- ☐ fərdlərin fəaliyyətinin məhdudlaşdırılmasına yönümlənib;

277 Pragmatizm fəlsəfəsinin özəl əlamətlərinə nə aid deyil?

- ☐ insan fəaliyyətinin bütün şüur formalarının əsası kimi dərk;
- ☐ Dekart fəlsəfəsinin inkarı;
- ☐ Hegl dialektikasının sonrakı inkişafı;
- ☐ sadalananların hamısı aiddir.
- ☒ inqilabi ideyaların təbliği;

278 İnstitusional iqtisadiyyatın öyrənilmə predmeti nədir.

- ☐ resursların məhdudluğu şəraitində mikrosəviyyədə səmərəliliyin artırılması problemi
- ☒ mikro və makrosəviyyədə iqtisadi siyasətin formalaşması və qərarların qəbul edilməsi sahəsində forma və qeyri-formal institutların rolu
- ☐ dövlətin iqtisadi siyasətinin makrosəviyyədə mexanizmləri və reallaşması istiqamətləri
- ☐ makroiqtisadi tarazlığın təmin olunması problemi, iqtisadiyyatda kəskin tsikli tərəddüdlərin qarşısını alan, işsizliyin ləğv edilməsi və stabilləşmə tədbirlərinin həyata keçirilməsi
- ☐ iqtisadi inkişafın dayanıqlığının təmin edilməsi problemi, təsərrüfat subyektlərinin rentabelli inkişafına nail olunması

279 Köhnə institusionalizm və neoinstitusionalizm arasında ümumi olanı göstərin.

- ☒ adətlər əsasında fərdlərin davranışının təhlili, cəmiyyətdə baş verən hadisə və proseslərin tədqiqində “institut” kateqoriyasının istifadəsi
- ☐ ictimai proseslərin iqtisadi nəticələrə təsiri
- ☐ sosial agentlər baxımından iqtisadiyyatın öyrənilməsi
- ☐ doğru cavab yoxdur
- ☐ cəmiyyətdə davranış modellərinin təhlili və onların sistem əsasında formalaşması

280 Amerika institusionalistləri qəbul edirlər.

- ☐ iqtisadi proseslərin idarə edilməsində dövlətin həlledici rolunu
- ☒ iqtisadiyyata dövlətin müdaxilə edilməsinin zəruriliyi
- ☐ iqtisadi inkişafın əsas istiqamətlərinin müəyyən edilməsində inhisarların üstünlüyünü
- ☐ iqtisadiyyatın inkişafında dövlətin tədris edilməsini
- ☐ iqtisadi tərəqqidə maliyyə kapitalının başlıca rolunu

281 İnstitusionalizmin empirik və ya konyunktur-statistik istiqamətin yaradıcısını göstərin:

- ☒ U. Mitçel
- ☐ C. Kommons
- ☐ T. Veblen
- ☐ J.B.Sey
- ☐ P.Samuelson

282 Neoinstitusional iqtisadiyyatda opportunizm anlayışı altında aşağıdakı davranış tipini başa düşmək qəbul olunmuşdur

- ☒ öz xüsusi maraqlarına yalançılıq yolu ilə , aldatma , oğurluq, dələduzluq , informasiyanı təhrif etmə, həqiqəti gizlətmə , rəqibini dolaşılığa salmaq hesabına çatmaq
- ☐ öz xüsusi maraqlarına özünə qəbul etdiyi öhdəlikləri yerinə yetirməkdən imtina etmək yolu ilə çatmaq
- ☐ öz xüsusi maraqlarına zəruri qərarlar lobbiləşdirmə yolu ilə çatmaq
- ☐ öz xüsusi maraqlarına rəqibini inandırmaq yolu ilə çatmaq
- ☐ öz xüsusi maraqlarına öz nöqteyi- nəzərində qalmaqla çatmaq

283 Öz maraqlarına yönümlənməyin zəif formasını göstərin

- ☐ rəqibini çaşdırma
- ☐ dələduzluq
- ☐ informasiyanı təhrif etmək
- ☒ tabeçilik
- ☐ oppotunizm

284 Institusional iqtisadiyyatda hansı fəaliyyət kontraktlar vasitəsilə həyata keçirilir:

- ☐ informasiya –konsaltinq xidmətlərinin göstərilməsinə görə mükafatlandırma
- ☐ işçilərin mizd tutulması /azad edilməsi
- ☐ mülkiyyətçi əmlakının vakalətli idarə edilməsi
- ☐ müxtəlif maliyyə sövdələşmələri
- ☒ nemət üzərində mülkiyyətin verilməsi

285 Hüquqi mənada kontrakt nəyi ifadə edir:

- ☐ elə bir ikitərəfli (və ya coxtərəfli) qanuni transaksiyadır ki, bunda iki tərəf (və ya çox tərəf) müəyyən qarşılıqlı öhdəliklərə razılaşmışlar
- ☐ oliqopolist firmalar arasında təsir sferalarının bölüşdürülməsi və satış bazarlarının ayrılması haqqında qeyri-formal müqavilə
- ☒ tərəflər arasında müəyyən müddətə bağlanan və onların hüquqları vəzifələri və məsuliyyətini təyin edən sənəd, yazılı müqavilə
- ☐ tərəflərin onların münasibətlərinə, yaxud da bu münasibətlərin planlaşdırılmasına dair razılaşmaları
- ☐ müəyyən vaxt müddəti ərzində qarşılıqlı dəst maliyyə transaksionalarının həyata keçirilməsi barəsində yazılı müqavilə

286 Institusional iqtisadi nəzəriyyədə klassik anlamda kontrakt nəyi təmsil edir:

- ☒ müqavilədən irəli qələn mülki hüquqi münasibət və yazılı formada bağlanmış müqavilənin məzmununun əks olunduğu sənəd
- ☐ tərəflər arasında müəyyən müddətə bağlanan və onların hüquqları, vəzifələri və məsuliyyəti təyin edən sənəd, yazılı müqavilə
- ☐ iki tərəfin (çox tərəflərin) müəyyən qarşılıqlı öhdəliklərə razılaşdığı iki tərəfli(çox tərəfli) qanuni transaksiya
- ☐ iki və ya daha çox şəxsin mülki hüquqlarının və vəzifələrinin təyin edilməsi , dəyişdirilməsi və ya ixtisar olunması barədə razılaşması
- ☐ onların tərəfindən icraya məruz qalan fəaliyyətlərin və onların yerinə yetirilməsinə görə məsuliyyətin müəyyənləşdirildiyi iki və bir neçə şəxs arasında məcburi razılaşma

287 Mülkiyyət hüquqlarının strukturu və onların təmin olunması mexanizmləri mövqeyindən kontraktlar nəyi əks etdirir:

- ☐ tərəflərin qeyri - bərabər vəziyyəti
- ☒ stimül və antistimulların strukturu
- ☐ münasibətlərin yarandığı səbəbə görə obyektin spesifikliyi
- ☐ işgüzar praktika ənənələri və adətləri
- ☐ kontrakt tərəflərinin transformasiya xərclərinin strukturu

288 Kontraktlar nəzəriyyəsində formal və qeyri- formal qaydaların mövcud olmasını nə doğurur:

- ☐ kontrakt formalarının çoxnövçülüyü
- ☒ kontraktların tamlığı problemi
- ☐ kontrakt tərəflərinin qeyri- bərabər vəziyyəti
- ☐ kontrakt üzrə danışıqların xarakteri
- ☐ kontraktların predmetinin spesifikliyi

289 Duqlas Nortun institut anlayışına təklif etdiyi klassik tərif aşağıdakı kimi ifadə olunur.

- ☐ hökmran və yüksək dərəcədə standartlaşdırılmış ictimai vərdişlər
- ☒ qaydalar, onların yerinə yetirilməsini təmin edən mexanizmlər , insanlar arasında təkrar olunan qarşılıqlı təsirləri struktlaşdırən davranış normaları
- ☐ fərdi fəaliyyətin nəzarət olunması, azad edilməsi və genişləndirilməsi üzrə kollektiv fəaliyyət
- ☐ müəyyən tələbatın ödənilməsi üçün nəzərdə tutulmuş rol və statusların məcmusu
- ☐ Hüquq və vəzifələrə, hakimiyyət və toxunulmazlığa uyğun olaraq vəzifə və mövqeyi müəyyən edən qaydaların ümumi sistemi

290 İnstitusionalizmin yaranmasının ilkin şərti nə olmuşdur?

- ☐ birinci dünya müharibəsi;
- ☐ iqtisadi böhran və 1929-1932-ci illərin depressiyası;
- ☐ ikinci dünya müharibəsi;
- ☒ XX əsrdəki sürətli texni; i və iqtisadi tərəqqi.
- ☐ XX əsrdə sosialist təsərrüfat sisteminin meydana gəlməsi;

291 Edna Ulman –Marqalit institutların meydana çıxmasına qətib çıxaran sadalanan situasiyalarından birini ayırmışdır:

- ☒ bərabərsizlik
- ☐ bərabər imkanlar
- ☐ qeyri – formal kontraktasiya
- ☐ resurs təminatlılığı
- ☐ resursdan asılılıq

292 İqtisadi nəzəriyyədə səmərəli davranışın hansı iki əsas modeli istifadə olunur.

- ☐ üzvi səmərəlilik və məhdud səmərəlilik

- ☐ lider arxasınca getmək və işdən boyun qaçırmaq
- ☒ elə belə səmərəlilik və özünün xüsusi mənafeyinə yönümlənmiş səmərəlik
- ☐ iqtisadi fərdiyyətçilik və məhdud səmərəlilik
- ☐ iqtisadi səmərəlilik və məhdud səmərəlilik

293 O.Ulyamsona görə səmərəliliyin neçə əsas forması mövcuddur

- ☐ 1
- ☒ 3
- ☐ 2
- ☐ 5
- ☐ 4

294 Öz xüsusi mənafeyinə yönümlənmə aşağıdakı formada reallaşdırıla bilər

- ☐ lobbiləşdirmə
- ☒ təbəçilik
- ☐ inadlılıq
- ☐ inandırmaq
- ☐ sobataj

295 Hansı alim ilk dəfə olaraq institutların meydana gəlməsi səbəbi kimi bərabərsizlik anlayışını elmi dövriyyəyə daxil etmişdir

- ☐ Karl Brunner
- ☐ Siqvort- Lindenberq
- ☐ Loran Teveno
- ☒ Edna Ulman -Marqalit
- ☐ Uilyam Meklinq

296 Kontraktların natamamlığı səbəblərinə nə aid deyil:

- ☐ hesablaşmalar və danışıqların həyata keçirilməsi xərcləri
- ☐ insanın bəzi vəziyyətləri qabaqcadan görməyinin məhdudluğu
- ☐ kontraktın dilinin qeyri – dəqiqliyi və mürəkkəbliyi
- ☒ kontrakt tərəflərinin iqtisadi səmərəliliyi
- ☐ yoxlanmağı mümkün olmayan müəyyən fəaliyyət və ya informasiya

297 Neoinstitusionalizmin sələflərinə aşağıdakı məktəbin (istiqlamətin) iqtisadçıları aiddir.

- ☒ avstriya
- ☐ klassik
- ☐ keynsçi
- ☐ monetarist
- ☐ merkantilist

298 Dinamik təhlil nəyi öyrənir?

- ☒ institusional dəyişikliklər, onların səbəbləri, hərəkətverici qüvvələri, formaları və həyata keçirilməsinin gedişi, iqtisadi və sosial proseslərə təsiri
- ☐ danışıqların aparılması və müqavilələrin bağlanması, transaksiya xərclərinin ölçülməsi
- ☐ transaksiya xərclərinin minimumlaşdırılması səbəbləri, mülkiyyət hüquqlarının spesifikasiləşdirilməsi, mülkiyyət rejimlərinin müstəsnağının təmin edilməsi
- ☐ xarici effektlər, Kouz teoremi, Pozner qaydası
- ☐ opportunist davranışın aradan qaldırılması yolları, spesifik aktivlərin müəyyənləşdirilməsi, internalizasiya prosesləri

299 İntellektual mülkiyyət nədir?

- ☐ satıcıya İFN haqqında informasiyanı açıqlamağa, bu zaman informasiyanın açıqlanmasından sonra qazanc əldə etmək imkanını saxlamaqla, imkan verən mexanizmlərdir
- ☐ konkret sifarişçi üçün bir nüsxədə istehsal edilən xidmət olub tirajlaşdırılmayan və öz istehsalı üçün yüksək peşəkar və zehni-fiziki əmək tələb edən xidmətdir
- ☐ diversifikasiya edilmiş tələb şəraitində ön plana öz şaxələnməmiş məhsulunu konkret istehlakçının tələblərinə uyğunlaşdırmaq hüququ
- ☐ müəllifin İFN-in istehsalında həmin nemətin xüsusi kefiyyətlərindən irəli gələn gəlirləri əldə edə bilməsi hüququ
- ☒ İFN-ə müstəsna hüquqların müəllifə verilməsinə əsaslanan institutdur

300 S.Maurer və S.Skotçmer yanaşmasına görə ümumi biliklər istehsalına ictimai dəstəyin əsas formaları hansılardır?

- ☐ ümumi biliyin formalaşdırılması, ümumi biliyin qiymətləndirilməsi, ümumi biliyin sistemləşdirilməsi
- ☐ özəl və ümumi sektor çərçivəsində ümumi biliyin mənimsənilməsi, subsidiyalar, güzəştlər
- ☒ ümumi biliyin ictimai sektor çərçivəsində istehsalı, mükafatlar, qrantlar, konkurs alışı
- ☐ ölkə daxilində və xaricdə ümumi biliyin formalaşdırılması, biliyin mənimsənilməsində gənclərə dövlət dəstəyi, özəl yardımlar
- ☐ ailə təsərrüfatında ümumi biliyin yaradılması, müvafiq təminat, səmərəli reallaşdırma üsulları

301 İFN-ə müstəsna hüquqların verilməsi nəticəsində müəllif hansı imkanları əldə edir?

- ☐ əldə olunmuş gəlirləri istənilən bankların depozitlərində yerləşdirmək
- ☐ innovasiya fəaliyyətilə məşğul olmaq
- ☐ xarici rezidentlərlə sərbəst bazar əlaqələrinə girmək
- ☐ elmi-konstruktor büroları yaratmaq və elmi sınaq təctübələri aparmaq
- ☒ İFN-dən istifadəni məhdudlaşdırmaq, onlara inhisarçı qiymət müəyyənləşdirmək və nəticədə birinci vahidin istehsalına xərcləri kompensasiya etmək

302 Təbii inhisarların tənzimləmə metodları hansılardır?

- ☐ dövlət və təbii inhisar subyekti arasında müqavilə münasibətlərinin araşdırılması, informasiya asimetriyasının azaldılması mümkünlüyünün müəyyən edilməsi, təbii inhisarların fəaliyyətinin optimallaşdırılması yollarını aşkar etmək
- ☐ monitoring funksiyasının həyata keçirilməsi xərclərini ölçmək, müqavilə alternativliyi şəraitində tənzimləmə orqanlarının yaradılması xərclərinin təyin edilməsi
- ☐ təbii inhisarlarda opportunist davranışın qarşısının alınması imkanlarının təhlili, təbii inhisar subyektinin təqdim etdiyi xidmətlərə tariflərin müəyyənləşdirilməsi
- ☐ təbii inhisarın fəaliyyətini dayandırmaq vəziyyətinin araşdırılması, təbii inhisarın digər təbii inhisarla əməkdaşlıq imkanını aşkar etmək
- ☒ təbii inhisar məhsullarına qiymətin müəyyənləşdirilməsi, kapital aktivlərinin rentabelliği normativlərinin təyin edilməsi, qiymət tavanının müəyyən edilməsi

303 Konkurs alışı sistemi üstünlükləri hansılardır?

- ☐ irəli sürülmüş ideyanı innovasiya səviyyəsinə çatdırmaq
- ☐ tədqiqatçıların ex-ante-seçiminə səbəb səylərin təkrarlanma xərclərinin minimumlaşdırılması
- ☐ İFN istehsalının həvəsləndirilməsi
- ☒ risklərin minimumlaşdırılması, maliyyələşdirilmənin alınmış nəticələrlə daha yaxşı əlaqələndirilməsi, opportunist davranışdan qorunmanın təmin edilməsi.
- ☐ tədqiqatçının nüfuzunun yüksəldilməsi və təklif olunan ideyanın keyfiyyətinin artırılması

304 Qiymətin təbii inhisar şəraitində, orta xərclər səviyyəsində müəyyənləşdirilməsinə keçid informasiya asimetrikliyi probleminə necə təsir edir?

- ☐ ya mənfəəti azaldır, ya da əsaslı aktivləri artırır

- ☐ sığortalanmış inhisar firmalarına yatırımlar az çirklidir və buna görə o, təriflərin hesabların hesablanması sahələrin gəlirlilik az faizinin götürülməsinə səbəb olur
- ☒ bir tərəfdən orta məcmu və dəyişən xərclərin səviyyəsini hesablamağı asanlaşdırır, digər tərəfdən kapitalın alternativ dəyərini müvafiq gəlir əldə edə bilər
- ☐ texnologiyanın və ya istehsalın təkmilləşdirilməsi nəticəsində yaranan iqtisadi mənfəətin hissəsinin təbii inhisar tərəfindən mənimsənilməsinə səbəb olur.
- ☐ gəlirlik səviyyəsi üzərində nəzarət məhsulu təbii inhisar şəraitində qiymətinin birbaşa tənzimlənməsini əvəz edir

305 İnstitusional alternativlərin seçiminin genişliyi hansı amillərdən asılıdır?

- ☐ spesifik aktivlərə investisiya səviyyəsi, zorla pul qopartma şəklində opportunist davranış
- ☐ müqavilə münasibətlərinin islahatı, təbii inhisar subyektinin üstünlükləri
- ☐ əlyetər alternativlər dairəsi, opportunist davranış formaları
- ☐ diskret institusional alternativlər, relevant verilənlərin gizlədilməsi şəklində opportunist davranış
- ☒ kommersiya və siyasi riskin səviyyəsi

306 Təbii inhisar şəraitində müqavilə münasibətlərinin islahatının uğurla aparılması üçün nə edilməlidir?

- ☐ lazımi qaydada tərtib olunmuş müsabiqə qaydaları və böyük məbləğdə seçiminə ödəniş tələbi olmalıdır
- ☒ seçilmiş alternativ çərçivəsində ən çox ehtimal olunan opportunist davranış formalarının qarşısının alınması və aradan qaldırılması mexanizmi yaradılmalıdır
- ☐ qurğuların, azadlıqların texniki vəziyyəti və maliyyə vəsaitlərinin dəqiq kəmiyyəti haqqında daha yaxşı təsəvvürə malik olmağa imkan verən müstəqil audit ararılmalıdır
- ☐ sistemin vəziyyəti haqqında yalan və ya yetərli olmayan məlumatların verilməsi ehtimalını aradan götürmək
- ☐ təbii inhisar obyektindən spesifik aktivlərə investisiyaların həyata keçirilməsi zamanı kvazirentlərin zorla qoparılmasının qarşısı alınmalıdır.

307 İnstitusional alternativlərin seçiminin genişliyi hansı amillərdən asılıdır?

- ☐ müqavilə münasibətlərinin islahatı, təbii inhisar subyektinin üstünlükləri
- ☐ diskret institusional alternativlər, relevant verilənlərin gizlədilməsi şəklində opportunist davranış
- ☐ əlyetər alternativlər dairəsi, opportunist davranış formaları
- ☐ spesifik aktivlərə investisiya səviyyəsi, zorla pul qoparmaq şəklində opportunist davranış
- ☒ kommersiya və siyasi riskin səviyyəsi

308 İnstitusional alternativ seçimdə opportunist davranışın növləri hansılardır?

- ☐ informasiya assimetrikliyi, işdən yayınma, zorla pul qopartmaq, üstünlüklərdən sui-istifadə
- ☐ hədə-qorxu, aldatma, informasiya qeyri-müəyyənliyi, mövcud imkan üstünlüklərindən sui-istifadə
- ☒ relevant informasiyanın gizlədilməsi, zorla pul qopartmaq, hədə-qorxu, yayınma
- ☐ işdən yayınma, aldatma, hədə-qorxu, malik olduğu üstünlüklərdən sui-istifadə
- ☐ zorla pul qopartmaq, aldatma, hədə-qorxu, yayınma

309 İnstitusional alternativlərin təhlili zamanı qeyri-müəyyənlik səviyyəsi ilə bağlı hansı məsələlər xüsusi əhəmiyyət kəsb edir?

- ☐ qeyri-müəyyənliyi törədən informasiya assimetrikliyi, informasiya şəbəkələrinin müasir modernləşmə səviyyəsi, fərdlər və qrupların davranış qeyri-müəyyənliyi
- ☐ gözlənilməyən hadisələrə qabaqcadan uyğunlaşma üsullarına malik olmaq, mövcud olmuş və mövcud olan vəziyyətin müqayisə olunması, gələcək vəziyyətin proqnozlaşdırılması
- ☒ qeyri-müəyyənliyin yaranma səbəbləri və onun səviyyəsinə təsir edən amillərin rəqiblər arasında bölgüsü ilə bağlı problemlər, qeyri-müəyyənlik səviyyəsinin azaldılması imkanları
- ☐ müəyyənlik meyarının seçilməsi, müvafiq göstəricilər sisteminin təyin edilməsi, institusional dəyişikliklərin optimallıq dərəcəsi
- ☐ hadisələrin gedişi dinamikasını müəyyən edən amillər, statik proseslərin qeyri-müəyyənlik meyarları, qaydaları, institusional dəyişiklikləri

310 Tənzimləmə təsirinin qiymətləndirilməsi üsulu nədir?

- ☐ həllinin tənzimlənməsinə yönəldilmiş problemin seçilməsi və onun səmərəliliyinin müəyyən edilməsi
- ☒ tənzimləmənin əsas problemləri və məqsədlərinin müəyyənləşdirilməsi, məqsədə çatmağın bir neçə mümkün variantının identifikasiyası
- ☐ seçilmiş variantın realizə olunması və sonrakı monitorinqinin təyin edilməsi
- ☐ onun obyektiv reallığa uyğunluğunun müəyyən edilməsi, inkişaf perspektivinin seçilməsi, alternativ istiqamətlərin təyin edilməsi
- ☐ tənzimləmə təsirinin hüquqi normalara adekvatlığının müəyyənləşdirilməsi, onun səmərəlilik dərəcəsinin ölçülməsi, reallaşdırılması üsullarının optimallığının təyin edilməsi

311 Rəqabətin məhdudlaşdırılmasına xidmət edə bilən alətlər bunlardır?

- ☐ sahəyə, bazara, ölkəyə girişə məhdudiyyətlər, rəqabət mübarizəsinə məhdudiyyətlər, fəaliyyət lisenziyalarına verilən məhdudiyyətlər
- ☐ xaricə çıxışa, lisenziyaladırmaga, sərbəst məhsul layihələşdirilməsinə, tərəfdaşların seçilməsinə, qiymət qoyuluşuna məhdudiyyətlər
- ☒ bazar iştirakçılarının sayına məhdudiyyətlər və ya potensial iştirakçılara tələblər, ayrı-ayrı təchizatçıların reklamlarına və məhsulun irəliləməsi üçün digər vasitələrinə, qiymətlərə, məhsulun səviyyəsinə məhdudiyyətlər
- ☐ sərbəst satış tərəfdaşının müəyyənləşdirilməsi, resurs mənbələri və işçilərin seçilməsi, məhsula qiymət qoyuluşuna inhisarçı məhdudiyyətlər
- ☐ məhsulun dizaynına, onun layihələşdirmə və texnoloji imkanlarına, texniki təkmilləşdirmələrə məhdudiyyətlər

312 İntellektual mülkiyyət institutlarının əsasında nə durur?

- ☐ institutların formalaşdırılması
- ☒ İFN müəllifinə müstəsna hüquqların verilməsi
- ☐ formal qaydaların qeyri-formal qaydalardan ayrılması
- ☐ intellektual aktivlərini mənimsəmək
- ☐ İFN yaradıcısına özgəninkiləşdirmə və istifadə hüquqlarının verilməsi

313 Deskriptiv institusional təhlil nədir?

- ☐ bu və ya digər problemlərin həllinə təyinatlanmış institutların məqsədyönlü layihələşdirilməsi və yaradılması probleminin tədqiqi
- ☐ “statik- dinamik” və “daxili və xarici” əlamətlər üzrə institutların öyrənilməsi
- ☒ mövcud olan və mövcud olmuş institutların fəaliyyətinin təhlili
- ☐ fərd və qrupların davranışının motivlərinin tarixi və məntiqinin vəhdətində aşkara çıxarılması
- ☐ mikro və makro səviyyədə iqtisadi qaydaların araşdırılması

314 İqtisadi tənzimləmənin növləri hansılardır?

- ☐ hüquqi- iqtisadi tənzimləmə, iqtisadi agentlərin alternativ diskret tənzimlənməsi, özünütənzimləmə, bazar tənzimlənməsi
- ☐ normativ-iqtisadi tənzimləmə, sosial-iqtisadi tənzimləmə, alternativ diskret tənzimlənməsi
- ☒ dövlət tənzimlənməsi, özünütənzimləmə, bazar tənzimlənməsi, həmtənzimləmə
- ☐ həmtənzimləmə, bazar tənzimlənməsi, alternativ diskret tənzimlənməsi, özünütənzimləmə
- ☐ özünütənzimləmə, dövlət tənzimlənməsi, institusional-iqtisadi tənzimləmə, bazar tənzimlənməsi

315 Statik institusional təhlilin məqsədi nədir?

- ☐ qazanc əldə edən və xərc çəkən qrupların aşkarlanması
- ☒ müxtəlif fərdlər və təşkilatların müəyyən zaman kəsiyində aldıkları və çəkdikləri qazanc və xərclərin nisbətinin müəyyənləşdirilməsi
- ☐ institusional dəyişikliklər nəticəsində yaxşılaşdırma imkanının qiymətləndirilməsi
- ☐ hər hansı institutun bir anlıq “en kəsiyi”, cari (və ya keçmiş) vəziyyəti, fərdlərin davranışına təsirinin qiymətləndirilməsi və başqa nəticələrin aşkarlanması

- ☐ deskriptiv institusional təhlil çərçivəsində mövcud və mövcud olmuş institutların tədqiqi

316 Tənzimləmə sisteminin əlaqələndirmə funksiyası nədən ibarətdir?

- ☐ qrup üzvlərinin xüsusi qaydada implisit razılığa gətirilməsi
- ☒ müxtəlif iqtisadi subyektlərin hərəkətlərinin tənzimlənməsi, onların davranışlarının və resursdan istifadə etmələrinin çoxsaylı əlyetər alternativlərinin məhdudlaşdırılması
- ☐ tənzimləmə iştirakçılarının ümumi maraqlar üzrə birləşdirilməsi
- ☐ iqtisadi agentlərin təsərrüfat fəaliyyətini tənzimləyən leqal qaydalar yaratmaq
- ☐ ictimai sərvəti ayrı-ayrı qrupların xeyrinə təkrar bölmək

317 Kompensasiya tiplərini təsvir etmək üçün istifadə olunan əlamətlər bunlardır.

- ☐ fərd qruplarının rifah səviyyəsində pisləşmənin kompensasiya edilmə imkanları, gözlənilən qazanc artımı, benefisiarın maddi vəziyyəti
- ☐ institusional dəyişiklik variantının seçilməsi, müvafiq informasiyanın toplanıb işlənməsi səviyyəsi
- ☐ həyata keçirilmiş dəyişikliklərin nəticələri, konkret tədbirlərin formalaşdırılması imkanları, davranışın səmərəlilik dərəcəsi
- ☒ kompensasiyanın subyekti, xarakteri və üsulu
- ☐ qazanc və itkilərin səviyyəsi, müqayisə edilən tərəflərin səciyyəvi xüsusiyyətləri

318 İnstitusional təhlilin predmeti nədən ibarətdir?

- ☐ qruplar üçün itkilərə aparan dəyişikliklərə müqavimət imkanları, kompensasiyaların hesablanması
- ☒ institutların təhlili əsasında davranışdakı müntəzəmliyi şərtləndirən institutlar və fərdlər və təşkilatlar üçün onların fəaliyyətinin nəticələridir
- ☐ resurslardan istifadə səmərəliliyi, institutun toxunduğu fərdlər və təşkilatlar qrupunun aşkarlanması
- ☐ institusional dəyişikliklərin statik və dinamik təhlili
- ☐ iqtisadi proseslərin institusional mikro və makrotəhlili

319 İnstitusional təhlil nədir?

- ☐ iqtisadi proseslərin məntiqi ardıcılıqla tədqiqi
- ☐ mübadilənin dinamik daxili və xarici təhlili
- ☐ cəmiyyətin sosial-hüquqi və sosial-iqtisadi davranış qaydalarının təhlili
- ☐ hər hansı institutun cari vəziyyəti, onun fərdlərin davranmasına təsirinin qiymətləndirilməsi və başqa nəticələrin aşkarlanması
- ☒ mövcud institutların quruluşunun və onların yerinə yetirdiyi funksiyaların iqtisadi nəzəriyyə metodları ilə tədqiq edilməsi

320 İnstitusional təhlilin obyektinə nə aiddir?

- ☐ institusional dəyişikliklər, onların səbəbləri, hərəkətverici qüvvələri, formaları və həyata keçirilməsinin gedişi, iqtisadi və sosial proseslərə təsiri
- ☐ kollektiv fəaliyyətlər problemi, "biletətsiz adam" problemi
- ☐ ictimai nemətlərin istehsalı, transaksiya xərclərinin hesablanması, informasiya asimmetriyası
- ☒ müxtəlif fərd qruplarının davranışında müşahidə olunan müntəzəmlik
- ☐ nemət və qrupların tipologiyası, ierarxik strukturlar

321 Tənzimləmə sisteminin bölgü funksiyası nədən ibarətdir?

- ☒ qazanc və xərclərin iqtisadi agentlər arasında təkrar bölgüsü
- ☐ resursların və rəqabət imkanlarının iqtisadi subyektlər arasında paylanması
- ☐ bazar informasiyaları və nüfuzlarının rəqabət arasında bölüşdürülməsi
- ☐ bazarın oyun qaydalarına riayət edilməsi imkanlarının təkrar bölgüsü
- ☐ rəqabət mübarizəsi üsullarının optimal tətbiqi

322 Özünütənzimləmənin hansı növləri vardır?

- ☒ ötürülmüş, könüllü, xalis
- ☐ həmtənzimləmə, diskret, könüllü
- ☐ bazar, dövlət, alternativ
- ☐ ev təsərrüfatı daxilində, firma daxilində, ölkə daxilində
- ☐ firmadaxili, sahədaxili, ölkədaxili

323 Patent nədir?

- ☒ müstəsna hüquqlara, müəllifliyə və ixtiraya, faydalı modelə və ya sənaye nümunəsinə prioriteti təstiqləyən qoruyucu sənəd
- ☐ intellektual mülkiyyət obyektlərinə istifadə hüquqlarının verilməsinə görə əvəz qismində müəllifin aldığıdır
- ☐ müəlliflik sənədlərinə uyğun olaraq gəlir əldə etmək hüququ
- ☐ elə bir üstünlük əldə etmək hüququdur ki, onunla iqtisadi mübadilədə informasiyanın asimmetrikliyi aradan qalxır və seçim effekti yüksəlir
- ☐ İFN-ə müstəsna hüquqların müəllifə verilməsinə əsaslanan institut

324 Birbaşa və dolaylı tənzimləmə təsirinin növləri hansılardır?

- ☐ iqtisadi, hüquqi, sosial
- ☐ iqtisadi, institusional, inzibati
- ☐ mənəvi, etik-psixoloji, iqtisadi
- ☐ normativ, iqtisadi, sosial
- ☒ iqtisadi, sosial, ekoloji

325 Royalti nədir?

- ☐ ixtiralarla görə müəllifin əldə etdiyi üstünlüklər
- ☐ İFN-ə spesifikasiqləşdirilmiş hüquqların müəllifə verilməsinə əsaslanan qaydalar
- ☐ müstəsna hüquqlara prioritetliyi təsdiqləyən qoruyucu sənəd
- ☒ intellektual mülkiyyət obyektlərinə istifadə hüquqlarının verilməsinə görə əvəz qismində müəllifin aldığıdır
- ☐ intellektual mülkiyyət obyektlərinə istifadə hüquqlarının verilməsinə görə kompensasiya ödənişləri

326 Bazar iflası dedikdə nə başa düşülür?

- ☐ bazar qanunvericilik əsaslarının olmaması, məhsul istehsalının kifayət dərəcədə olmaması, infrastrukturun zəifliyi
- ☐ sahibkarlıq mühitinin yetişməməi, inhisarçılığın hökmranlığı, xarici rezidentlərin təsirinin güclü olmaması
- ☐ rəqabət mühitinin olmaması, bazarın qeyri-normal təchizatı, təşkilati strukturların zəif olması
- ☐ səmərəli investisiya mühitinin olmaması, sahibkarlığın zəif inkişafı, dövlət qanunvericilik sənətlərinin kifayət qədər olmaması, bank kredit sisteminin natamamlığı
- ☒ qeyri-təkmil rəqabət, informasiya asimmetrikliyi, yüksək transaksiya xərcləri, ictimai nemətlərin natamam istehsalı xarici eksternaliyaların olması

327 Kompyuter proqramı, ixtira, şirkətin nüfuzu hansı institusional kateqoriyaya aiddir?

- ☐ royalti
- ☐ intellektual fəaliyyətin nəticələri
- ☐ intellektual xidmət
- ☒ intellektual aktiv
- ☐ intellektual mülkiyyət

328 Təbii inhisar subyektlərinin fəaliyyətinin hansı müqavilə alternativini fərqləndirmək olar?

- ☒ tənzimlənməyən təbii inhisar dövlət mülkiyyətində olan və xüsusi bölmə tərəfindən idarə olunan inhisar, dövlət tərəfindən tənzimlənən təbii inhisar

- ☐ institusional alternativ çərçivəsində yaradılan təbii inhisar, tənzimlənən təbii inhisar, dövlət mülkiyyətində olan təbii inhisar
- ☐ spesifik aktivlərə malik olan təbii inhisar, xarici rezidentlərin idarəedilməsində olan təbii inhisar, tənzimlənən təbii inhisar
- ☐ korporativ idarəetmə olan təbii inhisar, xüsusi mülkiyyətdə olan təbii inhisar, dövlət mülkiyyətində olaq təbii inhisar
- ☐ özəl bölmədə olan təbii inhisar, tənzimlənməyən təbii inhisar, tənzimlənən təbii inhisar, spesifik üstünlüklərə malik təbii inhisarlar

329 İnstitusional alternativ seçimində opportunist davranışın növləri hansılardır?

- ☐ işdən yayınma aldatma, hədə-qorxu, malik olduğu üstünlüklərdən sui-istifadə
- ☐ zorla pul qopartma, aldatma, hədə - qorxu, yayınma
- ☒ relevant informasiyanın gizlədilməsi, zorla pul qopartmaq, hədə -qorxu, yayınma
- ☐ hədə-qorxu, aldatma, informasiya qeyri- müəyyənliyi, mövcud imkan üstünlüklərindən sui-istifadə
- ☐ informasiya asimetrikliyi, işdən yayınma, zorla pul qopartma, üstünlüklərdən sui istifadə

330 Variantlardan hansı Harold Demsetsin konsepsiyasının (sxeminin) mahiyyətini düzgün əks etdirir?

- ☒ Mülkiyyət hüquqları kənar təsirləri internalizə etmək üçün və internalizədən isə qazanc ona çəkilən xərclərdən çox olanda inkişaf etdirilir.
- ☐ Yeni texnologiyalar resursların nisbi qiymət səviyyələrini dəyişir.
- ☐ Bilik səviyyəsində dəyişiklik yeni texnologiyaların meydana gəlməsinə aparır.
- ☐ Bütün cavablar doğrudur
- ☐ Qiymətlərin yeni səviyyələri dəyərləri potensial artan resursların sahiblərində onlara mülkiyyət hüququnu dəyişməyə həvəs yaradır.

331 D.Nort tərəfindən tərtib olunmuş institusional dəyişikliklərin sxeminin müddəaları hansı variantda öz əksini tapır?

- ☐ Bilik səviyyəsində dəyişiklik yeni texnologiyaların meydana gəlməsinə aparır.
- ☐ Qiymətlərin yeni səviyyələri dəyərləri potensial artan resursların sahiblərində onlara mülkiyyət hüququnu dəyişməyə həvəs yaradır.
- ☐ Yeni texnologiyalar resursların nisbi qiymət səviyyələrini dəyişir.
- ☒ Bütün cavablar doğrudur.
- ☐ Qiymətlərin yeni səviyyələri həm də bu kimi hüquqlardan istifadənin dəyərini maksimumlaşdırmağa imkan verən qaydaların yaranmasına aparır.

332 Variantlardan hansı institusional dəyişikliklərin baza sxeminə V.Ratten və Y.Hayami tərəfindən edilmiş, əlavəni əks etdirir?

- ☐ Bilik səviyyəsində dəyişiklik yeni texnologiyaların meydana gəlməsinə aparır.
- ☒ Xarici amillərin bir sahədə dəyişdiyi, institusional dəyişikliklərin isə başqa sahədə yarandığı induksiya edilmiş, institusional dəyişikliklərin yaranma imkanı.
- ☐ Yeni texnologiyalar resursların nisbi qiymət səviyyələrini dəyişir
- ☐ Qiymətlərin yeni səviyyələri dəyərləri potensial artan resursların sahiblərin onlara mülkiyyət hüququnu dəyişməyə həvəs yaradır.
- ☐ İxtiranın və ya yeni qaydaların formalaşdırılmasının xərclərini və bu qaydalara keçməyin məqsədyönlüliyinə insanları inandırmağın xərclərini çəkən institusional sahibkar fiqurunun fərqləndirilməsi.

333 Variantlardan hansı institusional dəyişikliklərin baza sxeminə D.Nayt tərəfindən edilmiş əlavəni əks etdirir?

- ☐ Xarici amillərin bir sahədə dəyişdiyi, institusional dəyişikliklərin isə başqa sahədə yarandığı induksiya edilmiş institusional dəyişikliklərin yaranma imkanı.

- ☐ Dəyərin yaradılmasına müsbət təsir edən mümkün institusional dəyişikliklərdən qazancın bir iqtisadi agentlərin olması, onun həyata keçirilməsi xərclərini başqalarının çəkə bilməsi ehtimalı mütləq nəzərə alınmalıdır ki, bu da onun təzahürünə mane ola bilər.
- ☒ İnstitusional dəyişikliklərin həyata keçirilməsi ilə yanaşı institutların xeyli dərəcədə ictimai nemətlərlə oxşar olması ilə əlaqədar “biletsiz” effektinin yaranması imkanı.
- ☐ D.Nayt tərəfindən “baza” sxeminə heç bir əlavə edilməmişdir.
- ☐ Bilik səviyyəsində dəyişiklik yeni texnologiyaların meydana gəlməsinə aparır.

334 İnstitutların yaranması probleminin həllinə nəzəri –oyun yaranmasının səbəbini əks etdirən variantı seçin.

- ☒ Faktik olaraq metodoloji fərdilik prinsiplərini bölüşür və özünün quruluşuna görə oyunçuların çoxlu müxtəlif hərəkətlərini əks etdirir.
- ☐ Özünün quruluşuna görə oyunçuların sadə təkrarlanan hərəkətlərini əks etdirir.
- ☐ Faktik olaraq metodoloji kütləvilik prinsiplərini bölüşür
- ☐ Xüsusi ikitərəfli razılaşmanın vacib olmaması.
- ☐ Yekdil qərarın (konsensus) qrup qərarının qəbul edilməməsi

335 İnstitutun məcburi tətbiq edilməsinin əsasında nə durur?

- ☒ Onların şəxsi gəlirlərini (və ya oyunçuların siyasi arenada təmsil etdikləri xüsusi maraqlar qrupunun gəlirlərini) maksimumlaşdıran qaydaları tətbiq etməyə çalışan siyasi bazar oyunçularının xüsusi maraqları
- ☐ Onların xərclərinin orta mənfəət normasını təmin edən həddə saxlayan qaydalar tətbiq etməyə çalışan siyasi bazar oyunçularının maraqları.
- ☐ Onların şəxsi gəlirlərini minimum səviyyədən aşağı düşməyə imkan verməyən qaydalar tətbiq etməyə çalışan bazar oyunçularının maraqları
- ☐ Bütün cavablar doğrudur
- ☐ Onların şəxsi xərclərini maksimumlaşdıran qaydalar tətbiq etməyə çalışan siyasi bazar oyunçularının xüsusi maraqları

336 D.Nortun tərifinə görə institusional müvazinət anlayışının mahiyyəti hansı variantda öz əksini tapır?

- ☒ Elə vəziyyətdir ki, bu zaman oyunçuların həmin qüvvələr nisbəti və iqtisadi münasibətləri əmələ gətirən həmin müqavilə münasibətləri dəstində oyunçulardan heç biri müqavilələrin əks dəyişdirilməsinə resurs sərf etməyi özü üçün sərfəli saymır.
- ☐ Elə vəziyyətdir ki, bu zaman oyunçuların həmin qüvvələr nisbəti və iqtisadi münasibətləri əmələ gətirən həmin müqavilə münasibətləri dəstində oyunçulardan heç biri müqavilələrin əksdəyişdirilməsinə resurs sərf etməyi özü üçün və müqaviləni imzalayan digər tərəf üçün də sərfəli sayır.
- ☐ Elə vəziyyətdir ki, bu zaman oyunçuların həmin qüvvələr nisbəti və iqtisadi münasibətləri əmələ gətirən həmin müqavilə münasibətləri dəstində oyunçuların əksəriyyəti müqavilələrin əksdəyişdirilməsinə resurs sərf etməyi özü üçün sərfəli sayır.
- ☐ Bütün variantlar (yanaşmalar) D. Nortun tərifini tam əks etdirmir.
- ☐ Elə vəziyyətdir ki, bu zaman oyunçulardan heç birinin razılığını almadan qrupun lideri müqavilələrin əksdəyişdirilməsinə resurs sərf etməyi öz şəxsi maraqlar çərçivəsində həll edir.

337 İnstitusional dəyişikliklərin trayektoriyası – bu:

- ☒ Nəzərdən keçirilən müəyyən (baza) institutun məruz qaldığı dəyişikliklərin ardıcılığıdır.
- ☐ Nəzərdən keçirilən müəyyən (baza) institutun məruz qaldığı bəzi dəyişikliklərin təhlili metodudur.
- ☐ Nəzərdən keçirilən müəyyən (baza) institutun məruz qaldığı köklü dəyişikliklərin məcmusudur.
- ☐ Nəzərdən keçirilən müəyyən (baza) institutun yaranma səbəblərinin əsas xarakteristikalarının məcmusudur.
- ☐ Nəzərdən keçirilən hər hansı institutun inkişafının kəmiyyət dəyişmələrinin keyfiyyət dəyişməsinə keçməsi anıdır.

338 Variantlardan hansı XIX əsrdə İngiltərə iqtisadiyyatının artması və İspaniya iqtisadiyyatının staqnasiyasının səbəbini əks etdirir?

- ☐ İqtisadiyyatın resurslarla təminatında kəskin fərqin mövcudluğu
- ☐ İspaniyanın İngiltərəyə nisbətən Amerika müstəmləkələrindən çox resurs olması
- ☒ Kral hakimiyyəti ilə iqtisadi fəal zadəganlığın qarşılıqlı münasibətlərinin xarakterində baş verən ciddi fərq
- ☐ İngiltərədə mütləq monarxiyanın hökmranlığını və zadəganlığı təmsil edən parlamentin olmaması
- ☐ İspaniyada müstəmləkələrdən gələn resursların istehlaka deyil, yığıma yönəldilməsi

339 Hansı variant D.Nort tərəfindən işlədilmiş Təcridetmə effekti anlayışını düzgün əks etdirir.

- ☒ Qüvvədə olan qaydalardan istifadədən bölgü səmərəsi götürən təşkilatlar tərəfindən qaydaların dəyişdirilməsinə maneələr yaradılmasından ibarətdir
- ☐ Qüvvədə olan qaydalardan istifadədən bölgü səmərəsində marağı olmayan təşkilatların qaydaların dəyişdirilməsinə maneələrin tamamilə aradan qaldırılmasından ibarətdir
- ☐ Qüvvədə olan qaydalardan istifadədən bölgü səmərəsi götürən təşkilatlar tərəfindən qaydaların dəyişdirilməsinə şərait yaradılmasından ibarətdir
- ☐ Bütün cavablar yanlışdır
- ☐ Qüvvədə olan qaydalardan istifadədən bölgü səmərəsi götürən təşkilatların mövcud qaydaların dəyişdirilməsinə laqeyidliyindən ibarətdir

340 Hansı variant Brayan Artur və Rol Devidə görə, texnoloji inkişafda vəziyyət əvvəlki inkişaf trayektoriyasından asılılıqla səciyyələşdirilməsini əks etdirir?

- ☐ Koordinasiya edilmiş və eyni zamanda həyata keçirilməsi lazım olan xərclərin kəmiyyəti səbəbindən bu seçimi praktiki olaraq dəyişmək qeyri-mümkündür
- ☐ Gerçəkləşmə müşahidə olunan kütləvi texnologiyanın seçimi öncədən deyilə bilər
- ☐ Kütləvi yayılmış texnologiya çox böyük ehtimalla qeyrisəmərəlidir
- ☐ Gerçəkləşmə müşahidə olunan kütləvi texnologiyanın seçimi öncədən deyilə bilməz
- ☒ Bütün variantlar doğrudur

341 Erix Poznerin siqnalizasiya mexanizmi öz mahiyyətini hansı variantda tapır?

- ☒ Subyektin özü haqqında müəyyən informasiya yaratmaq məqsədi əsasında müşayiət olunan istənilən hərəkətdir.
- ☐ Obyektlər arasında qarşılıqlı informasiya mübadiləsi ilə bağlı birgə xərclərlə müşayiət olunan hərəkətdir.
- ☐ Subyektin rəqibləri haqqında müəyyən yalnız informasiya yaratmaq məqsədilə xərcləri ilə müşayiət olunan istənilən hərəkətdir.
- ☐ Bütün cavablar doğrudur.
- ☐ İki və daha artıq sosial mənşəli subyektlər arasında informasiya alqı-satqısı ilə müşayiət olunan hərəkətdir.

342 M.Olsonun fikrincə, hansısa terminin tətbiqi praktik olaraq bütün iştirakçılarda qanunu pozmağa motiv yaradır.

- ☒ «tərsinə bazar»;
- ☐ müvazinətli iqtisadiyyat;
- ☐ planlı iqtisadiyyat;
- ☐ institusional vakuum.
- ☐ defisit iqtisadiyyatı;

343 Ölkələrin hansında keçid dövrü daha qısa zaman ərzində başa çatmışdır?

- ☒ ADR, Macarıstan;
- ☐ Bolqarıstan;
- ☐ Azərbaycan;
- ☐ Ukrayna, Moldova;
- ☐ Rusiya, Macarıstan;

344 Yanoş Kornan amirlik iqtisadiyyatını necə səciyyələndirmişdi?

- ☐ «tərsinə bazar»;
- ☒ defisit iqtisadiyyatı;
- ☐ planlı iqtisadiyyat;
- ☐ institusional vakuum;
- ☐ müvazinətli iqtisadiyyat;

345 Kölgə iqtisadiyyatı dövlət qanunvericiliyinə nə ilə ziddir:

- ☒ istifadə edilən vəsaitlərin xarakteri
- ☐ fəaliyyətinin nəticələri
- ☐ fəaliyyətinin məqsədləri
- ☐ istehsal olunan məhsulun xarakteri
- ☐ əmtəə istehsalı üsulu

346 Qeyri-formal iqtisadiyyatda spesifik xərclərə nə aid deyil?

- ☐ vergidən yayınma xərcləri
- ☒ transaksiya xərcləri
- ☐ gəlirlərin transfert xərcləri
- ☐ əmək haqqında qanunun pozulması xərcləri
- ☐ cəzadan yayınma xərcləri

347 Kim qeyri-formal iqtisadiyyatda qaydaların qarantı deyil?

- ☐ qeyri-formal şəbəkə
- ☐ dövlət hakimiyyətinin korrupsiyalaşmış nümayəndələri
- ☐ mütəşəkkil cinayətkarlıq
- ☐ sadalananların hamısı qarantdır
- ☒ dövlətin məhkəmə sistemi

348 Keçid iqtisadiyyatında mövcud olan qeyri-formal qaydalar sistemini neçə qrupa bölürlər?

- ☒ 2
- ☐ 4;
- ☐ 3;
- ☐ 6;
- ☐ 5;

349 Kategoriyalardan hansı SSRİ amirlik iqtisadiyyatında rəsmi tanınırdı?

- ☐ xüsusi mülkiyyət;
- ☐ kölgə iqtisadiyyatı;
- ☒ planlaşdırma;
- ☐ işsizlik;
- ☐ informasiya;

350 İnstitutların idxalının müsbət nəticəsinə misal ola bilər:

- ☐ ötürmə paradoksu;
- ☒ effektiv institutlar sistemi;
- ☐ insan kapitalı axını;
- ☐ cavabların hamısı doğrudur;
- ☐ qeyri-formal institutlar;

351 Azərbaycanda keçid dövrü başa çatmışdır:

- ☐ 2012-ci ildə;
- ☒ 2009-cu ildə;
- ☐ 2010-cu ildə;
- ☐ 2005-ci ildə;
- ☐ 2007-ci ildə;

352 Artan defisit şəraitində əhalinin yığım pullarının əmtəə və xidmətlər ehtiyatını üstələməsini bildirən termin hansıdır?

- ☐ «pul götürümü»;
- ☐ «pul aqreqatı»;
- ☒ «pul talvarı»;
- ☐ cavabların hamısı doğru deyil;
- ☐ «tərs bazar»;

353 Amirlik iqtisadiyyatında iqtisadi mexanizmlərdən hansı var?

- ☐ qiymət mexanizmi (tələb və təklif əsasında);
- ☐ cavabların hamısı doğrudur.
- ☒ dövlət mülkiyyəti əsas mülkiyyət forması kimi;
- ☐ müflisləşmə institutu;
- ☐ xüsusi mülkiyyət institutu;

354 1990-cı illərin birinci yarısında Azərbaycanda islahatlar hansı ssenariyə uyğun aparılırdı:

- ☒ neoklassik;
- ☐ keynsçi;
- ☐ neoinstitusional;
- ☐ monetar;
- ☐ marjinalist;

355 Olson hansı rejimli dövləti oturaq (stasionar) bandit adlandırır.

- ☐ Respublika
- ☐ Sosialist
- ☐ Demokratik
- ☒ Avtoritar
- ☐ Kapitalist

356 İstismarçı dövlət konsepsiyası kimin tərəfindən işlənib hazırlanıb?

- ☐ Keynes
- ☒ M. Olson
- ☐ Hayek
- ☐ Smit
- ☐ Byuken

357 Dövlət- istehsalçı nə deməkdir?

- ☒ ictimai nemətləri istehsal edir
- ☐ iqtisadiyyatı tənzimləyir
- ☐ Xidmət göstərir
- ☐ Məhsul istehsal edir
- ☐ Təsərrüfat subyektlərini əlaqələndirir

358 Dövlət müdafiə edən nə deməkdir?

- ☐ insanları digərlərindən müdafiə etmək
- ☐ Vətəndaşlarını xaricilərdən qorumaq
- ☐ Vətəndaşlarını banditlərdən qorumaq
- ☐ Qanunvericiliyin təmin edilməsi
- ☒ Konstitusiyada öz əksini tapan hüququn təmin edilməsi

359 Byukenə görə dövlətin ikili rolu nədən ibarətdir?

- ☐ Qayda-qanun yaratmaq
- ☐ Məcburetmə-isləh
- ☐ islah-tərbiyə
- ☒ Müdafiə edən və istehsal edən
- ☐ Təhsili inkişaf etdirmə

360 Vətəndaş və dövlət arasında hüquq bölgüsü öz əksini hansı hüquqi sənətdə tapıb?

- ☐ Davranış qaydalarında
- ☐ Müəssisə haqqında qanunda
- ☐ Mülkiyyət haqqında qanunda
- ☐ Normativ aktlarda
- ☒ Konstitusiyada

361 Formal qaydaların və qeyri - formal normaların gözlənilməsində nələr əsas rol oynayır?

- ☒ Cəza mexanizminin və cəzalandırma təhlükəsinin olması
- ☐ Cəzalandırma təhlükəsinin olması
- ☐ Cəza mexanizminin olması
- ☐ Cəza funksiyalarının ağırlığı
- ☐ Qorxu hissinin olması

362 Qaydanı pozan nə vaxt cəzalandırılır.

- ☐ Qaydanı pozmamışdan
- ☐ Qaydanı pozan vaxt
- ☒ Qaydanı pozandan sonra
- ☐ İstənilən vaxt
- ☐ Qaydanı pozan kimi

363 A. Smit dövlətin neçə əsas vəzifəsini müəyyənləşdirmişdir.

- ☐ 2
- ☐ 4
- ☒ 3
- ☐ 6
- ☐ 5

364 XVIII əsrdə dövlətin əsas öhdəliklərini iqtisadçılardan kim müəyyənləşdirmişdir.

- ☐ Sen-Simon
- ☒ Adam Smit
- ☐ Şarl Furiye
- ☐ Uilyam Petti
- ☐ Davit Rekardo

365 Dövlət hakimiyyəti nə ilə məhdudlaşır.

- ☒ Agent münasibətləri xərcləri və rəqabət
- ☐ Hakimiyyətin müxtəlif qanadları ilə
- ☐ Qanunvericilik aktları ilə
- ☐ Beynəlxalq hüquqla
- ☐ Vətəndaşların maraqları ilə

366 Dövlətin inkişafının ilkin mərhələlərində onun fəaliyyəti əsas iki tərəfdən səciyyələnir.

- ☐ Proteksionizm-gömrük
- ☐ Pul-kredit
- ☒ Mülkiyyət hüququnun müdafiəsi və təmin edilməsi, iştirakçılar üçün böyük transaksiya xərcləri ilə funksiyanın yerinə yetirilməsi
- ☐ Sosial-iqtisadi
- ☐ Büdcə-vergi

367 Yeni institusional bazar iqtisadiyyatı nəzəriyyəsinə görə bu:

- ☐ nisbətləri danışıqlar prosesində müəyyənləşdirilən çoxsaylı simmetrik qeyri-seçimli mübadilələrdir
- ☒ nisbətləri qiymətlər mexanizmi ilə müəyyənləşdirilən çoxsaylı simmetrik seçimli mübadilələrdir
- ☐ nisbətləri danışıqlar prosesində müəyyənləşdirilən çoxsaylı qeyri-simmetrik seçimli mübadilələrdir
- ☐ sadalananların hamısı doğrudur
- ☐ nisbətləri qiymətlər mexanizmi ilə müəyyənləşdirilən çoxsaylı qeyri-simmetrik qeyri-seçimli mübadilələrdir

368 Yeni institusional bazar iqtisadiyyatı nəzəriyyəsinə görə iyerarxiya:

- ☐ sövdə transaksiası prosesində müdir və tabelikdə olan qarşılıqlı əlaqəsidir
- ☒ fərdlərin qarşılıqlı əlaqələri əmrlər vasitəsilə baş verən qarşılıqlı əlaqə strukturudur
- ☐ istənilən institusional razılaşmadır
- ☐ sadalananların heç biri doğru deyil
- ☐ zorakılığın həyata keçirilməsində nisbi üstünlüklərə malik olan təşkilatdır

369 Yeni institusional bazar iqtisadiyyatı nəzəriyyəsinə görə şəbəkə:

- ☐ muxtar iştirakçıların uzunmüddətli kooperasiyasıdır
- ☒ qarşılıqlı əlaqələri danışıqlar əsasında baş verən muxtar iştirakçıların uzunmüddətli kooperasiyasıdır
- ☐ qarşılıqlı əlaqələri qiymətlər mexanizmi vasitəsilə müəyyənləşən muxtar iştirakçıların uzunmüddətli kooperasiyasıdır
- ☐ sadalananların hamısı doğrudur
- ☐ qarşılıqlı əlaqələri danışıqlar əsasında baş verən qeyri-muxtar iştirakçıların uzunmüddətli kooperasiyasıdır

370 Koordinasiya mexanizmləri nədir ?

- ☒ mübadilənin etibarlılığını təmin edən kontraktların bağlanması və istifadə edilməsi proseslərinin tənzimlənməsi mexanizmidir
- ☐ mübadilədə iştirak edən subyektlər arasında əlaqədir
- ☐ mübadilənin etibarlılığını təmin edən kontraktların məcmusudur
- ☐ təsərrüfat subyektlərinin arasında əlaqə
- ☐ fərdlərin qərar qəbul etməsidir

371 Bazar koordinasiya nədir?

- ☒ fərdin fəaliyyətinin əsasən qiymət vasitəsilə koordinasiyasıdır
- ☐ fərdin fəaliyyətinin tələblə koordinasiyasıdır
- ☐ fərdin fəaliyyətinin təkliflə koordinasiyasıdır

- ☐ istehsalçı və istehlakçı arasında əlaqə
- ☐ fərdin fəaliyyətinin rəqabətlə koordinasiyasıdır

372 Şəbəkə nədir?

- ☐ istehlakçı münasibətləri sistemi
- ☐ kontrakt münasibətlərinin geniş spektridir
- ☐ iqtisadi əlaqələrin formasıdır
- ☒ müxtəlif iştirakçıların uzunmüddətli kooperasiyasını nəzərdə tutan qarşılıqlı fəaliyyətin tipidir
- ☐ firma və bazarın hibrididir

373 Bazarın institusional məzmunu nədən ibarətdir?

- ☐ iqtisadiyyatı tənzimləmə mexanizmidir
- ☐ alqı- satqı məkanıdır
- ☐ bazarın hüquqi əsasları
- ☒ proporsiyaların qiymət mexanizmi ilə tənzimlənən simmetrik seçici mübadilələr çoxluğudur
- ☐ mübadilənin simmetrikliliyini təmin edən ilkin həlqədir

374 Sadalananlardan hansı təşkilatlararası şəbəkənin əsas əlamətlərinə aid deyil?

- ☐ şəbəkələrin çoxsəviyyəli xarakteri
- ☐ vahid məqsəd
- ☐ bir neçə liderin olması
- ☒ komandalar vasitəsilə qarşılıqlı əlaqədə olmaq
- ☐ partnyorların könüllü bağlılığı

375 Neşu üzrə tarazlıq situasiyası nəyi bildirir.

- ☐ bütün mövcud istehsal güclərinin tam yüklənməsinin təmin olunduğu iqtisadiyyatın təşkili səviyyəsi
- ☐ digər şəxsin və ya şəxslər qrupunun vəziyyətini pisləşdirmədən bir şəxsin və ya şəxslər qrupunun xeyrinə hər hansı dəyişiklikləri həyata keçirməyin mümkün olmadığı iqtisadiyyatın təşkili səviyyəsi
- ☐ bütün əmək qabiliyyətli əhəlinin tam məşğulluğunun təmin olunduğu iqtisadiyyatın təşkili səviyyəsi
- ☐ bütün mövcud olan resursların səmərəli və tam istifadə olunduğu iqtisadiyyatın təşkili səviyyəsi
- ☒ bütün yerdə qalan subyektlərin heç nəyi dəyişdirməməsi şərtlə birtərəfli qaydada heç kimin öz gəlirini artırma bilmədiyi iqtisadiyyatın təşkili səviyyəsi

376 Paretoya görə səmərəlilik situasiyası nəyi bildirir

- ☐ bütün mövcud istehsal güclərinin tam yüklənməsinin təmin olunduğu iqtisadiyyatın təşkili səviyyəsi
- ☒ digər şəxsin və ya şəxslər qrupunun vəziyyətini pisləşdirmədən bir şəxsin və ya şəxslər qrupunun xeyrinə hər hansı dəyişiklikləri həyata keçirməyin mümkün olmadığı iqtisadiyyatın təşkili səviyyəsi
- ☐ bütün əmək qabiliyyətli əhəlinin tam məşğulluğunun təmin olunduğu iqtisadiyyatın təşkili səviyyəsi
- ☐ bütün mövcud olan resursların səmərəli və tam istifadə olunduğu iqtisadiyyatın təşkili səviyyəsi
- ☐ bütün yerdə qalan subyektlərin heç nəyi dəyişdirməməsi şərtlə birtərəfli qaydada heç kimin öz gəlirini artırma bilmədiyi iqtisadiyyatın təşkili səviyyəsi

377 Koordinasiya situasiyası nə vaxt meydana gəlir.

- ☐ istənilən fiziki və hüquqi şəxsin qarşılıqlı təsiri zamanı
- ☐ Paretoya görə eyniqiymətli tarazlıqların olması zamanı
- ☐ ümumi iqtisadi tarazlıq vəziyyətinin olması zamanı
- ☐ istənilən subyektin və hakimiyyət institutu kimi dövlətin qarşılıqlı təsiri zamanı
- ☒ Neşuya görə iki eyniqiymətli tarazlıqların olması zamanı

378 Neşuya görə iki eyniqiymətli tarazlıqlarla səciyələndən situasiya nəyi bildirir.

- ☐ opportünizm təzahür edir
- ☐ bərabərsizlik situasiyası əmələ gəlir
- ☒ koordinasiya situasiyası meydana çıxır
- ☐ “dustaqların dilemması” vəziyyəti yaranır
- ☐ “institutların konqruentnostluqları” prinsipi yerinə yetirilir

379 Bürokratiyanın iqtisadi nəzəriyyəsinə görə, sadalananlardan hansı məmurların izlədikləri əsas məqsədlərə aid deyil?

- ☐ strateji davranışa meyillilik
- ☐ öz peşə riskini azaltmaq cəhdi
- ☐ dövlət orqanının büdcəsinin maksimallaşdırılması
- ☐ sadalananların hamısı əsas məqsədlərə aiddir
- ☒ transaksiya xərclərinin azaldılması

380 Koordinasiya problemi bu səbəbdən yaranır:

- ☐ qarşılıqlı əlaqə iştirakçılarının sayının həddən çox olması
- ☒ bir neçə potensial müvazinətliyin olması
- ☐ qarşılıqlı əlaqə iştirakçılarının anonimliyi
- ☐ cavablar doğru deyil
- ☐ xalis strategiyalarda müvazinətin olmaması

381 Fokal nöqtə:

- ☐ fərdlərin qeyri-müvazinətli vəziyyətə düşdükdə çəkdikləri subyektiv xərclərlə bağlıdır
- ☒ koordinasiya problemlərini həll etməyə imkan verir
- ☐ koordinasiya oyununda Pareto-səmərəli müvazinətdir
- ☐ doğru cavab yoxdur
- ☐ cəmiyyətin inkişaf səviyyəsi barədə informasiya olmadan müəyyən edilə bilməz

382 Şəbəkənin koordinasiya mexanizmi kimi tərifini verin:

- ☐ cavabların hamısı doğrudur
- ☒ qarşılıqlı təsirləri danışıqlar əsasında baş verən muxtar iştirakçıların uzunmüddətli kooperasiyasıdır
- ☐ qarşılıqlı əlaqələri komandalar vasitəsilə baş verən fərdlərin qarşılıqlı tabelilik strukturudur
- ☐ cavablar doğru deyil
- ☐ çoxlu simmetrik seçmə mübadilələrdir

383 Firmanın həcmi müəyyənləşir:

- ☐ firmanın çeşidində eksperimental və inspeksiya əmtəələrinin nisbəti ilə
- ☐ istehsal xərclərində istehsal və transaksiya tərkib hissələrin nisbəti ilə
- ☐ sahibkarının istəyi və maliyyə imkanları ilə
- ☐ cavabların hamısı doğrudur
- ☒ bazarda və firma daxilində transaksiyaların təşkilinin son hədd xərclərinin nisbəti ilə

384 Agentlik nəzəriyyəsində informasiya müqavilə münasibətləri iştirakçıları arasında necə paylanıb?

- ☐ qeyri-bərabər və təsadüfi: kimin həyata keçirilən layihə haqqında daha çox informasiyaya malik olduğunu dəqiq demək mümkün deyil
- ☐ qeyri-bərabər: həyata keçirilən layihə haqqında prinsipial agentdən çox bilir
- ☐ bərabər: həm agent, həm prinsipial eyni informasiya ilə təmin edilib
- ☐ cavabların hamısı doğrudur
- ☒ qeyri-bərabər: həyata keçirilən layihə haqqında agent prinsipialdan çox bilir

385 Ticarətin təşkilinin ən sadə forması nədir?

- ☐ milli bazar
- ☐ qapalı bazar
- ☒ açıq ümumi bazar
- ☐ auksion
- ☐ yarmarka

386 O.Uilyamsona görə sövdələşmələrin idarə olunmasının bazar mexanizmi tərifinə bazarın hansı forması uyğun gəlir?

- ☐ yarmarka
- ☐ internet-ticarət
- ☐ regional bazar
- ☒ açıq ümumi bazar
- ☐ aukson

387 Sadalananlardan hansı koordinasiya mexanizmi deyil?

- ☐ sadalananların hamısı koordinasiya mexanizmidir
- ☒ institut
- ☐ iyerarxiya
- ☐ şəbəkə
- ☐ bazar

388 Bazarı iş münasibətlərinə girən və hər hansı bir əmtəyə görə sövdələşən bir qrup adam kimi kim müəyyənləşdirmişdi?

- ☐ O.Uilyamson
- ☐ R.Kouz
- ☐ C.Xocson
- ☒ U.Cevons
- ☐ L.fon Mizes

389 Tarixən hansı bazar növü birinci olmuşdur?

- ☐ sənətkar dükanı
- ☐ birja
- ☐ yarmarka
- ☒ kütləvi bazar
- ☐ universal mağaza

390 Koordinasiya mexanizmlərinə nə aid deyil?

- ☐ şəbəkələr
- ☐ iyerarxiya
- ☒ sadalananların hamısı aiddir
- ☐ sadalananların heç biri aid deyil
- ☐ bazar

391 İnstitusional strukturlar çərçivəsində fərdlərin qarşılıqlı əlaqəsi tipləri necə adlanır?

- ☒ koordinasiya mexanizmləri
- ☐ xarici effektlər
- ☐ ictimai nemətlər

- ☐ transaksiya xərcləri
- ☐ mülkiyyət hüquqları

392 İyerarxiyada mərkəzi agentin səlahiyyətlərinə nə aid deyil?

- ☐ qalıq gəlirə hüquq
- ☐ resurslardan istifadə istiqamətlərini müəyyənləşdirmək hüququ
- ☐ iyerarxiyanın başqa üzvlərinin işinə nəzarət etmək hüququ
- ☒ sadalananların hamısı aiddir
- ☐ resurs mülkiyyətçiləri ilə müqavilə bağlamaq hüququ

393 İyerarxiyada fərdlərin qarşılıqlı əlaqəsi nə əsasında baş verir?

- ☒ komandalar əsasında
- ☐ danışıqlar əsasında
- ☐ uzunmüddətli müqavilə münasibətləri əsasında
- ☐ mülkiyyət hüququ əsasında
- ☐ qiymət mexanizmi əsasında

394 Qarşılıqlı münasibətləri danışıqlar əsasında baş verən müstəqil iştirakçıların uzunmüddətli kooperasiyası necə adlanır?

- ☐ iyerarxiya
- ☒ şəbəkə
- ☐ institut
- ☐ müqavilə
- ☐ bazar

395 Təşkilatlararası şəbəkələrə nə aid deyil?

- ☐ firmalararası strateji alyans
- ☐ virtual şəbəkələr
- ☐ fokal şəbəkələr
- ☒ dövlət strukturları
- ☐ dəyər yaradılması şəbəkələri

396 Təşkilatlararası şəbəkələrə nə aid deyil?

- ☐ vahid məqsəd
- ☐ könüllülük
- ☐ çoxsəviyyəlilik
- ☐ bir neçə liderin olması
- ☒ şəbəkə iştirakçılarının asılılığı

397 Mərkəzi agentin bütün səlahiyyətlərinin bir əldə cəmlənməsi hansı tip firmalar üçün səciyyəvidir?

- ☒ xüsusi sahibkarlıq firmaları
- ☐ kooperativlər
- ☐ açıq kooperasiyalar
- ☐ partnyorluq
- ☐ dövlət firmaları

398 Şəbəkədə informasiya brokerinə misal budur:

- ☐ cavabların hamısı doğrudur
- ☐ üçüncü (kənar) hakim

- ☒ kredit bürosu
- ☐ cavablar doğru deyil
- ☐ özəl axtarış bürosu

399 Agentlik nəzəriyyəsində agent:

- ☐ müqavilənin müqavilə haqqında ən az informasiyaya malik tərəfidir
- ☒ icraçıdır
- ☐ sifarişçidir
- ☐ cavablar doğru deyil
- ☐ bazardakı hər bir fərddir

400 Agentlik nəzəriyyəsində prinsipial:

- ☐ müqavilənin müqavilə haqqında ən az informasiyaya malik tərəfidir
- ☐ icraçıdır
- ☒ sifarişçidir
- ☐ cavablar doğru deyil
- ☐ müqavilənin istənilən tərəfidir

401 Münasibət müqaviləsində müqavilənin bu icra mexanizmlərindən istifadə olunur:

- ☐ qeyri-formal şərtlər
- ☐ sadalananların hamısı doğrudur
- ☐ sadalananların heç biri doğru deyil
- ☐ reputasiyanı itirmək təhlükəsi
- ☒ biznes-mühit normaları

402 Neoinstitusionalizmdə sazişlər iqtisadiyyatı cərəyanlarla biri kimi hansı illərin hüduunda meydana çıxmışdır.

- ☒ 1980-1990- ci illər
- ☐ 1960-1970-ci illər
- ☐ 1950-1960-cı illər
- ☐ 1990-2000- ci illər
- ☐ 1970-1980- ci illər

403 Hansı nəzəriyyənin əsas nümayəndələrindən biri Loran Tevenodur.

- ☒ sazişlər iqtisadiyyatı
- ☐ mülkiyyət hüquqları
- ☐ ictimai seçim
- ☐ iqtisadi təşkilatları
- ☐ transaksiya xərcləri

404 Müəyyən tələbatın ödənilməsi üçün nəzərdə tutulmuş rol və statusların məcmusu instisiional iqtisadiyyatın hansı kateqoriyalarını əks etdirir.

- ☐ mülkiyyət hüquqları
- ☐ kontrakt
- ☒ institut
- ☐ formal qaydalar
- ☐ qeyri –formal qaydalar

405 İnstitut adi altında ümumi halda nəyin başa düşülməsi qəbul olunmuşdur.

- ☐ hökmran və yüksək dərəcədə standartlaşdırılmış ictimai vərdislər
- ☐ hal –hazırda qəbul olunmuş ictimai həyat sistemi
- ☐ fərdi fəaliyyətin nəzarəti azad olunması genişləndirilməsi üzrə kollektiv fəaliyyət
- ☒ müəyyən tələbatın ödənilməsi üçün nəzərdə tutulmuş rol və statusların məcmusu
- ☐ hüquq və vəzifələrə, hakimiyyət və toxunulmazlığa uyğun olaraq vəzifə və mövqeyi müəyyən edən qaydaların ümumi sistem

406 İnstitusionalizmdəki institut anlayışı marksizmdəki hansı anlayışa yaxındır?

- ☐ məhsuldar qüvvələr;
- ☐ əmək dəyəri;
- ☒ istehsal münasibətləri;
- ☐ ictimai-iqtisadi formasiya.
- ☐ izafi dəyər;

407 Sazişlər iqtisadiyyatı nəzəriyyəsi nümayəndələri tərəfindən bazar iqtisadiyyatı necə baxılır.

- ☐ qeyri –tarazlı sistem kimi
- ☐ tarazlı sistem kimi
- ☒ cəmiyyətin yarım sistemi kimi
- ☐ instisional dəyişikliklər prizması vasitəsilə
- ☐ öz-özünə tənzimlənən sistem kimi

408 Fransada neoinstitusionalizmdə hansı cərəyan əmələ gəlmişdir.

- ☐ ictimai seçim
- ☐ iqtisadi təşkilatlar nəzəriyyəsi
- ☐ mülkiyyət hüquqları nəzəriyyəsi
- ☒ sazişlər iqtisadiyyatı
- ☐ transaksiya xərcləri

409 Qeyri-institusional istiqamətli iqtisadi ədəbiyyatda özünə yer almış yalançı alternativlərə nə aid deyil?

- ☐ iqtisad elminin pozitiv və normativə bölünməsi;
- ☒ institutların formal və qeyri-formala bölünməsi;
- ☐ idrak metodları kimi induksiya və deduksiyanın qarşı-qarşıya qoyulması;
- ☐ sadalananların hamısı aiddir;
- ☐ iqtisadiyyatda statika və dinamikanın qarşı-qarşıya qoyulması;

410 İnstitusionalizmin yaranmasının ilkin şərti nə olmuşdur?

- ☐ birinci dünya müharibəsi;
- ☐ iqtisadi böhran və 1929-1932-ci illərin depressiyası;
- ☐ ikinci dünya müharibəsi;
- ☒ XX əsrdəki sürətli texniki və iqtisadi tərəqqi.
- ☐ XX əsrdə sosialist təsərrüfat sisteminin meydana gəlməsi;

411 Con Kommons institut dedikdə nəyi başa düşmüşdür.

- ☐ hökmran və yüksək dərəcədə standartlaşdırılmış ictimai vərdislər
- ☐ hal- hazırda qəbul olunmuş ictimai həyat sistemi
- ☒ fərdi fəaliyyətin nəzarət olunması, azad edilməsi və genişləndirilməsi üzrə kollektiv fəaliyyəti
- ☐ müəyyən tələbatın ödənilməsi üçün nəzərdə tutulmuş rol və statusların məcmusu
- ☐ hüquq və vəzifələrə, hakimiyyət və toxunulmazlığa uyğun olaraq vəzifə mövqeyi müəyyən edən qaydaların ümumi sistemi

412 Neoinstitualizmin ən görkəmli nümayəndələrinə aiddir.

- ☐ Con Kennet Qelbreyt
- ☐ Uesli Mitçell
- ☐ Con Kommons
- ☐ Fridrix fon Xayek
- ☒ Oliver Uilyamson

413 Hansı elmi istiqamət insanın davranışını həm istehsalda, həm də istehlakda fasiləsiz proses kimi nəzərdən keçirir?

- ☐ neoinstitusionalizm;
- ☐ marksizm;
- ☒ ənənəvi institusionalizm;
- ☐ sadalanan istiqamətlərin hamısı;
- ☐ neoklassik;

414 İqtisad elminin budət adlanan istiqamətlərini nə birləşdirir?

- ☐ onların hamısı marksizmdən törəmədir;
- ☐ elmi-texniki tərəqqinin öyrənilməsi;
- ☐ tarixi yanaşma;
- ☒ onların neoklassik istiqamətə qarşıdurması;
- ☐ bu istiqamətləri heç nə birləşdirmir;

415 İnsanın məhdud resurslar şəraitində seçim anında davranışını öyrənən elmi istiqamət necə adlanır?

- ☒ neoinstitusionalizm;
- ☐ marksizm;
- ☐ ənənəvi institusionalizm;
- ☐ sadalanan istiqamətlərin heç biri;
- ☐ sadalanan istiqamətlərin hamısı;

416 İqtisadi nəzəriyyədə institusionalizm nə zaman yaranmışdır?

- ☐ XV – XVI əsrlərdə;
- ☐ XVIII əsrin sonunda;
- ☐ XVII əsrdə
- ☐ XXI əsrin əvvəllərində
- ☒ XIX əsrin axırı və XX əsrin əvvəllərində;

417 İnstitusionalizm bir iqtisadi istiqamət kimi ilk dəfə harada formalaşmışdır?

- ☒ ABŞ-da;
- ☐ Keçmiş SSRİ-də;
- ☐ Rusiyada;
- ☐ Böyük Britaniyada.
- ☐ ÇXR-da;

418 İnstitusional iqtisadiyyatın müasir axınına aiddir.

- ☐ marksizm və merkantilizm
- ☐ merkantilizm və ya yeni institusional iqtisadiyyat
- ☐ marjionalizm və neoinstitusionalizm

- ☐ bütün deyilənlərə aiddir
- ☒ neoinstitusionalizm və yeni institusional iqtisadiyyat

419 İnstitusionalizmi nəzərdən keçirdikdə onun inkişafında iki mərhələni fərqləndirirlər.

- ☒ köhnə və yeni
- ☐ ənənəvi və müasir
- ☐ əvvəlki və sonrakı
- ☐ radikal və liberal
- ☐ klassik və liberal

420 "Köhnə" institusionalizmin ən tanınmış üzvünə aiddir.

- ☐ Armen Alçian
- ☐ Ronald Kouz
- ☒ Torsteyn Beblen
- ☐ Qerbert Saymon
- ☐ Duqlas Nort

421 Neoinstitusionalizm bu istiqamətin aşağıdakı nümayəndəsinin əsərində öz başlanğıcını tapır.

- ☐ Con Kennet Qelbreyt
- ☒ Ronald Kouz
- ☐ Con Kommons
- ☐ Fridrix fon Xayek
- ☐ Uesli Mitçell

422 Aşağıdakı nəzəriyyələrdən hansılar institusionalizmin istiqamətinə aid olmayanı göstərin.

- ☐ mülkiyyət hüququ nəzəriyyəsi
- ☐ ictimai seçim nəzəriyyəsi
- ☒ natamam rasionallıq nəzəriyyəsi
- ☐ optimal möqaviləsi
- ☐ transaksion xərclər nəzəriyyəsi

423 Nə ictimai və iqtisadi elmlərdə yeni nəzəriyyələrin yaranması üçün mühüm şərt deyil?

- ☐ yaranmış ictimai-iqtisadi vəziyyət;
- ☐ yeni nəzəriyyənin əvvəlki nəzəriyyələrə və ictimai-iqtisadi vəziyyətə münasibəti;
- ☐ mövcud nəzəri konsepsiyalar;
- ☐ sadalananların heç biri aid deyil;
- ☒ sadalananların hamısı aiddir;

424 Sazişlər iqtisadiyyatı nəzəriyyəsinin əsas nümayəndələri kimi aşağıdakı iqtisadçıları hesab etmək qəbul olunmuşdur.

- ☐ Harold Demsets
- ☐ Ceyms Byukenen
- ☐ Herbert Saymon
- ☐ Riçard Nelson
- ☒ Loran Tevenoe

425 Müasir köhnə və yeni institusionalizmin əsas fərqləri.

- ☒ iqtisadi təhlildə "transaksion xərclər" kateqoriyasını "institut" kateqoriyası ilə bərabər istifadə etməsi
- ☐ institutların həlledici rolu və onların cəmiyyətin inkişafına təsiri

- ☐ cəmiyyətə vahid tam halında baxılması
- ☐ bütün cavablar düzdür
- ☐ amerika instituzlşlşrinəsərlərində formalaşan əsas müddəlar

426 Neoinstitusionalizmin (yeni institusionalizmin) tərifini göstərən cavab.

- ☐ sərvət haqqında elmin, içtimai təsərrüfatın təşkilinin səmərəli formasının axtarışı haqqında
- ☐ sosial agentlərin stercotipləri baxımından iqtisadi davranışların öyrənilməsi
- ☒ institutların rolunun və onların rasiional prinsipləri və individualizm (fərdiyyəçilik) metodolojiyası əsasında təsərrüfata təsirinin iqtisadi təhlili
- ☐ düzgün cavab yoxdur
- ☐ nemətlərin istehsalı, bölgüsü, mübadiləsi və istehlak prosesində siniflər arasında obyektiv iqtisadi münasibətlər sistemi haqqında

427 İnstitusional iqtisadiyyat öyrənir.

- ☒ Oyun qaydalarının səmərəli həllin tapılmasına təsirini
- ☐ dövlətin iqtisadi siyasətinin makroiqtisadi səviyyədə həyata keçirilməsi istiqamətləri və mexanizmini
- ☐ məhdud iqtisadi ehtiyatlarla məqsədlərin uyğunluğu baxımından insanların davranışını
- ☐ dayanıqlı iqtisadi inkişafın təmin edilməsi problemlərini
- ☐ makroiqtisadiyyatda məhdud ehtiyatlar şəraitində səmərəliliyin yüksəldilməsi

428 İnstituta klassik tərifini kim vermişdir

- ☐ Armen Alçian
- ☐ Herbert Saymon
- ☐ Harold Demsets
- ☐ Ronald Kouz
- ☒ Duqlas Nort

429 Davranışın sabit stereotipləri nəyi əks etdirir?

- ☐ qeyri-formal qaydalar
- ☒ köhnəliklər
- ☐ qeyri-formal qaydalar
- ☐ formal qaydalar
- ☐ ənənələr

430 Köhnəliklərin sabitliyi səbəbləri nədən ibarətdir:

- ☐ opportunist davranış nəticəsində
- ☒ onların əvəz edilməsi üçün böyük məsrəflər tələb olunur
- ☐ qanunvericilik baryerlərində
- ☐ firmanın struktur ierarxiyasında
- ☐ qəbul edilmiş qərarların mexanizmlərində

431 Hansı ölkədə neoinstitusional sazişlər iqtisadiyyatı cərəyanlardan biri kimi meydana çıxdı

- ☐ Avstriya
- ☐ Almaniya
- ☐ Böyük Britaniya
- ☒ Fransa
- ☐ ABŞ

432 Con Roulz institut dedikdə nəyi başa düşmüşdür.

- ☐ hökmran və yüksək dərəcədə standartlaşdırılmış ictimai vərdişlər
- ☐ hal-hazırda qəbul olunmuş ictimai həyat sistemi
- ☐ fərdi fəaliyyətin nəzarət olunması, azad edilməsi və genişləndirilməsi üzrə kollektiv fəaliyyət
- ☐ müəyyən tələbatın ödənilməsi üçün nəzərdə tutulmuş rol və statusların məcmusu
- ☒ hüquq və vəzifələrə hakimiyyət və toxunulmazlığa uyğun olaraq vəzifə və mövqeyi müəyyən edən qaydaların ümumi sistemin

433 Torsteyn Veblen görə, institut anlayışlarından biri belədir.

- ☐ hökmran və yüksək dərəcədə standartlaşdırılmış ictimai vərdişlər
- ☒ hal-hazırda qəbul edilmiş ictimai həyat sistemi
- ☐ fərdi fəaliyyətin nəzarət edilməsi, azad olunması və genişləndirilməsi üzrə kollektiv fəaliyyət
- ☐ müəyyən tələbatın ödənilməsi üçün nəzərdə tutulmuş rol və statusların məcmusu
- ☐ hüquq və vəzifələrə, hakimiyyət və toxunulmazlığa uyğun olaraq vəzifə və mövqeyi müəyyən edən qaydaların ümumi sistemi

434 Uesli Mitçel institut anlayışını belə başa düşmüşdür

- ☒ hökmran və yüksək dərəcədə standartlaşdırılmış ictimai vərdişlər
- ☐ hal-hazırda qəbul edilmiş ictimai həyat sistemi
- ☐ fərdi fəaliyyətin nəzarət olunması, azad edilməsi və genişləndirilməsi üzrə kollektiv fəaliyyət
- ☐ müəyyən tələbatın ödənilməsi üçün nəzərdə tutulmuş rol və statusların məcmusu
- ☐ hüquq və vəzifələrə, hakimiyyət və toxunulmazlığa uyğun olaraq vəzifə və mövqeyi müəyyən edən qaydaların ümumi sistemi

435 Duqlas Nort öz modelində instisiional dəyişikliklərin əsas mənbəyindən hansını ayırmamışdır:

- ☒ rentanın əldə edilməsi
- ☐ insanların zövqü və üstünlüklərindəki dəyişiklikləri
- ☐ nisbi qiymətlərdəki dəyişikliklər
- ☐ texnoloji innovasiyalar
- ☐ institutların yenidən bölgü xarakteri

436 Diskret institusional dəyişikliklərin mənbəyi rolunu nə oynamır:

- ☐ müharibələr
- ☒ innovasiyalar və elmi inkişaf nailiyyətləri
- ☐ işğal etmə
- ☐ kortəbii təbii fəlakətlər
- ☐ inqilablar

437 İnstitusional dəyişiklik – bu.

- ☐ Fərdlərin qaydalara əməl etdikdə buraxdıqları səhvlər qeyri- dəqiqliklərə bərabər proseslərdir
- ☐ Adət və ənənələrin yerinə yetirilməsi zamanı yol verdiyi qeyri- dəqiqliklərə bərabər proseslərdir.
- ☐ Davranışda ən müxtəlif səbəblərdən irəli gələn dəyişikliklərdir.
- ☒ İnstitutun bir və ya bir neçə tərkib hissəsinin dəyişdirilməsidir
- ☐ Ayrı-ayrı fərqlərin qanun qarşısındakı məsuliyyətlərinin yerinə yetirilməməsi ilə bağlı müşayiət olunan proseslərdir.

438 İnstitusional dəyişikliklərin ilk sxemlərindən biri kim tərəfindən verilmişdir?

- ☐ D.Nayt
- ☐ D.Nort
- ☒ H.Demsets
- ☐ Q.Leybkep

☐ V.Ratten və Y.Hayami

439 İnstitusional dəyişikliklərin baza sxemi kim tərəfindən verilmişdir?

- ☒ D.Nort
- ☐ D.Nayt
- ☐ V.Ratten və Y.Hayami
- ☐ S.Çen, Toni Yu
- ☐ Q.Leybkep

440 İnstitut ideyasının yaranması hansı yolla baş verə bilər.

- ☐ Mənimlənilmə
- ☐ Kəşf etmə
- ☐ Spontan (qəflətən)
- ☒ Bütün cavablar doğrudur
- ☐ Məqsədyönlü (layihələşdirilmə)

441 İnstitutun spontan (qəflətən) yaranması və ya dəyişməsi necə baş verir?

- ☐ Parlamentdə hər hansı millət vəkiliyə niyyətilə baş verir.
- ☐ Dövlətin planlı qayda təsiri vasitəsi ilə baş verir.
- ☒ Kimsənin öncədən niyyəti və planı olmadan baş verir.
- ☐ Bütün cavablar doğrudur
- ☐ Siyasi xidmətlərin öncədən niyyəti və uzaqgörənliyi vasitəsilə baş verir.

442 Hüququn iqtisadi təhlili səpkisində ilk əsərlərdən biri- Hüquqsuz qayda kitabı kimə məxsusdur?

- ☐ D.Norta
- ☐ R.Mak-Adamsa
- ☒ R.Elliksona
- ☐ D.Nayta
- ☐ E.Poznera

443 İnstitutların yaranması problemini tədqiq edən müəlliflərin xeyli hissəsi onun həllinə hansı yanaşma əsasında yanaşırlar?

- ☐ Fəvqəladə
- ☐ Nəzəri
- ☐ Empirik
- ☐ Bütün cavablar doğrudur
- ☒ Nəzəri-oyun

444 İnstitusional dəyişikliklərin trayektoriyasının fərqli tiplərini hansı variant əks etdirir?

- ☒ Diskret, harmonik və inkrement
- ☐ Diskret, mnoton və funksional
- ☐ İnkrement və diskret
- ☐ İnkrement və funksional
- ☐ İnkrement, harmonik və mnoton

445 İnstitusional ətalət – bu:

- ☐ Əvvəlki inkişafın hərəkətverici qüvvəsi
- ☒ Əvvəlki inkişafın trayektoriyasından asılılığı
- ☐ Dövlətin iqtisadiyyata müdaxiləsi dərəcəsi

- ☐ Bütün cavablar doğrudur.
- ☐ Əvvəlki inkişafın trayektoriyasının periodiklik meyarı

446 İnkişaf trayektoriyasından neçə asılılıq formasını ayırmaq qəbul edilmişdir:

- ☐ 1
- ☒ 3
- ☐ 2
- ☐ 5
- ☐ 4

447 Neoinstitusionalistlər tərəfindən mülkiyyət hüquqları aşağıdakı kimi başa düşülür:

- ☐ müəyyən sosial mühitdə (ailə, partiya, əmək kollektivi) qəbul olunmuş davranış münasibətlərinin qeyri-formal normaları
- ☐ bütün təsərrüfatçılıq subyektlərinin iqtisadi azadlıq və bərabər imkanları prinsipləri
- ☐ mütəşəkkil cinayətkar qrupların təyin etdiyi normalar və qaydaları
- ☐ Mayorat prinsipi üzrə ötürülən təyin olunmuş miras-varislik hüquqları
- ☒ insanlar arasında nemətlərin mövcudluğu ilə əlaqədar və onların istifadəsilə daxli olaraq meydana çıxan sanksiyalaşdırılmış davranış münasibətləri

448 Variantlardan hansı dövlət anlayışını düzgün əks etdirir?

- ☒ eyni zamanda həm ölkə ərazisinin, həm bu ərazinin resurslar məcmusunu və əhalisini – vətəndaşların məcmusunu və fəaliyyət göstərən hakimiyyət orqan-ları forması
- ☐ ölkə parlamentinə təzyiq göstərilməsi mexanizmi
- ☐ dövlət azlığın, çoxluq üzərində hakimiyyət forması
- ☐ məcburetmə rıçaqları vasitəsilə vətəndaşların hüquqlarının məhdudlaşdırılması forması
- ☐ dövlət bazar subyektlərinin məcmu gəlirlərinin vergilər vasitəsilə mənimsənilməsi mexanizmi

449 Con Ambekə görə dövlətsiz cəmiyyətin (birliyin) həyat qabiliyyətinin zəruri şərti – bu:

- ☐ güc potensialının olmaması
- ☐ bütün cavablar səhvdir
- ☐ hərbi diktaturanın olmaması
- ☐ güc potensialının mütləq qeyri-bərabərliyi
- ☒ güc potensialının nisbətən bərabər bölgüsü

450 Dövlətin genezisinin mahiyyətini əks etdirən variantı seçin:

- ☐ məcmu ictimai məcmu məhsulun bərabər bölgüsü
- ☐ güc potensialının bərabər bölgüsü
- ☐ mülkiyyətin ictimai xarakteri
- ☐ iyerarxiya sisteminin dağılması prosesi
- ☒ güc potensialının qeyri-bərabər bölgüsü

451 İctimai müqavilə (sosial kontrakt) anlayışı düzgün ifadəsini hansı variantda tapır?

- ☐ konstitusiya qaydalarının məzmunu və tətbiqi üzrə gözləmələrin mübadiləsi;
- ☐ iki və daha artıq hüquqi şəxs arasında hüquqi razılaşmadır
- ☐ iki və daha artıq fiziki şəxs arasında aqlı-satqı aktının sənədləşdirilməsidir
- ☒ bütün cavablar doğrudur
- ☐ ictimai nemətlərin (baza qaydalarının) tələb və təklif tərəflərinin qarşılıqlı təsiridir

452 Bu fenomen dövlətdə agent probleminin olması ilə izah olunur:

- ☐ dövlət aparatının böyüməsi
- ☐ iqtisadiyyatın ifrat tənzimlənməsi
- ☐ korrupsiya
- ☐ sadalananların heç biri doğru deyil
- ☒ sadalananların hamısı doğrudur

453 Yeni institusional iqtisadiyyat nəzəriyyəsinə görə dövlət hakimiyyətinə legitimliyinin əsasında durur.

- ☐ formal qaydalar yarada bilmək imkanı
- ☐ əhalidən vergi yığmaq imkanı
- ☐ əhalinin ictimai nemətlərlə təmin edilməsi
- ☐ sadalananların hamısı doğrudur
- ☒ məcburetmə mənbəyi və tabelikdə olan tərəf arasında münasibətlərin şəxsizləşdirilməsi

454 D.Nortun institusional dəyişikliklər sxeminin sonuncu bəndini secin;

- ☐ bilik səviyyəsində dəyişikliklər yeni texnologiyaların yaranmasına aparır
- ☒ siyasi bazar sıfır olmayan transaksiya xərcləri dəyərin yaradılması üçün faydalı olan bütün potensial institusional dəyişikliklərin realizə olunmasına mane olur
- ☐ yeni texnologiyalar resursların nisbi qiymət səviyyəsinə təsir edir
- ☐ sadalananların heç biri doğru deyil
- ☐ yeni qiymət səviyyələri dəyəri potensial artan resurs mülkiyyətçilərini onların mülkiyyət hüquqlarını transformasiya etməyə stimullaşdırır

455 Hansı nəzəriyyə güc potensialının bərabər bölgüsünü nəzərdə tutur:

- ☐ inqilabi nəzəriyyə
- ☒ ictimai müqavilə nəzəriyyəsi
- ☐ güc nəzəriyyəsi
- ☐ təkamül nəzəriyyəsi
- ☐ istismar nəzəriyyəsi

456 Hansı nəzəriyyə güc potensialının qeyri-bərabər bölgüsünü nəzərdə tutur:

- ☐ inqilabi nəzəriyyə
- ☐ ictimai müqavilə nəzəriyyəsi
- ☐ güc nəzəriyyəsi
- ☐ təkamül nəzəriyyəsi
- ☒ istismar nəzəriyyəsi

457 Alimlərdən kim onun təklif etdiyi dövlət modelində kontrakt nəzəriyyəsini istismar nəzəriyyəsi ilə birləşdirməyə cəhd etmişdir:

- ☐ Armen Alçian
- ☐ Harold Demsets
- ☒ Duqlas Nort
- ☐ Uesli Mitçell
- ☐ Ronald Kouz

458 Alimlərdən kim dövlət – stasionar modelini təklif etmişdir:

- ☐ Saymon Porter və Edvard Souler
- ☐ Ronald Kouz və Cors Stiqler
- ☒ Maqsur Olson və Martin Makqir
- ☐ Eli Xekşer və Bertil Olin

☐ Çarlz Kobb və Pol Duqlas

459 İnstitusional iqtisadi nəzəriyyə çərçivəsində nəyin təzahürü gücdür:

- ☒ hakimiyyət
- ☐ qəddarlıq
- ☐ təsir
- ☐ qüvvə
- ☐ hüquq

460 Orta əsr (IX əsr) İslandiyasında D.Fridmanın tədqiqatının nəticəsinə əsasən hakimiyyətin hansı forması 300 ildən çox mövcud olmuşdur?

- ☐ monarxialı
- ☐ krallıq
- ☒ mərkəzi hakimiyyət olmadan
- ☐ iri feodal iyerarxialı
- ☐ mütləq monarxialı

461 Variantlardan hansı Cek Xirşleyferin əsərinin adını əks etdirir?

- ☒ “Anarxiya” (hakimiyyətsizlik) və onun iflası”
- ☐ “Xalqların yüksəlişi və tənəzzülü”
- ☐ “Kollektiv fəaliyyətlərin məntiqi”
- ☐ “Firma, bazar və hüquq”
- ☐ “Yeni institusional iqtisadi nəzəriyyə”

462 Variantlardan hansı Byukenenə görə ictimai müqavilənin predmetinə daxil olan anlayışı əks etdirir?

- ☐ qaydalar dəsti, bunlara uyğun olaraq ictimai nemətlərin təminatı
- ☐ insan hüquqları
- ☒ bütün cavablar doğrudur
- ☐ insan və mülkiyyət hüquqlarının reallaşmasını təmin edən agent kimi dövlətin fəaliyyətləri və imkanları
- ☐ mülkiyyət hüquqları

463 Hansı nəzəriyyə zorakılıq potensialının bərabər bölgüsünü zənn edir?

- ☐ inqilabi nəzəriyyə
- ☒ ictimai müqavilə nəzəriyyəsi
- ☐ zorakılıq nəzəriyyəsi
- ☐ təkamül nəzəriyyəsi
- ☐ istismar nəzəriyyəsi

464 Hansı nəzəriyyə zorakılıq potensialının qeyri-bərabər bölgüsünü zənn edir?

- ☐ inqilabi nəzəriyyə
- ☐ ictimai müqavilə nəzəriyyəsi
- ☐ zorakılıq nəzəriyyəsi
- ☐ təkamül nəzəriyyəsi
- ☒ istismar nəzəriyyəsi

465 Dövlətin mövcudluğunu izah edən istismar nəzəriyyəsi hansı alimin adı ilə bağlıdır :

- ☐ Deni Didro
- ☐ Şarl Sui Monteskye

- ☐ Con Lokk
- ☐ Fransua Mari Arue Volter
- ☒ Tomos Hobbs

466 Dövlətin mövcudluğunun izah edən hansı nəzəriyyə Tomos Hobbs adı ilə bağlıdır :

- ☐ inqilabi nəzəriyyə
- ☐ ictimai müqavilə nəzəriyyəsi
- ☐ güc nəzəriyyəsi
- ☐ təkamül nəzəriyyəsi
- ☒ istismar nəzəriyyəsi

467 Dövlətin mövcudluğunu izah edən hansı nəzəriyyə neoklassik nəzəriyyə tərəfindən istifadə olunur :

- ☐ inqilabi nəzəriyyə
- ☒ ictimai müqavilə nəzəriyyəsi
- ☐ güc nəzəriyyəsi
- ☐ təkamül nəzəriyyəsi
- ☐ istismar nəzəriyyəsi

468 Dövlətin mövcudluğunu izah edən hansı alimin nəzəriyyəsi neoklassik nəzəriyyə tərəfindən istifadə olunur:

- ☐ Deni Didro
- ☐ Şarl Sui Monteskye
- ☐ Con Lokk
- ☐ Fransua Mari Arul Volter
- ☒ Tomos Hobbs

469 Dövlətin mövcudluğunu izah edən hansı alimin nəzəriyyəsi marksist yanaşmanın əsasında dururdu:

- ☐ Fransua Mari Arul Volter
- ☒ Tomos Hobbs
- ☐ Şarl Sui Monteskye
- ☐ Con Lokk
- ☐ Deni Didro

470 Yoran Bartselə görə hakimiyyət fenomeninin tərifı hansı variantda düzgün əks olunur?

- ☐ siyasi aktlar məcmusudur
- ☐ məcburi qadağalar sistemidir
- ☐ iqtisadi idarəetmə sistemidir
- ☐ bütün cavablar doğrudur
- ☒ hakimiyyət – xərclər qoymaq qabiliyyətidir

471 Güc potensialı anlayışı – bu:

- ☐ ölkənin müdafiə qabiliyyətidir
- ☒ fərdin sərəncamında yerləşən güc məcburetmə vasitələrinin nisbi miqyası
- ☐ nüfuz, adət və ənənələr, rüşuslara malik olma
- ☐ bütün cavablar doğrudur
- ☐ sosial institutların məcmusu

472 Kouz teoreminin mahiyyəti bundadır:

- ☐ xarici effektlər dövlət tərəfindən tənzimlənməlidir
- ☐ xarici effektlərin tənzimlənməsi üçün birbişə dövlət müdaxiləsi metodları tətbiq edilməlidir
- ☒ xarici effektlər problemi maraqlı tərəflər arasında razılaşma yolu ilə həll oluna bilər
- ☐ xarici effektlərin mənfəi nəticələri olmur
- ☐ xarici effektlərin tənzimlənməsi üçün vergilər və subsidiyalar tətbiq edilməlidir

473 D.Bromli Demdjetsin müddəalarına hansı əlavəni etmişdir?

- ☒ Mülkiyyət rejimlərindən başqa «qeyri-mülkiyyət rejimi», yaxud resurs sərbəst çatmaq rejimi də vardır;
- ☐ İdarəetmə hüququ;
- ☐ Resursun istifadə olunması səmərəliliyinə səlahiyyətlərin məcmusu, habelə bu səlahiyyətlərin arasında bölüşdürüldüyü fərdlərin miqdarı və tərkibi də təsir edir;
- ☐ İstisna hüququ;
- ☐ Çatmaq hüququ;

474 İnstitusional iqtisadiyyat aşağıdakı sadalanan alternativ mülkiyyət rejimindən hansını ayırmır:

- ☐ dövlət mülkiyyəti
- ☐ kommunal mülkiyyət
- ☒ fərdi mülkiyyət
- ☐ xüsusi mülkiyyət
- ☐ ümumi mülkiyyət

475 İnstitusional iqtisadiyyat çərcivəsində mülkiyyət hüquqlarının meydana gəlməsinin neçə alternativ nəzəriyyəsinə fərqləndirmək qəbul olunmuşdur.

- ☐ 6
- ☒ 3
- ☐ 2
- ☐ 5
- ☐ 4

476 Mülkiyyət hüquqlarının meydana gəlməsinin aşağıda sadalanan alternativ nəzəriyyələrindən hansı optimist hesab edilir:

- ☒ sadəlövh nəzəriyyə
- ☐ rentayönümlü davranış nəzəriyyəsi
- ☐ təziq qrupları nəzəriyyəsi
- ☐ təkamül nəzəriyyəsi
- ☐ kollektiv fəaliyyətlər nəzəriyyəsi

477 Biletsiz adam problemi nədən ibarətdir:

- ☐ “qaymağını yığmaq” siyasətinin nəticəsi kimi çıxış edir
- ☒ içtimai nemət istehlakçısı onun ödənişindən yayınmağa çalışır
- ☐ içtimai nemət istehlakçısı monopsonist kimi çıxış edir
- ☐ içtimai nemət satıcısı onun satışından dövlətin götürdüyü gəliri almır
- ☐ içtimai nemət satıcısı ona inhisarcasına yüksək qiymət təyin edir

478 Kollektiv fəaliyyətin həyata keçirilməsi hansı şəraitdə mümkün olur:

- ☐ Ümumi mənfəli qrupda seçici stimulları tətbiqi etmək imkanına malik iştirakçıların böyük sayı
- ☒ ümumi mənfəli qrupda seçici stimulları tətbiq etmək imkanına malik iştirakçıların kiçik sayı
- ☐ ümumi mənfəli qrupda seçici stimulları tətbiq etmək imkanına malik olmayan iştirakçıların böyük sayı

- ☐ müxtəlif mənafe qrupda seçici stimulları tətbiq etmək imkanı olmayan iştirakçıların kiçik sayı
- ☐ ümumi mənafe qrupda seçici stimulları tətbiq etmək imkanına malik olmayan iştirakçıların kiçik sayı

479 Rentayönümlü davranış nədən ibarətdir:

- ☒ resursların cəmiyyətin sərvətinin ixtisar olunmasına qətib çıxaran qryri – məhsuldar istifadəsini həyata keçirərək fərdlərin öz sərvətini artırmaq cəhdi
- ☐ differensial torpaq rentasının alınması
- ☐ mütləq torpaq rentasının alınması
- ☐ fərdlərin multiplikativ effekt hesabına öz sərvətini inflyasiya templərinin yüksəlməsi fonunda artırmaq cəhdi
- ☐ iqtisadi rentanın alınması

480 Rentayönümlü davranış zamanı cəmiyyət nə əldə edir:

- ☒ resursların qeyri-məhsuldar sərfi üzündən mülkiyyətin qeyri- səmərəli hüquqlarının və istehsalın ixtisarından irəli qələn itkilər
- ☐ resursların səmərəli sərfi zamanı mülkiyyətin səmərəli hüquqları və istehsal həcmnin artmasından irəli gələn inhisar rentası
- ☐ iqtisadi renta şəklində renta
- ☐ əhalinin həyata sıviyyəsi və kefiyyətinin artmasını əks etdirən istehlakçıların məcmu rentasının artması
- ☐ milli gəlirin multiplikativ artımı

481 Rentayönümlü davranış terminini ilk dəfə kimi işlətmişdir:

- ☐ Q.Tallok
- ☐ P.Milqrom
- ☐ C.Stiqler
- ☒ Eni Osborn Kryuqer
- ☐ R.D.Kuter

482 Kim ilk dəfə rentayönümlü davranış nəzəriyyəsini işləyib hazırlamışdır:

- ☒ Q.Tallok
- ☐ P.Milqrom
- ☐ C.Stiqler
- ☐ Eni Osborn Kryuqer
- ☐ R.D.Kuter

483 Mülkiyyət teoremində transaksiya xərcləri hansı kəmiyyəti təşkil edir:

- ☐ sonsuz böyük
- ☐ vahid
- ☐ sonsuz kiçik
- ☐ son hədd
- ☒ sıfır

484 Kouz-Stiqler teoremində transaksiya xərcləri hansı kəmiyyəti təşkil edir.

- ☐ sonsuz böyük
- ☐ vahid
- ☐ sonsuz kiçik
- ☐ son hədd
- ☒ sıfır

485 İnstitusional iqtisadiyyat çərçivəsində neçə alternativ mülkiyyət rejimini fərqləndirmək qəbul olunmuşdur.

- ☐ 2
- ☒ 4
- ☐ 3
- ☐ 6
- ☐ 5

486 Mənfi xarici effektlərin tənzimlənməsi qarşısında duran məsələ nədən ibarətdir?

- ☐ belə effekt yaradan nemətlərin istehsalı və istehlakı həcmi artırmaqdan
- ☐ mənfi xarici effekti aradan qaldırmaqdan
- ☒ belə effekt yaradan nemətlərin istehsalı və istehlakı həcmi azaltmaqdan
- ☐ transaksiya xərclərini artırmaqdan
- ☐ transaksiya xərclərini azaltmaqdan

487 Nemət istehsalı müsbət xarici effekt yaradırsa, onda A.Piqu konsepsiyasına görə:

- ☒ dövlət bu nemətin istehsalını subsidiyalaşdırmalıdır
- ☐ dövlət effektin xüsusi şəxslər tərəfində mənimsənilməsinə yol verməməlidir
- ☐ dövlət bu nemətin xüsusi istehsalına yol verməməlidir
- ☐ dövlət bu nemətin istehlakına nəzarət etməlidir
- ☐ dövlət bu nemətin istehsal və istehlak prosesinə qarışmamalıdır

488 Sadalanmış şərtlərin hansı Kouz teoreminin realizə edilməsi üçün vacib deyil?

- ☐ mülkiyyət hüquqları dəqiq müəyyənləşdirilməlidir
- ☐ mülkiyyət hüquqları mübadiləsinin transaksiya xərcləri sıfıra yaxın olmalıdır
- ☐ gəlir effektinin olmaması
- ☐ sadalanmış şərtlərin hamısı vacibdir
- ☒ dövlət xarici effektləri tənzimləməlidir

489 Mənfi xarici effektlər zamanı səmərəliliyin itirilməsi bağlıdır:

- ☐ belə effekt yaradan nemət istehsalının az olması ilə
- ☐ mülkiyyət hüquqlarının aşınması baş verir
- ☒ belə effekt yaradan nemətin ifrat istehsalı ilə
- ☐ informasiya axtarışı xərcləri artır
- ☐ müqavilə bağlanması xərcləri artır

490 İstehsalı mənfi xarici effektlərlə bağlı olan məhsula dövlət korrektəedici vergi tətbiq edərsə, onda:

- ☒ məhsulun qiyməti artar və həmin məhsulun təklifi azalar
- ☐ firmalar zərərli istehsalları bağlayarlar
- ☐ məhsulun qiyməti azalar və həmin məhsulun təklifi artar
- ☐ heç nə dəyişməz
- ☐ mülkiyyət hüquqlarının mübadiləsi baş verər

491 Xarici effektlər yaranır, çünki:

- ☐ onlar heç kim tərəfindən yaradılan faydalar və xərclərlə bağlıdırlar
- ☐ onlar inhisarlarla bağlıdır
- ☐ onları məhsul istehsalçıları yaradır, xərcini isə dövlət çəkməli olur
- ☐ mülkiyyət hüquqları spesifikasiyalanıb
- ☒ bazar qiymətləri xarici xərcləri və faydaları əks etdirmirlər

492 Mənfi xarici effekt dedikdə – bu:

- ☒ bir qisim iqtisadi agentlərin fəaliyyətindən digərləri üçün əlavə xərclərin meydana gəlməsidir
- ☐ bir qisim iqtisadi agentlərin fəaliyyətindən digərləri üçün əlavə xərclərin və mənfəətin meydana gəlməməsidir
- ☐ bir qisim iqtisadi agentlərin fəaliyyətindən digərləri üçün əlavə mənfəətin meydana gəlməsidir
- ☐ yalnız istehlakla müşahidə olunan prosesdir
- ☐ iqtisadi proses və hadisələrdə müşahidə olunmayan effektdir

493 Müsbət xarici effekt dedikdə – bu:

- ☐ bir qisim iqtisadi agentlər üçün digərlərinin fəaliyyətindən böyük ziyanın meydana gəlməsidir
- ☒ bir qisim iqtisadi agentlər üçün digərlərinin fəaliyyətindən pulsuz əlavə faydaların meydana gəlməsidir
- ☐ iqtisadi proses və hadisələrdə müşahidə olunmayan effektdir
- ☐ bütün cavablar səhvdir
- ☐ bir qisim iqtisadi agentlərin fəaliyyətindən digərləri üçün əlavə xərclərin meydana gəlməsidir

494 Variantlardan hansı Kouz teoreminin mahiyyətini düzgün əks etdirir?

- ☒ transaksiya xərclərinin 0 (sıfır) – səviyyəsində olduğu və mülkiyyət hüquqlarının dəqiq spesifikasişdirildiyi zaman gəlir effektini təcrid etsək mülkiyyət hüquqlarının ilkin bölgüsündən asılı olmayaraq resursların yekun bölgüsü səmərəli olur
- ☐ transaksiya xərclərinin bütün səviyyələrində resursların yekun bölgüsü səmərəli olur
- ☐ transaksiya xərclərinin maksimum – səviyyəsində olduğu və mülkiyyət hüquqlarının dəqiq spesifikasişdirildiyi zaman gəlir effektini təcrid etsək mülkiyyət hüquqlarının ilkin bölgüsündən asılı olmayaraq resursların yekun bölgüsü tamamilə səmərəsiz olur
- ☐ Pareto – optimallığının əks ifadəsidir
- ☐ transaksiya xərclərinin maksimum səviyyəsində və mülkiyyət hüquqlarının tətbiqindən asılı olaraq resursların yekun bölgüsü qeyri-səmərəli olur

495 Variantlardan hansı Kouz teoremindən alınan nəticəni əks etdirir?

- ☒ xarici effektlər – qarşılıqlı öhdəlikli hadisədir, onlar birtərəfli deyil, ikitərəfli xarakter daşıyır
- ☐ Kouz teoremi mülkiyyət hüquqlarının istehsalın strukturunun səmərəliliyinə təsirini uçota almaq üçün müsbət transaksiya xərclərinin başlıca əhəmiyyətini aşkara çıxarır
- ☐ Kouz teoremi mülkiyyət hüquqlarının əhəmiyyətini aşkara çıxarır
- ☐ bütün cavablar doğrudur
- ☐ mülkiyyət hüquqlarının çox da uğurlu olmayan spesifikasişdirilməsi onun tamamilə olmaması ilə müqayisədə yaxşıdır

496 Poznerin yanaşmasını düzgün əks etdirən variantı seçin.

- ☒ transaksiya xərcləri müsbətdirsə, onda mülkiyyət hüquqlarının bölgüsünün müxtəlif variantları cəmiyyətin maraqları nöqteyi-nəzərindən eyni əhəmiyyətə malik deyil
- ☐ hüquqi orqanların istənilən qərarları iqtisadi səmərəlilik meyarına uyğunluğunun olmamasıdır
- ☐ əgər transaksiya xərcləri mənfidirsə, onda mülkiyyət hüquqlarının bölgüsünün müxtəlif variantları cəmiyyətin maraqları nöqteyi-nəzərindən eyni əhəmiyyətə malik deyil
- ☐ bütün cavablar səhvdir
- ☐ hüquqlar o subyektə verilməlidir ki, o məsələnin həlli zamanı öz xeyri üçün daha çox zərər çəkir

497 Daxili eksternaliyalar anlayışı hansı variantda düzgün əks olunur?

- ☐ elə effektlərdir ki, onlar nəinki təkcə bu kontrakt münasibətinə nəzərən daxildir, həmçinin kontraktı iştirak edən subyektlər qrupuna nəzərən də xaricidir
- ☐ elə effektlərdir ki, onlar mövcud kontrakt münasibətinə nəzərən xaricidir, həm də kontraktı iştirak edənə nəzərən də xaricidir
- ☒ elə effektdir ki, onlar mövcud kontrakt münasibətinə nəzərən xaricidir, ancaq kontraktı iştirak edən qrup daxildir
- ☐ cavabların hamısı səhvdir
- ☐ elə bir effektdir ki, bu zaman istehlakçı üçün nemətin faydalılığı bu nemətin istehlakçıların sayından asılıdır

498 1909-cu ilədək ABŞ- da federal sahələrə mülkiyyət hüquqları verilməsi nəyə səbəb oldu?
1.Resursun qeyri-səmərəli istifadəsinə; 2.Torpaq sahələrinin azalmasına; 3.Neft itkilərinin artmasına;
4.Neft quyularının daha dərin qazılmasına.

- ☒ 1,3
- ☐ 1,2
- ☐ 2,3
- ☐ 2,4
- ☐ 1,4

499 Xüsusi mülkiyyət rejimi-

- ☐ - bu və ya digər resursa çatmağın şərtlərini, onun istifadəsinin seçilməsi və istifadədən gələn gəlirin əldə olunması üsulunu müəyyən edən qaydaların məcmusudur;
- ☐ – yalnız bir fərdin müstəsna hüquqlara malik olduğu vəziyyətdir;
- ☒ – elə rejimdir ki, bu zaman fərdlərdən hər biri məlum resursa münasibətdə səlahiyyətlərə malik olmur;
- ☐ – bu zaman “dövlət” təşkilatının üzvləri digərlərini resursun istifadəsindən kənarlaşdırmaq, resursun istifadəsinə dair rəqlamentləşdirilmiş qərarlar qəbul etmək hüququna malikdirlər, amma gəlir hüququna malik olmayan vəziyyətdir;
- ☐ – müstəsna hüquqlara insanlar qrupunun malik olduğu vəziyyətdir;

500 Kommunal mülkiyyət rejimi –

- ☐ - bu və ya digər resursa çatmağın şərtlərini, onun istifadəsinin seçilməsi və istifadədən gələn gəlirin əldə olunması üsulunu müəyyən edən qaydaların məcmusudur;
- ☐ – yalnız bir fərdin müstəsna hüquqlara malik olduğu vəziyyətdir;
- ☐ – elə rejimdir ki, bu zaman fərdlərdən hər biri məlum resursa münasibətdə səlahiyyətlərə malik olmur;
- ☐ – bu zaman “dövlət” təşkilatının üzvləri digərlərini resursun istifadəsindən kənarlaşdırmaq, resursun istifadəsinə dair rəqlamentləşdirilmiş qərarlar qəbul etmək hüququna malikdir, amma gəlir hüququna malik olmayan vəziyyətdir;
- ☒ – müstəsna hüquqlara insanlar qrupunun malik olduğu vəziyyətdir;

501 Mülkiyyət rejimi.

- ☒ - bu və ya digər resursa çatmağın şərtlərini, onun istifadəsinin seçilməsi və istifadədən gələn gəlirin əldə olunması üsulunu müəyyən edən qaydaların məcmusudur;
- ☐ – yalnız bir fərdin müstəsna hüquqlara malik olduğu vəziyyətdir;
- ☐ – elə rejimdir ki, bu zaman fərdlərdən hər biri məlum resursa münasibətdə səlahiyyətlərə malik olmur;
- ☐ – bu zaman “dövlət” təşkilatının üzvləri digərlərini resursun istifadəsindən kənarlaşdırmaq, resursun istifadəsinə dair rəqlamentləşdirilmiş qərarlar qəbul etmək hüququna malikdirlər, amma gəlir hüququna malik olmayan vəziyyətdir;
- ☐ – müstəsna hüquqlara insanlar qrupunun malik olduğu vəziyyətdir;

502 Ostroma görə mülkiyyət rejimi necə müəyyən olunur?

- ☒ İlk 2 qaydanın əməliyyat səviyyəsi,sonuncu üçü isə kollektiv seçim qaydaları səviyyəsinə məxsus olduğu 5 qaydadan irəli gələn hüquqlar məcmusu ilə
- ☐ İlk 3 qaydanın əməliyyat səviyyəsi ilə
- ☐ İlk 2 qaydanın kollektiv seçim səviyyəsi,sonuncu üçü isə əməliyyat səviyyəsinə məxsus olduğu 5 qaydadan irəli gələn hüquqlar məcmusu ilə
- ☐ Düzgün cavab yoxdur
- ☐ Bütün cavablar düzdür

503 Xüsusi mülkiyyət -

- ☐ - bu və ya digər resursa çatmağın şərtlərini, onun istifadəsinin seçilməsi və istifadədən gələn gəlirin əldə olunması üsulunu müəyyən edən qaydaların məcmusudur;
- ☒ – yalnız bir fərdin müstəsna hüquqlara malik olduğu vəziyyətdir;

- ☐ – elə rejimdir ki, bu zaman fərdlərdən hər biri məlum resursa münasibətdə səlahiyyətlərə malik olmur;
- ☐ – bu zaman “dövlət” təşkilatının üzvləri digərlərini resursun istifadəsindən kənarlaşdırmaq, resursun istifadəsinə dair rəqlamentləşdirilmiş qərarlar qəbul etmək hüququna malikdirlər, amma gəlir hüququna malik olmayan vəziyyətdir;
- ☐ – müstəsna hüquqlara insanlar qrupunun malik olduğu vəziyyətdir;

504 Fild hansı nəticələri alır?

- ☐ Mülkiyyət hüquqlarının mənasını açır
- ☐ Sıfır transaksiya xərcləri zamanı fərqlər yaranır
- ☐ Bütün fərdlərin resursa çatmaq səlahiyyətinə malik olmasına baxmayaraq onların bu hüquqları de-fakto reallaşdırmaq imkanları məhduddur
- ☒ Tədqiq olunan resursun istifadə edilməsi ilə istehsal olunan nemətlərin dəyərliyi artan zaman daxili idarəetmə problemi kəskinləşir
- ☐ Mülkiyyət hüquqları o subyektə verilməlidir ki, o, öz nöqsanlarını daha az zərərlə aradan qaldıra bilir

505 Dövlət mülkiyyəti –

- ☐ - bu və ya digər resursa çatmağın şərtlərini, onun istifadəsinin seçilməsi və istifadədən gələn gəlirin əldə olunması üsulunu müəyyən edən qaydaların məcmusudur;
- ☐ – yalnız bir fərdin müstəsna hüquqlara malik olduğu vəziyyətdir;
- ☐ – elə rejimdir ki, bu zaman fərdlərdən hər biri məlum resursa münasibətdə səlahiyyətlərə malik olmur;
- ☒ – bu zaman “dövlət” təşkilatının üzvləri digərlərini resursun istifadəsindən kənarlaşdırmaq, resursun istifadəsinə dair rəqlamentləşdirilmiş qərarlar qəbul etmək hüququna malikdirlər, amma gəlir hüququna malik olmayan vəziyyətdir;
- ☐ – müstəsna hüquqlara insanlar qrupunun malik olduğu vəziyyətdir;

506 Mülkiyyətin hüququ nəzəriyyəsinin əsas məqsədi nədən ibarətdir?

- ☒ iqtisadi və hüququ sistemlər arasında qarşılıqlı əlaqələrin təhlil edilməsi
- ☐ insanların təsərrüfat fəaliyyətlərində dövlətin rolunun müəyyən edilməsi
- ☐ insanların təsərrüfat fəaliyyətləri nəticəsində meydana gələn eksternalilərin minimumlaşdırılması
- ☐ insanların konkret təsərrüfat münasibətlərində müqavilələrin növünün müəyyən edilməsi
- ☐ insanların təsərrüfat fəaliyyətlərində institutların rolunun müəyyən edilməsi

507 Mülkiyyət hüququ nəzəriyyəsində səmərəlilik meyarı aşağıdakına xidmət edir.

- ☐ mülkiyyət hüququnun differensasiyasına
- ☐ mülkiyyət hüququnun dağılmasına
- ☐ mülkiyyət hüququnun təmin edilməsinə
- ☐ mülkiyyət hüququnun spesifikasiyasına
- ☒ mülkiyyət hüququnun parçalanmasına

508 Mülkiyyət hüququnun spesifikasiyası anlayışı altında nə başa düşülür:

- ☐ üçüncü şəxslərin resursa çıxış qaydalarının müəyyənəşdirilməsi
- ☒ resursa sərbəst çıxışdan üçüncü şəxslərin kənarlaşdırılması
- ☐ resurslara ümumi çıxış rejiminin tətbiqi
- ☐ üçüncü şəxslərə resurslara çıxış hüququnun verilməsi
- ☐ üçüncü şəxslərin resursa çıxış hüququnun məhdudlaşdırılması

509 Resursdan artıq istifadə ə effekti nə vaxt yarana bilər?

- ☐ əgər resurslar həddindən artıq çoxdursa
- ☒ resursa sərbəst əlyetərlik zamanı
- ☐ resursa əlyetərliyin məhdudluğu zamanı
- ☐ resurslar xüsusi mülkiyyətdədirsə

- ☐ resurslar kifayət qədər deyilsə

510 Mülkiyyət hüququnun spesifikasiyası nəyə rəvac verir:

- ☒ dayanıqlı iqtisadi mühitin yaranmasına, qeyri-müəyyənliyin azaldılmasına və sabit gözləmələrin formalaşmasına
- ☐ informasiya asimmetrikliliyinin yaranmasına
- ☐ opportunist davranışının meydana gəlməsinə
- ☐ natamam kontraktların formalaşmasına
- ☐ transaksiya xərclərinin artmasına

511 Mülkiyyət hüququ ümumi şəkildə:

- ☐ mülkiyyətçinin ona məxsus əmlakdan hüquqi cəhətdən təmin edilmiş istədiyi kimi istifadə etmək imkanındır
- ☐ resurslardan istifadəyə nəzarət etmək və bu zaman yaranmış xərcləri və mənfəəti bölüşdürmək hüququdur
- ☐ fərdin və ya kollektivin istehsal vasitələrinə və istehsalın nəticələrinə onlar haqqında sərbəst sərəncam verə bilmək şərti ilə özününkü kimi münasibətdə olmaqdır
- ☒ məhdud nemətlərə nisbətdə insanların formal və qeyri-formal davranış normalarıdır ki, bunlara əməl edilmədikdə cəza şəklində məsuliyyət ortaya çıxır
- ☐ mülkiyyətçinin ona məxsus mülkiyyət obyektinə malik olmaq, ondan istifadə etmək və onun haqqında sərəncam vermək kimi münasibətləri tənzimləyən hüquq normaları sistemidir

512 Muzes fəaliyyətin həyata keçirilməsinin üç zəminini ayırır. Həmin 3 zəmini seçin: 1) fərdin cari vəziyyətdən qeyri-məmnunluğu; 2) onda daha üstün tutulan vəziyyətin obrazının olması; 3) belə bir hal gözlənilir ki, onun fəaliyyətləri cari vəziyyəti dəyişə bilər. 4) onu əhatə edən dünyada obyektləri fərqləndirmək.

- ☐ 1,3,5;
- ☒ 1,2,3;
- ☐ 2,4,1;
- ☐ 2,3,4.
- ☐ 3,4,5;

513 Qaydalar –

- ☒ pozuntuya görə sanksiyaların tətbiq olunduğu davranış modelləridir;
- ☐ marjinal dəyişmələrdir;
- ☐ alternativ dəyərlərdir;
- ☐ bazarın iflasıdır.
- ☐ yan təsirlərdir;

514 Mülkiyyət hüquqları –

- ☐ tabe olan agentlərin müəyyən fəaliyyətləri dəstinin birtərəfli məhdudlaşdırılmasıdır;
- ☐ tərəflərdən biri digərinin əlinin çatmadığı xüsusi informasiyaya malik olmasıdır;
- ☐ transaksiyaların həyata keçirilməsi zamanı meydana gələn xərclərdir;
- ☒ iqtisadi agentlər arasında məhdud resurslardan istifadəyə aid olan sanksiyalaşdırılmış münasibətlərdir.
- ☐ cəmiyyətdə qəbul edilmiş mülkiyyət hüquqları və azadlıqların mübadiləsi, özgəninkiləşdirilməsi və mənimsənilməsidir;

515 Mülkiyyət hüquqlarının spesifikasiyalaşdırılması –

- ☐ qarşılıqlı təsir vasitəsilə rifahın yüksəldilməsi imkanlarının qarşılıqlı surətdə anlaşılmasını əks etdirən münasibətdir;
- ☐ iqtisadi agentlər arasında elə qarşılıqlı təsirdir ki, bu zaman qərarları qəbul etmə hüquq yalnız bir tərəfə məxsusdur, idarəetmə isə komanda vasitəsilə həyata keçirilir;

- ☐ mübadilə edən tərəflər arasında könüllü razılaşmalar əsasında mülkiyyət hüquqlarının mübadiləsindən ibarətdir;
- ☒ hüquq obyektinin, hüquq subyektinin, bu subyektin malik olduğu hüquqlar dəstinin, habelə onlara riayət olunmasını təmin edən mexanizmin müəyyənləşdirilməsidir.
- ☐ iddiaçılar tərəfindən hüquqlara və (və ya) resursa təşəbbüs göstərilən, amma üçüncü şəxs tərəfindən həyata keçirilən səlahiyyətlərin bölgüsüdür;

516 Fəaliyyətləri həyata keçirmək vəziyyətində olmaq üçün iqtisadi insanın minimum dərəcədə qabiliyyətinə aid olmayanı göstərin:

- ☐ onu əhatə edən dünyada obyektləri fərqləndirmək
- ☐ üstünlüklər üzrə obyektləri və onların məcmusunu (situasiyaları) müqayisə etmək, yaxud onları qiymətləndirmək
- ☐ onları bir-birilə tutuşdurmaq, oxşarlıq və fərqləri görmək
- ☐ obyektlər arasında, o cümlədən nəzərdə tutulmuş fəaliyyətlər və onların nəticələri arasındakı əlaqələri aşkara çıxartmaq
- ☒ qarşıya məqsəd qoymamaq

517 Məhdud səmərəlilik (rəşionallıq) -nədir?

- ☒ informasiyanın işlənməsi üzrə iqtisadi agentlərin imkanlarının məhdudluğu;
- ☐ iqtisadi rifahın cəmiyyət üzvləri arasında ədalətli surətdə bölüşdürülməsi xüsusiyyətidir;
- ☐ cəmiyyətin malik olduğu qıt sərvətlərdən maksimum dərəcədə faydalanmaq xüsusiyyətidir;
- ☐ bir şəxsin əməllərinin başqalarının maddi rifahına təsiridir.
- ☐ fəaliyyət planında kiçik düzəlişlərdir;

518 Qeyri-müəyyənlik –nədir?

- ☒ fərdə münasibətdə informasiyanın alınması və onun qərarların işlənməsi və reallaşdırılması üçün istifadə edilməsi üzrə məhdud imkanlarla şərtlənən xarici və daxili mühitin vəziyyətidir;
- ☐ iqtisadi rifahın cəmiyyət üzvləri arasında ədalətli surətdə bölüşdürülməsi xüsusiyyətidir;
- ☐ cəmiyyətin malik olduğu qıt sərvətlərdən maksimum dərəcədə faydalanmaq xüsusiyyətidir;
- ☐ bir şəxsin əməllərinin başqalarının maddi rifahına təsiridir.
- ☐ fəaliyyət planında kiçik düzəlişlərdir;

519 Parametrik qeyri-müəyyənlik –nədir?

- ☐ fərdə münasibətdə informasiyanın alınması və onun qərarların işlənməsi və reallaşdırılması üçün istifadə edilməsi üzrə məhdud imkanlarla şərtlənən xarici və daxili mühitin vəziyyətidir;
- ☐ iqtisadi rifahın cəmiyyət üzvləri arasında ədalətli surətdə bölüşdürülməsi xüsusiyyətidir;
- ☐ cəmiyyətin malik olduğu qıt sərvətlərdən maksimum dərəcədə faydalanmaq xüsusiyyətidir;
- ☐ bir şəxsin əməllərinin başqalarının maddi rifahına təsiridir.
- ☒ qeyri-müəyyənliyin elə növüdür ki, burada hadisələrin inkişafının mümkün sonluqları çoxluğu məlumdur və mümkün sonluqların hər birinə müəyyən ehtimalın təhkim edilməsi yolveriləndir;

520 Struktur qeyri-müəyyənlik – nədir?

- ☐ fərdə münasibətdə informasiyanın alınması və onun qərarların işlənməsi və reallaşdırılması üçün istifadə edilməsi üzrə məhdud imkanlarla şərtlənən xarici və daxili mühitin vəziyyətidir;
- ☐ iqtisadi rifahın cəmiyyət üzvləri arasında ədalətli surətdə bölüşdürülməsi xüsusiyyətidir;
- ☒ hadisələrin inkişafının mümkün sonluqları çoxluğunu açıq qoyan qeyri-müəyyənlik növüdür;
- ☐ bir şəxsin əməllərinin başqalarının maddi rifahına təsiridir
- ☐ fəaliyyət planında kiçik düzəlişlərdir; qeyri-müəyyənliyin elə növüdür ki, burada hadisələrin inkişafının mümkün sonluqları çoxluğu məlumdur və mümkün sonluqların hər birinə müəyyən ehtimalın təhkim edilməsi yol veriləndir;

521 Evristiklər – bu:

- ☐ fərdə münasibətdə informasiyanın alınması və onun qərarların işlənməsi və reallaşdırılması üçün istifadə edilməsi üzrə məhdud imkanlarla şərtlənən xarici və daxili mühitin vəziyyətidir;
- ☒ məqbul variantın aşkar edilməsi variantlarının tam seçilib ayrılması və müqayisə edilməsini əvəz edən seçimin intellektual əməliyyatlarının həyata keçirilməsinin dərk olunan və ya dərk olunmayan üsullarıdır;
- ☐ hadisələrin inkişafının mümkün sonluqları çoxluğunu açıq qoyan qeyri-müəyyənlik növüdür;
- ☐ bir şəxsin əməllərinin başqalarının maddi rifahına təsiridir.
- ☐ fəaliyyət planında kiçik düzəlişlərdir; qeyri-müəyyənliyin elə növüdür ki, burada hadisələrin inkişafının mümkün sonluqları çoxluğu məlumdur və mümkün sonluqların hər birinə müəyyən ehtimalın təhkim edilməsi yolveriləndir;

522 Opportunizm – bu:

- ☒ öz faydasını yüksəltmək məqsədilə kontragentin aldadılmasına yönəldilmiş davranışdır;
- ☐ iqtisadi rifahın cəmiyyət üzvləri arasında ədalətli surətdə bölüşdürülməsi xüsusiyyətidir;
- ☐ cəmiyyətin malik olduğu qıt sərvətlərdən maksimum dərəcədə faydalanmaq xüsusiyyətidir
- ☐ bir şəxsin əməllərinin başqalarının maddi rifahına təsiridir.
- ☐ fəaliyyət planında kiçik düzəlişlərdir;

523 İstənilən qaydanın ümumi məntiqi modelinə (formulu) aid olmayanını göstərin:

- ☐ adresat tərəfindən qaydaya icra olunmamasına görə verilən sanksiyalar;
- ☐ qaydanın fəaliyyət göstərdiyi şəraitləri müəyyən edən situasiya;
- ☐ qaydanın aid olduğu fərd və ya qaydanın adresatı;
- ☒ məqsədləri qarşıya qoymamaq;
- ☐ qayda ilə təyin edilən, qadağan olunan və icazə verilən fəaliyyət (qaydanın məzmunu);

524 İnstitut –

- ☐ qəsdən yalan informasiyanın verilməsini nəzərdə tutur;
- ☐ fəaliyyət planında kiçik düzəlişlərdir;
- ☐ iqtisadi rifahın cəmiyyət üzvləri arasında ədalətli surətdə bölüşdürülməsini nəzərdə tutur;
- ☒ fərdlərin icraya məcburedilməsinin xarici mexanizmlərinə malik olan qayda və ya qaydalar məcmusudur.
- ☐ bir şəxsin əməllərinin başqalarının maddi rifahına təsiridir;

525 Formal institutların tərifini göstərin:

- ☒ qaydanın icrasına məcburiyyət yalnız zəminin (və ya fərdlərin sabit qrupunun) həyata keçirdiyi ixtisaslaşdırılmış fəaliyyətdir;
- ☐ kooperasiya və rəqabətin üsullarını müəyyən edən fərdlər və (və ya) onların qrupları arasındakı razılaşmalardır;
- ☐ qaydanın zamini rolunda qaydanın yerinə yetirilməli olduğunu hesab edən istənilən fərd çıxış edir;
- ☐ tərəflər arasında könüllü bağlanan və onların fəaliyyətlərini qarşılıqlı hüquq, öhdəlik və onlara əməl edilməsi mexanizmlərinin müəyyən edilməsi yolu ilə koordinasiya edən sazişdir.
- ☐ İnsan davranışının çərçivələrini müəyyən edən başlıca sosial, siyasi, hüquqi və iqtisadi qaydaların məcmusudur;

526 Qeyri-formal institutlar:

- ☐ tərəflər arasında könüllü bağlanan və onların fəaliyyətlərini qarşılıqlı hüquq, öhdəlik və onlara əməl edilməsi mexanizmlərinin müəyyən edilməsi yolu ilə koordinasiya edən sazişdir.
- ☐ İnsan davranışının çərçivələrini müəyyən edən başlıca sosial, siyasi, hüquqi və iqtisadi qaydaların məcmusudur;
- ☐ kooperasiya və rəqabətin üsullarını müəyyən edən fərdlər və (və ya) onların qrupları arasındakı razılaşmalardır;
- ☒ qaydanın zamini rolunda qaydanın yerinə yetirilməli olduğunu hesab edən istənilən fərd çıxış edir;
- ☐ qaydanın icrasına məcburiyyət yalnız zəminin (və ya fərdlərin sabit qrupunun) həyata keçirdiyi ixtisaslaşdırılmış fəaliyyətdir;

527 Kontrakt – bu:

- ☐ koopreasiya və rəqabətin üsullarını müəyyən edən fərdlər və (və ya) onların qrupları arasındakı razılaşmalardır;
- ☐ qaydanın zamini rolunda qaydanın yerinə yetirilməli olduğunu hesab edən istənilən fərd çıxış edir
- ☐ qaydanın icrasına məcburiyyət yalnız zaminin (və ya fərdlərin sabit qrupunun) həyata keçirdiyi ixtisaslaşdırılmış fəaliyyətdir;
- ☐ İnsan davranışının çərçivələrini müəyyən edən başlıca sosial, siyasi, hüquqi və iqtisadi qaydaların məcmusudur;
- ☒ tərəflər arasında könüllü bağlanan və onların fəaliyyətlərini qarşılıqlı hüquq, öhdəlik və onlara əməl edilməsi mexanizmlərinin müəyyən edilməsi yolu ilə koordinasiya edən sazişdir.

528 İnstitusional mühit :

- ☐ tərəflər arasında könüllü bağlanan və onların fəaliyyətlərini qarşılıqlı hüquq, öhdəlik və onlara əməl edilməsi mexanizmlərinin müəyyən edilməsi yolu ilə koordinasiya edən sazişdir.
- ☐ koopreasiya və rəqabətin üsullarını müəyyən edən fərdlər və (və ya) onların qrupları arasındakı razılaşmalardır;
- ☐ qaydanın zamini rolunda qaydanın yerinə yetirilməli olduğunu hesab edən istənilən fərd çıxış edir;
- ☐ qaydanın icrasına məcburiyyət yalnız zaminin (və ya fərdlərin sabit qrupunun) həyata keçirdiyi ixtisaslaşdırılmış fəaliyyətdir;
- ☒ İnsan davranışının çərçivələrini müəyyən edən başlıca sosial, siyasi, hüquqi və iqtisadi qaydaların məcmusudur;

529 İnstitusional sazişlər –

- ☐ qaydanın zamini rolunda qaydanın yerinə yetirilməli olduğunu hesab edən istənilən fərd çıxış edir;
- ☐ qaydanın icrasına məcburiyyət yalnız zaminin (və ya fərdlərin sabit qrupunun) həyata keçirdiyi ixtisaslaşdırılmış fəaliyyətdir;
- ☒ koopreasiya və rəqabətin üsullarını müəyyən edən fərdlər və (və ya) onların qrupları arasındakı razılaşmalardır;
- ☐ İnsan davranışının çərçivələrini müəyyən edən başlıca sosial, siyasi, hüquqi və iqtisadi qaydaların məcmusudur;
- ☐ tərəflər arasında könüllü bağlanan və onların fəaliyyətlərini qarşılıqlı hüquq, öhdəlik və onlara əməl edilməsi mexanizmlərinin müəyyən edilməsi yolu ilə koordinasiya edən sazişdir.

530 Bazarda informasiya asimetriyası –

- ☒ tərəflərdən biri digərinin əlinin çatmadığı xüsusi informasiyaya malik olmasıdır
- ☐ cəmiyyətdə qəbul edilmiş mülkiyyət hüquqları və azadlıqların mübadiləsi, özgəninkiləşdirilməsi və mənimsənilməsidir;
- ☐ iqtisadi agentlər arasında məhdud resurslardan istifadəyə daxil olan sanksiyalaşdırılmış münasibətlərdir.
- ☐ transaksiyaların həyata keçirilməsi zamanı meydana gələn xərclərdir;
- ☐ tabe olan agentlərin müəyyən fəaliyyətləri dəstinin birtərəfli məhdudlaşdırılmasıdır;

531 İntellekt –

- ☒ - fərdlərin öz fəaliyyətlərini həyata keçirərək istifadə etdikləri praktiki olaraq bütün yerdə qalan resurslar – əmək, kapital, zaman və b. kimi məhdud resursdur;
- ☐ - bir şəxsin əməllərinin başqalarının maddi rifahına təsiridir.
- ☐ iqtisadi rifahın cəmiyyət üzvləri arasında ədalətli surətdə bölüşdürülməsi xüsusiyyətidir;
- ☐ - cəmiyyətin malik olduğu qıt sərvətlərdən maksimum dərəcədə faydalanmaq xüsusiyyətidir;
- ☐ - informasiyanın işlənməsi üzrə iqtisadi agentlərin imkanlarının məhdudluğu;

532 Qarşılıqlı asılılıq –

- ☒ qarşılıqlı təsir vasitəsilə rifahın yüksəldilməsi imkanlarının qarşılıqlı surətdə anlaşılmasını əks etdirən münasibətdir;

- ☐ iddiaçılar tərəfindən hüquqlara və (və ya) resursa təşəbbüs göstərilən, amma üçüncü şəxs tərəfindən həyata keçirilən səlahiyyətlərin bölgüsüdür;
- ☐ mübadilə edən tərəflər arasında könüllü razılaşmalar əsasında mülkiyyət hüquqlarının mübadiləsindən ibarətdir;
- ☐ iqtisadi agentlər arasında elə qarşılıqlı təsirdir ki, bu zaman qərarları qəbuletmə hüquq yalnız bir tərəfə məxsusdur, idarəetmə isə komanda vasitəsilə həyata keçirilir;
- ☐ hüquq obyektinin, hüquq subyektinin, bu subyektin malik olduğu hüquqlar dəstinin, habelə onlara riayət olunmasını təmin edən mexanizmin müəyyənəldirilməsidir.

533 Mülkiyyət hüququnun tərifinə kontinental yanaşma nəyə əsaslanır?

- ☐ mülkiyyət hüququnu başqa şəxs verə bilmək imkanına
- ☒ mülkiyyət hüququnun qeyri-məhdudluğu və bölünməzliyinə
- ☐ mülkiyyət hüququndan gəlir əldə etmək imkanına
- ☐ mülkiyyət hüququnun müddətsizliyinə
- ☐ mülkiyyət hüququnun müdafiə olunmasını

534 Sadalananlardan nə agent münasibətləri xərclərinə aid deyil.

- ☐ daha sərt şərtlərin qəbulu ilə bağlı icraçının xərcləri
- ☐ prinsipal tərəfindən nəzarət xərcləri
- ☐ prinsipalın nəzarət xərcləri və onun tam məlumatlılığı şəraitində agentin fəaliyyətinin prinsipalın qərarlarından kənarlaşması ilə bağlı sonrakı itkilər
- ☒ qarşılıqlı təsirin təşkilinə ilkin məsrəflər
- ☐ qalıq itkiləri

535 Sadalananlardan nə mənəvi riskin səviyyəsinin azaldılması üsullarına aid deyil.

- ☐ agentlər arasında rəqabətin yaranması
- ☐ agentin fəaliyyətlərinə nəzarət
- ☐ agent haqqında informasiyanın əlavə mənbələrinin axtarışı
- ☐ fond bazarı və qovuşma və udma bazarı mexanizmi vasitəsilə nəzarət
- ☒ siqnalın verilməsi və ələkdən keçirilməsi

536 Sadalananlardan nə mənəvi risklə mübarizə üsullarına aid deyil.

- ☒ eksplisit kontraktlar
- ☐ agentin fəaliyyətin nəticələrində iştirakı
- ☐ "özün et" prinsipi
- ☐ qarışıq kontraktlar
- ☐ stimullaşdırıcı kontraktlar

537 Sadalananlardan nə mənəvi risklə mübarizə üsullarına aid deyil:

- ☐ "özün et" prinsipi
- ☐ təşkilatı yenidən qurma
- ☐ agent təzəliyədən daha sərt şərtlərin könüllü qəbul edilməsi
- ☒ mülkiyyətin strukturunun dəyişdirilməsi
- ☐ implisit kontraktlar

538 Stimullaşdırıcı kontraktların bağlanması nə tələb edir

- ☐ qabaqcadan gözünməyən vəziyyətlərə çevik reaksiya vermək imkanı
- ☐ kontraktan sonrakı opportunitizmə görə öhdəliklərin və sanksiyaların mükəmməlliyi
- ☐ agent tərəfindən daha sərt şərtlərin könüllü qəbul edilməsi
- ☒ agentin öz fəaliyyətinin nəticələrində iştirakı

- ☐ agentə yaxşı iş görə əlverişsiz nəticədən sığorta verilməsi hesabına stimulların yaradılması

539 Prinsipal və agentı birləşdirmək üçün hansı kontraktın bağlanması zəruridir.

- ☐ implisit kontrakt
☐ qarışıq kontrakt
☐ münasibət kontraktı
☐ eksplisit kontrakt
☒ stimullaşdırıcı kontrakt

540 Agentin öz fəaliyyətinin nəticəsində iştirakı üçün hansı kontraktın bağlanması zəruridir.

- ☐ implisit kontrakt
☐ qarışıq kontrakt
☐ münasibət kontraktı
☐ eksplisit kontrakt
☒ stimullaşdırıcı kontrakt

541 Qarışıq kontraktların bağlanması nəyi nəzərdə tutur.

- ☐ qabaqcadan görünməyən vəziyyətlərə çevik reaksiya vermək imkanı
☐ kontraktın sonrakı opportunitizmə görə öhdəlik və sanksiyaların mükəmməlliyi
☐ agent tərəfindən daha sərt şərtlərin könüllü qəbul edilməsi
☐ agentin öz fəaliyyətinin nəticələrində iştirakı
☒ agentə yaxşı iş görə əlverişsiz nəticədən sığorta verilməsi hesabına stimulların yaradılması

542 əlverişsiz nəticədən sığortanın təqdim olunması hesabına agentə yaxşı iş stimullar yaratmaq üçün hansı kontraktı bağlamaq zəruridir:

- ☐ implisit kontrakt
☒ qarışıq kontrakt
☐ münasibət kontraktı
☐ eksplisit kontrakt
☐ stimullaşdırıcı kontrakt

543 Opportunist davranış təhlükəsi buna gətirib çıxarır

- ☐ “ bazrın uğursuzluğu”
☐ mənavi risk
☐ xarici effekt
☒ hər iki tərəf üçün transaksiya xərclərinin artımı
☐ əlverişsiz secim

544 Alimlərdən kim ilk dəfə olaraq elmi dövriyyəyə resursların spesifikliyi anlayışını daxil etmişdir:

- ☒ Qeri Bekker
☐ Con Kommons
☐ Uesli Mitçell
☐ Harold Demsets
☐ Armen Alçian

545 Prinsipial- agent probleminin meydana gəlməsi səbəbi nədir.

- ☐ əlverişsiz seçim
☐ xarici effektlər
☒ informasiya asimetriyası

- ☐ opportunist davranış
- ☐ mənəvi risk

546 Agent münasibətləri probleminin meydana çıxması səbəbi nədir.

- ☐ əlverişsiz seçim
- ☐ xarici effektlər
- ☒ informasiya asimetriyası
- ☐ opportunist davranış
- ☐ mənəvi risk

547 Kontraktlar iqtisadi nəzəriyyəsində əlverişsiz seçim probleminin həllinin neçə strategiyasını fərqləndirirlər.

- ☐ 4
- ☒ 2
- ☐ 1
- ☐ 5
- ☐ 3

548 İnstitutların əsas funksiyaları bunlardır.

- ☐ stimullaşdırma və məhdudlaşdırma
- ☒ koordinasiya etmək və bölüşdürmək
- ☐ istehsal və qeyri-istehsal
- ☐ bölüşdürmək və stimullaşdırmaq
- ☐ koordinasiya etmək və optimallaşdırmaq

549 Pozulmasına görə sanksiyaların qoyulduğu davranış modeli necə adlanır?

- ☐ zəmin
- ☐ fəaliyyət
- ☒ qayda
- ☐ mübadilə
- ☐ kontrakt

550 Qaydanın icrasına məcburetmənin xarici mexanizminə malik qayda necə adlanır?

- ☒ institut
- ☐ institusional saziş
- ☐ zəmin
- ☐ sanksiya
- ☐ institusional mühit

551 İnformasiyanın alınması və işlənməsində subyektlərin imkanlarının məhdudluğu necə adlanır?

- ☐ tam səmərəlilik
- ☒ məhdud səmərəlilik
- ☐ informasiyanın asimetrikliyi
- ☐ informasiyanın simmetrikliyi
- ☐ oportunizm

552 Qərarların qəbul edilməsinin başlanğıc mərhələsi budur.

- ☐ seçim meyarının müəyyən edilməsi;
- ☐ alternativlər çoxluğuna baxılması;

- ☐ məqsədin qoyulması;
- ☐ qərarın reallaşdırılması;
- ☒ problemin formulə edilməsi;

553 Saziş bağlanması qədər olan mərhələdə informasiya asimetriyası probleminə ilk dəfə alımlərdin kim diqqət yetirmişdir:

- ☐ Con Kennet Helbeyt
- ☒ Corc Akerlof
- ☐ Con Kommons
- ☐ Frenk Nayt
- ☐ Fridrix Fon Xayek

554 Corc Akerlof hansı bazar timsalında qeyri-əlvərişli seçim probleminə baxmışdır.

- ☒ saxlanmış avtomobillər
- ☐ qiymətli kağızlar bazarı
- ☐ daşınmaz əmlak bazarı
- ☐ maliyyə bazarı
- ☐ əmtəə və xidmətlər

555 Hansı dövlətin saxlanmış avtomobilləri timsalında Corc Akerlof əlvərişsiz seçim probleminə baxmışdır.

- ☐ Böyük Britaniya
- ☒ ABŞ
- ☐ Almaniya
- ☐ Yaponiya
- ☐ Fransa

556 əgər istənilən fərd qayda zamini ola bilərsə, onda bu institut belə adlanır:

- ☐ formal
- ☐ optimal
- ☒ qeyri- formal
- ☐ qeyri-səmərəli
- ☐ səmərəli

557 İnsanın davranışını müəyyən edən başlıca iqtisadi, hüquqi, sosial qaydaların məcmusu necə adlanır?

- ☐ iqtisadi sistem
- ☐ məhdud səmərəlilik
- ☐ siyasi sistem
- ☒ institusional mühit
- ☐ institusional saziş

558 Kontraktların hansı növü üçün qeyri-müəyyənliyin daha yüksək dərəcəsi səciyyəvidir?

- ☐ klassik
- ☐ neoklassik
- ☒ münasibətli
- ☐ eksplisit
- ☐ tam

559 Robert Kuter neçə səlahiyyəti fərqləndirib ?

- ☐ 9
- ☐ 11
- ☐ 10
- ☐ 13
- ☒ 12

560 Avtomobili icarəyə götürmüş insan hansı mülkiyyət səlahiyyətinə malik olur?

- ☐ sahibolma
- ☒ istifadəetmə
- ☐ sərəncamvermə
- ☐ özgəninkiləşmə
- ☐ mənimsəmə

561 Entoni Onorenin təklif etdiyi mülkiyyət hüququnun məlum təsnifatı neçə səlahiyyəti daxil edir?

- ☐ 9
- ☒ 11
- ☐ 10
- ☐ 13
- ☐ 12

562 Hansı nəzəriyyənin Harold Demsest banisi hesab edilir?

- ☒ mülkiyyət hüququ
- ☐ razılıq iqtisadiyyatı
- ☐ transaksion xərclər
- ☐ ictimai seçim
- ☐ iqtisadi təşkilat

563 Mülkiyyət hüququ nəzəriyyəsinin banilərindən aşağıdakılar aid edilir.

- ☐ Con Kennet Qelbreyt
- ☐ Con Kommons
- ☒ Harold Demsest
- ☐ Fridrix fon Xayek
- ☐ Uesli Mitçell

564 Mülkiyyət hüququnun 12 səlahiyyətə bölünməsinə ilk dəfə aşağıdakı iqtisadçılardan hansı müəyyən edib?

- ☐ Armen Alrian
- ☒ Robert Kuter
- ☐ Duqlas Nort
- ☐ Entoni Onore
- ☐ Robert Foqel

565 Onorenin siyahısı mülkiyyət hüquqlarının neçə səlahiyyətini özünə daxil edir?

- ☐ 5
- ☐ 8
- ☐ 7
- ☒ 11

566 İnstitutların tərkibinə daxil deyil.

- ☐ formal qayda
- ☒ təşkilatlar
- ☐ qeyri-formal qaydalar
- ☐ adət
- ☐ qəza sistemi

567 Qeyri-formal normanın böyük dayanıqlığı müəyyən olunur.

- ☒ onların təkamülünün uzunmüddətliylə
- ☐ məhkəmə təcrübəsilə
- ☐ “yuxarıdan” süni şəkildə müəyyən olunmaqla
- ☐ qanunauyğunluqla
- ☐ qanunvericiliklə

568 Mülkiyyət hüququ spesifikasiyasının natamamlığı necə başa düşülməlidir.

- ☐ mütləq spesifikasiya
- ☒ mülkiyyət hüququnun dağılması
- ☐ mülkiyyət hüququnun differensiasiyası
- ☐ bütün iqtisadi münasibətlər növünə tətbiq olunan universal spesifikasiya
- ☐ mülkiyyət hüququnun parçalanması

569 Mülkiyyət hüququ parçalanması hansı meyarlara əsasən baş verir.

- ☐ ixtisaslaşma
- ☐ ziyanın olmaması
- ☐ səmərəlilik
- ☐ rasionallıq
- ☒ faydalılıq

570 Mülkiyyət hüququ nəzəriyyəsində üçüncü şəxslərin resursa sərbəst çıxışdan kənarlaşdırılması necə adlanır:

- ☐ xarici effekt
- ☐ opportunizm
- ☐ xarici effektlərin beynəlmiləşdirilməsi
- ☐ eksternalilər
- ☒ mülkiyyət hüququnun spesifikasiyası

571 Mülkiyyət sahibi mülkiyyət obyektini başqa iqtisadi agentə icarəyə verəndə hansı hüququndan istifadə edir?

- ☐ mülkiyyətin təhlükəsizliyi hüququndan
- ☐ mülkiyyət hüququnun müddətsizliyindən
- ☐ istifadə hüququndan
- ☐ mülkiyyətin kapital dəyəri hüququndan
- ☒ gəlir hüququndan

572 İcarəçi icarəyə götürdüyü obyektə xarab edirsə, nə baş verir?

- ☐ mülkiyyət hüququnun parçalanması
- ☐ mülkiyyət hüququnun spesifikasiyası

- ☐ mülkiyyət hüququnun aşınması
- ☒ mülkiyyət hüququnun pozulması
- ☐ mülkiyyət hüququnun strukturlaşması

573 Münasibət kontraktında üstünlüyə hansı şərtlər malikdir:

- ☒ qeyri –formal
- ☐ formal
- ☐ tam
- ☐ aşkar
- ☐ eksplisit

574 Münasibət kontraktında tərəflərin mübahisələrinin həll üsulu nəcədir:

- ☒ qeyri –formal danışıqlar
- ☐ ilkin kontraktın şərtlərinə deyil, mövcudluğunun bütün dövrü ərzində münasibətlərin qərarlaşmış praktikasına müraciət
- ☐ ikitərəfli torq
- ☐ kompromisə nail olmaq yolu ilə gözlənilməyən vəziyyətlərə uyğunlaşma
- ☐ ierarxiyada daha yüksək inzibati həlqəyə müraciət

575 Kontraktlar iqtisadi nəzəriyyəsində opportunist davranışın neçə tipini fərqləndirirlər:

- ☐ 1
- ☒ 3
- ☐ 2
- ☐ 5
- ☐ 4

576 Kontrakt münasibətlərində gizli informasiya hansı nəticələrə gətirib çıxarır

- ☐ zor, aldatma, şantajla pul qopartma
- ☐ əlverişsiz riskə
- ☒ mənəvi riskə
- ☐ sabotaja
- ☐ qeyri- müəyyənliyə

577 Corc Akerlofa görə saxlanmış avtomobillər bazarında pis avtomobilləri necə adlandırırlar.

- ☒ limonlar
- ☐ armudlar
- ☐ bananlar
- ☐ qaymaq
- ☐ mandarinlər

578 Corc Akerlofa görə informasiya asimmetriyası nəticəsində hansı avtomobillərin təklifi bazarda qalır.

- ☒ limonlar
- ☐ armudlar
- ☐ bananlar
- ☐ qaymaq
- ☐ mandarinlər

579 Corc Akerlofa görə saxlanmış avtomobillər bazarında informasiya asimmetriyası hansı nəticəyə səbəb olur.

- ☐ bədbəxt hadisə riskilə nəticələnen təhlükəli davranışda ifadə olunan xarici effekt
- ☐ plastik resursun istifadəsində ifadə olunan xarici effekt
- ☐ “dövlətin uğursuzluğunda” ifadə olunan xarici effekt
- ☒ “bazarın fiaskosunda” ifadə olunan xarici effekt
- ☐ ətraf mühitin çirklənməsində ifadə olunan xarici effekt

580 Kontrakt münasibətlərində gizlin niyyətlər hansı nəticələrə gətirib çıxarır:

- ☒ zor,aldatma, şantajla pul qopartma
- ☐ əlverişsiz seçimə
- ☐ mənəvi riskə
- ☐ “ prinsipal- agent” probleminə
- ☐ qeyri-müəyyənliyə

581 Corc Akerlofa görə saxlanmış avtomobillər bazarında yaxşı avtomobilləri necə adladırırlar.

- ☐ bananlar
- ☐ limonlar
- ☐ armudlar
- ☒ qaymaq
- ☐ mandarinlər

582 Corc Akerlof opportunist davranışın hansı tipinə baxmışdır:

- ☐ öz maraqlarının dalınca getmək
- ☐ lobbiləşdirmə
- ☐ zor altatma , şantajla pul qopartma
- ☒ əlverişsiz seçim
- ☐ mənəvi risk

583 Neoinstitusionalist yanaşmaya görə iqtisadi mübadilə aktı nəyi əks etdirir?

- ☐ nadir nemətlərin mübadiləsini
- ☐ keyfiyyətlərin mübadiləsini
- ☒ mülkiyyət hüququ dəstlərinin mübadiləsini
- ☐ alış-veriş əməliyyatlarını
- ☐ əmək məhsullarının mübadiləsini

584 İqtisadi təşkilatlar nəzəriyyəsinin əsas nümayəndələrinə kimi aid etmək olar.

- ☐ Con Kennet Qelbreyt
- ☐ Uesli Mitçell
- ☐ Con Kommons
- ☐ Fridrix fon Xayek
- ☒ Frenk Nayt

585 Frenk Nayt hansı nəzəriyyənin əsas nümayəndələrindən biri hesab edilir.

- ☐ ictimai seçim
- ☐ transaksion xərclər
- ☐ mülkiyyət hüququ
- ☒ iqtisadi təşkilatlar
- ☐ razılıq iqtisadiyyatı

586 İctimai seçim nəzəriyyəsinin əsas nümayəndələrinə kimi aid etmək olar.

- ☒ Dceyms Byükenen
- ☐ Riçard Pozner
- ☐ Harold Demsest
- ☐ Robert Foqel
- ☐ Qerbert Saymon

587 Qərarların qəbulunun hansı növlərini fərqləndirirlər.

- ☒ fərdi və kollektiv
- ☐ formal və qeyri-formal
- ☐ rasionaı və qeyri-rationaı
- ☐ müəyyən və qeyri-müəyyən
- ☐ impilisit və empilisit

588 Qərarların qəbul edilməsi mərhələsinə nə aid deyil?

- ☐ problemin formuıə edilməsi
- ☐ meyar seçiminin müəyyən edilməsi
- ☐ məqsədlərin qoyuluşu
- ☒ bütün sadalananlar aiddir
- ☐ qərarların reallaşması

589 Aldatma və hiyləgərliklə əlaqədar yalnız və xüsusi xeyrinə yönəldilmiş davranış belə adlanır.

- ☐ iqtisadi
- ☐ səmərəli
- ☒ opportunist
- ☐ istehlakçı
- ☐ qeyri-səmərəli

590 Kontraktlar iqtisadi nəzəriyyəsində əıverişsiz seçim probleminin həllinin hansı strategiyasını fərqləndirirlər.

- ☐ zor, aldatmaq, şantaj yolu ilə pul qopartma və işdən boyun qaçırma
- ☐ lobbiləşdirmə və opportunizm
- ☐ informasiyanın təhrif olunması və çaşdırılma
- ☐ öz maraqlarının dalınca getmək və sabotaj
- ☒ siqnalın verilməsi və ələkdən keçirimə

591 Passiv formada opportunizm – nədir ?

- ☒ kontragent vacib olan informasiyanın gizlədilməsini nəzərdə tutur;
- ☐ iqtisadi rifahın cəmiyyət üzvləri arasında ədalətli surətdə bölüşdürülməsini nəzərdə tutur;
- ☐ qəsdən yalan informasiyanın verilməsini nəzərdə tutur
- ☐ bir şəxsin əməllərinin başqalarının maddi rifahına təsiridir.
- ☐ fəaliyyət platnında kiçik düzəlişlərdir;

592 Fəal formada opportunizm - nədir?

- ☐ kontragent vacib olan informasiyanın gizlədilməsini nəzərdə tutur;
- ☐ iqtisadi rifahın cəmiyyət üzvləri arasında ədalətli surətdə bölüşdürülməsini nəzərdə tutur;
- ☒ qəsdən yalan informasiyanın yayılmasını nəzərdə tutur;
- ☐ bir şəxsin əməllərinin başqalarının maddi rifahına təsiridir.
- ☐ fəaliyyət platnında kiçik düzəlişlərdir;

593 Dərk edilməyən təfəkkür nəzəriyyəsi"nin yaradıcısı:

- ☐ Duqlas Nort;
- ☒ Al Deyksterquys;
- ☐ Robert Kuter;
- ☐ Entoni Onber.
- ☐ Robert Foqel;

594 İnstitutların funksiyalarına aid olmayanı göstəin –

- ☐ koordinasiya ;
- ☐ informasiya;
- ☐ bölüşdürücü;
- ☒ fiasko;
- ☐ motivasiya;

595 İnstitutların neçə funksiyası mövcuddur:

- ☐ 5;
- ☒ 4;
- ☐ 3;
- ☐ 6.
- ☐ 0;

596 Mülkiyyət hüquqları iqtisadi subyektlər arasındakı hansı münasibətlərlə əlaqədardır?

- ☐ firmadaxili münasibətlərlə
- ☒ məhdud resursların istifadəsi üzrə münasibətlərlə
- ☐ beynəlxalq iqtisadi münasibətlərlə
- ☐ sadalananlardan heç biri
- ☐ gəlirlərin bölgüsü üzrə münasibətlərlə

597 Mülkiyyət hüquqları obyektı və subyektinin, səlahiyyətlər və onlara riayət olunması mexanizminin dəqiq müəyyən edilməsi belə adlanır.

- ☐ mülkiyyət hüquqlarının dağılması
- ☐ mülkiyyət hüquqlarının parçalanması
- ☐ mülkiyyət hüquqlarının müdafiəsi
- ☒ mülkiyyət hüquqlarının spesifikasiləşdirilməsi
- ☐ mülkiyyət hüquqlarının formalaşması

598 Mülkiyyət hüquqlarının ayrı-ayrı səlahiyyətlərə bölgüsü necə adlanır?

- ☐ mülkiyyət hüquqlarının spesifikasiləşdirilməsi
- ☐ mülkiyyət hüquqlarının müdafiəsi
- ☐ mülkiyyət hüquqlarının dağılması
- ☐ mülkiyyət hüquqlarının formalaşması
- ☒ mülkiyyət hüquqlarının parçalanması

599 Mülkiyyət hüquqlarının pozulması yayındırılması, dağıdılması nə deməkdir?

- ☒ mülkiyyət hüquqları müstəsnalığının pozulması
- ☐ mülkiyyət səlahiyyətlərinin bir neçə subyekt arasında bölgüsü
- ☐ mülkiyyət hüquqlarının parçalanması
- ☐ mülkiyyət hüquqlarının dəqiq müəyyən edilməsi

- ☐ mülkiyyət hüquqlarının olmaması

600 Mülkiyyət hüququ hansı norma və qaydaların yerinə yetirilməsini təxmin edir?

- ☒ formal qaydalar və qeyri-formal sosial normaları
☐ beynəlxalq səviyyəli resurslar üzərində mülkiyyət hüququnu
☐ ancaq formal qaydaları
☐ ancaq neformal sosial normaları
☐ hüquq subyektinin məsuliyyəti

601 Mülkiyyət hüququnun müəyyənləşdirilməsində institusional iqtisadiyyatın nəyə yaxın olduğunu göstərin.

- ☒ anqloamerikan hüquq sistemində
☐ adi hüquq sistemində
☐ kontinental hüquq sistemində
☐ roman-alman hüquq sistemində
☐ dini-ənənəvi hüquq sistemində

602 Nə mülkiyyət hüquqlarının spesifikasiyalaşdırılmasının nəticəsi deyil?

- ☐ sabit iqtisadi mühitin yaradılması
☐ mübadilələrin asanlaşdırılması
☐ qeyri-müəyyənliyin azaldılması
☐ bütün sadalananlardır
☒ mənfəət xarici effektlərin meydana gəlməsi

603 Path determinacy təxmin edir.

- ☐ yeni institutların köhnələrindən güclü asılılığı
☐ yeni və köhnə institutların asılı olmaması
☒ yeni institutların köhnələrindən nisbətən az asılılığı
☐ yeni və köhnə institutların bərabər olması
☐ köhnə institutların yenilərindən güclü asılılığı

604 Qeyri-formal institutlaşma.

- ☒ qeyri- formal normanın formal qaydada təsiri
☐ qeyri- formal normanın qanunvericilikdə möhkəmlənməsi
☐ formal qaydanın və qeyri- formal normanın uyğunsuzluğu
☐ qeyri-formal normalar qanuna ziddir
☐ opportunist davranış

605 İnstitusional konflikt, bu:

- ☐ istehsalçılar və istehlakçılar arasındakı konflikt
☒ formal qaydanın və qeyri- formal normanın uyğunsuzluğudur
☐ qəza sistemi ilə məcburetmə sistemi arasındakı konflikt
☐ satıcılar arasında olan konflikt
☐ alıcının məqsədləri və fəaliyyətinin uyğunsuzluğudur

606 Mülkiyyət hüququ anlayışına kontinental hüquq sisteminin yanaşması nədən ibarətdir.

- ☒ mülkiyyət hüququ qeyri məhdud və bölünməzdir
☐ hüquq qabiliyyəti və işləmə qabiliyyətindən ibarətdir
☐ ayrı-ayrı şəxslərin qismən hüququna parçalanmaya imkan verir

- ☐ qədim roma üçlüyü olub özündə malik olmaq, istifadə etmək və sərəncan verməyi birləşdirir
- ☐ belə hüquqları almaq və öz istədiyi kimi ondan istifadə etməkdən ibarətdir

607 Mülkiyyət hüququ anlayışına anqlosakson hüquq sisteminin yanaşması nədən ibarətdir.

- ☐ qədim roma üçlüyü olub özündə malik olmaq, istifadə etmək və sərəncan verməyi birləşdirir
- ☒ ayrı-ayrı şəxslərin qismən hüququna parçalanmaya imkan verir
- ☐ mülkiyyət hüququ qeyri məhdud və bölünməzdir
- ☐ belə hüquqları almaq və öz istədiyi kimi ondan istifadə etməkdən ibarətdir
- ☐ hüquq qabiliyyəti və işləmə qabiliyyətindən ibarətdir

608 Deyin görək institusional iqtisadiyatın mülkiyyət hüququnun tərifinə yanaşması nəyə yaxındır:

- ☒ ingilis-amerikan hüquq sisteminə
- ☐ adi hüquq sisteminə
- ☐ kontinental hüquq sisteminə
- ☐ roman-german hüquq sisteminə
- ☐ dini-ənənəvi hüquq sisteminə

609 Mülkiyyət hüququnun spesifikasiyasının olmaması nəyə gətirib çıxara bilər?

- ☐ resurslardan rəşional istifadəyə
- ☒ xarici effektlərin yaranmasına
- ☐ resursların optimal bölgüsünə
- ☐ iqtisadi agentlərin rəşionallığının məhdudlaşdırılmasına
- ☐ mülkiyyət hüququnun parçalanmasına

610 İnstitutların səmərəlilik meyarında nə çıxış edir?

- ☐ əldə edilən mənfəətin həcmi
- ☐ əldə edilən kəfiyyətin həcmi
- ☒ əldə edilən xərclərin minimumlaşdırılması həcmi
- ☐ milli gəlirin həcmi
- ☐ istehsalın miqyasından qənaətin həcmi

611 Oyun qaydaları məcmusu, yəni insanlar arasında qarşılıqlı əlaqələrin siyasi, sosial və hüquqi hədlərinin qaydaları, normaları və sanksiyaları nəyi əks etdirir?

- ☒ institusional mühiti və ya dar mənada institutları
- ☐ qeyri-formal qaydaları
- ☐ müqavilə münasibətlərini
- ☐ formal qaydaları
- ☐ mülkiyyət hüququnu

612 Cjeyms Byükenen hansı nəzəriyyənin əsas nümayəndələrindən biridir?

- ☒ ictimai seçim
- ☐ transaksion xərclər
- ☐ mülkiyyət hüququ
- ☐ iqtisadi təşkilatlar
- ☐ iqtisadi hüquq

613 İctimai seçim nəzəriyyəsinin tədqiqat obyektı nə hesab edilir?

- ☐ qeyri-formal qaydalar
- ☒ siyasi bazarlar

- ☐ firmanın optimal ölçüsü
- ☐ formal qaydalar
- ☐ mülkiyyət hüququ

614 Siyasi bazarlar institusional iqtisadiyyat daxilində hansı nəzəriyyənin tədqiqat obyekti kimi çıxış edir.

- ☐ mülkiyyət hüququ
- ☐ transaksion xərclər
- ☒ ictimai seçim nəzəriyyəsi
- ☐ iqtisadi təşkilatlar
- ☐ iqtisadi hüquq

615 Fəaliyyət –

- ☐ fərdin vəziyyətinin daha az üstün tutulandan daha çox üstün tutulana şüurlu surətdə dəyişdirilməsidir
- ☒ fərdin məqsədyönlü davranışı, onun vəziyyətinin daha az üstün tutulandan daha çox üstün tutulana şüurlu surətdə dəyişdirilməsidir
- ☐ fərdin məqsədyönlü davranışdır
- ☐ fərdin məqsədyönsüz davranışdır
- ☐ fərdin daha çox üstün tutulana şüurlu surətdə dəyişdirilməsidir

616 Məhdud səmərəlilik anlayışının tətbiqi kimin adı ilə bağlıdır?

- ☐ P. Samuelson
- ☐ U. Mitçel
- ☒ H. Saymon
- ☐ C.Kommons
- ☐ T. Veblen

617 İnstitusional mühitə fərdlərin təsiri aşağıdakı şəkildə həyata keçirilir.

- ☒ qanunvericilik orqanlarına seçkilərdə iştirak
- ☐ təsərrüfat fəaliyyəti
- ☐ kontraktların bağlanması
- ☐ qərarların qəbulu
- ☐ sanksiyaların tətbiqi

618 Kontraktların səciyyəvi cəhətlərinə nə aid deyil?

- ☐ onların işlənilib hazırlanmasının məqsədyönlülüüyü
- ☐ onların fəaliyyətini bu kontraktı bağlayan tərəflərin məhdudlaşdırılması
- ☐ könüllülük və qarşılıqlı faydalılıq
- ☒ bütün sadalananlar aiddir
- ☐ kontraktın mübadilə ilə bilavasitə əlaqəsi

619 Opportunist davranışın 4 əsas formasına aid olmayanı seçin:

- ☐ gizli niyyətlər.
- ☒ gizli reklam;
- ☐ gizli fəaliyyətlər;
- ☐ gizli informasiya;
- ☐ gizli səciyyələr;

620 Harada (hansı sferalarda) mənəvi riskə rast gəlinir.

- ☒ bütün bazarlarda və iqtisadiyyatın bütün sferalarında
- ☐ ictimai nemətlər bazarında
- ☐ daşınmaz əmlak bazarında
- ☐ maliyyə bazarında
- ☐ əmtəə və xidmətlər

621 Agent münasibətləri probleminin sinonimini göstərin.

- ☐ “dövlətin uğursuzluğu”
- ☐ xarici effektlər
- ☐ “bazarın uğursuzluğu”
- ☒ “prinsipal - agent” problemi
- ☐ opportunist davranış

622 Prinsipial- agent probleminin sinonimini göstərin.

- ☐ “dövlətin uğursuzluğu”
- ☐ xarici effektlər
- ☐ “bazarın uğursuzluğu”
- ☒ agent münasibətləri problemi
- ☐ opportunist davranış

623 Mənəvi riskin xüsusi bir halı olan problem necə adlanır.

- ☒ “prinsipal - agent”
- ☐ “bazarın uğursuzluğu”
- ☐ “dövlətin uğursuzluğu”
- ☐ opportunist davranış
- ☐ xarici effektlər

624 Hansı iqtisadi fenomenin xüsusi halı prinsipial agent problemidir.

- ☐ zor, şantaj və aldatmaq yolu ilə pul qopartma
- ☒ mənəvi risk
- ☐ lobbiləşdirmə
- ☐ öz maraqlarının dalınca getmək
- ☐ əlverişsiz risk

625 Hansı iqtisadi fenomenin xüsusi halı agent münasibətləri problemidir.

- ☐ zor, şantaj və aldatmaq yolu ilə pul qopartma
- ☒ mənəvi risk
- ☐ lobbiləşdirmə
- ☐ öz maraqlarının dalınca getmək
- ☐ əlverişsiz seçim

626 İnsan kapitalı və pul hansı tip resursa nümunədir.

- ☐ interspesifik
- ☐ ümumi təyinatlı
- ☐ qeyri-spesifik
- ☐ orta dərəcəli spesfik
- ☒ plastik

627 Sadalanan resurslardan hansı daha plastiktir.

- ☐ dövriyyə kapitalı və yeraltı sərvətlər
- ☐ fiziki kapital və biliklər
- ☐ əsas kapital və əmək
- ☒ insan kapitalı və pul
- ☐ maliyyə və intellektual kapital

628 Sadalananlardan nəyin mənəvi riskin meydana gəlməsi şərti olmadığını göstərin.

- ☒ sifarişçi icraçının fəaliyyətinin əlverişsiz nəticələrindən sığortalanmışdırlar
- ☐ icraçılar öz fəaliyyətlərinin əlverişsiz nəticələrindən sığortalanmışdır
- ☐ icraçı və sifarişçinin maraqlar üst-üstə düşmür
- ☐ icraçı sifarişçinin mənafeyi ziddinə olaraq öz xüsusi maraqlarını güdür
- ☐ sifarişçi tam nəzarəti və təkmil məcbur etməni həyata keçirmək iqtidarında deyildir

629 Mənəvi risk nəyin nəticəsində meydana çıxır.

- ☒ kontraktların qeyri-müəyyənliyi və natamamlığı
- ☐ transaksiya xərclərindəki fərqlər
- ☐ mülkiyyət hüquqları rejimlərindəki fərqlər
- ☐ kontraktların müxtəlif tiplərinin mövcud olması
- ☐ resursların spesifikliyi

630 Hansı resurslar plastik adını daşıyır.

- ☒ onların məqsədli tətbiqinə nəzarətin çətinliyi zamanı istifadəsinin böyük miqdarda üsullarına malik
- ☐ qeyri-spesifik üsullar
- ☐ interspesifik üsullar
- ☐ ümumi təyinatlı resurslar
- ☐ orta dərəcəli spesifikliyə malik resurs

631 Məqsədli tətbiqinə nəzarətin çətinliyi zamanı istifadəsinin böyük miqdarda üsullarına malik olan resurslar necə adlanır.

- ☐ interspesifik resurs
- ☒ plastik resurs
- ☐ qeyri-spesifik resurs
- ☐ orta dərəcəli spesifikliyə malik resurs
- ☐ ümumi təyinatlı resurs

632 Variantlardan hansı institut un tərkib elementini əks etdirir?

- ☐ Fərdin və ya normanın adresatının xarakteristikası.
- ☐ Tapşırılan hərəkətin müəyyənləşdirilməsi və ya normanın məzmunu.
- ☐ Tapşırılanların yerinə yetirilməsinə görə sanksiyaların təsviri və normanın qaranlığının (zəminin) xarakteristikası.
- ☐ Normanın tətbiqi şərtlərini səciyyələndirən şəraitin təsviri.
- ☒ Bütün cavablar doğrudur.

633 Variantlardan hansı institusional dəyişikliklərə nümunəni əks etdirir?

- ☐ Cəzaların sərtləşdirilməsi ilə bağlı inzibati qanun pozuntuları haqqında məəcəllədə düzəlişlərin edilməsi.
- ☐ Valyuta alqı-satqısının leqallaşdırılması.
- ☒ Bütün cavablar doğrudur.
- ☐ Ali məktəblərə vahid dövlət imtahanının nəticələrinə görə qəbula keçid.
- ☐ Dövlət mülkiyyətinin özəlləşdirilməsinə icazə verilməsi.

634 İnstitusional dəyişikliklər mexanizmlərinin tiplərini hansı variant düzgün əks etdirir?

- ☒ İnstitutun və ya institusional dəyişiklik ideyasının yaranma mexanizmləri və dəyişikliklərin yayılma mexanizmləri.
- ☐ Yayılma mexanizmləri
- ☐ Siyasi mexanizmlər
- ☐ Bütün cavablar doğrudur
- ☐ Yaranma mexanizmləri

635 Variantlardan hansı D.Nort tərəfindən tətbiq olunmuş institusional dəyişikliklərin baza sxeminin müddəalarından birinə ziddir?

- ☐ Bilik səviyyəsində dəyişiklik yeni texnologiyaların meydana gəlməsinə aparır.
- ☐ Qiymətlərin yeni səviyyələri dəyərləri potensial artan resursların sahiblərində onlara mülkiyyət hüququnu dəyişməyə həvəs yaradır.
- ☐ Qiymətlərin yeni səviyyələri həm də bu kimi hüquqlardan istifadənin dəyərini maksimallaşdırmağa imkan verən qaydaların yaranmasına aparır.
- ☐ Variantların heç biri D.Nortun "baza" sxeminin müddəaları ilə ziddiyyət təşkil etmir.
- ☒ Yeni texnologiyalar resursların nisbi qiymət səviyyələrini dəyişmir.

636 İnstitutun məqsəd yönü yaranması və ya dəyişməsi necə baş verir?

- ☒ Müəyyən hazırlanmış plana müvafiq olaraq baş verir.
- ☐ Bütün qrup iştirakçılarının maraqlarının realizəsi üçün qrup daxilində fərdlərin razılığı olmadan baş verir.
- ☐ Yekdil qərar (konsepsas) qəbul etmədən baş verir.
- ☐ Bütün cavablar səhvdir.
- ☐ Kimsənin öncədən niyyəti və planı olmadan baş verir.

637 Könüllü razılaşmalar vasitəsilə effektiv institutların hazırlana bildiyi vəziyyətləri ardıcıl əks etdirən variantı seçin.

- ☐ yekdil qərar
- ☐ səs çoxluğu ilə qərar
- ☐ xüsusi ikitərəfli razılaşma və yekdil qərar
- ☐ bütün cavablar doğrudur
- ☒ yekdil qərar, səs çoxluğu ilə qərar və xüsusi ikitərəfli razılaşma

638 Variantlardan hansı inkremental dəyişikliklər trayektoriyasına şərti misalı əks etdirir?

- ☐ Müəyyən qanundan birdəfəlik imtina edilməsi və tamamilə yenisinin qəbul edilməsi
- ☒ Müəyyən qanunun bir neçə il ərzində ona düzəlişlər edilməsi yolu ilə həyata keçirilən ardıcıl dəyişdirilməsi
- ☐ Hər hansı adətin tədricən birdəfəlik yoxa çıxarılması deyil
- ☐ Hər hansı adətin ənənənin dövlət tərəfindən uzun müddət toxunulmaz tətbiqi prosesidir
- ☐ Bütün cavablar səhvdir

639 Dəyişikliyin yayılması, yəni dəyişdirilən institutun ünvanlandığı bütün adresatların institusional dəyişikliklə əhatələnməsi hansı yolla həyata keçirilir? Düzgün variantı seçin.

- ☐ Dövlətin müdaxiləsi olmadan mərkəzləşdirmə
- ☐ Dövlətin məcburetmə potensialından istifadə etməklə əksmərkəzləşdirilmə
- ☐ Bütün cavablar doğrudur
- ☒ Dövlətin məcburetmə potensialından istifadə etməklə mərkəzləşdirilmə və təbii diffuziya yolu ilə əksmərkəzləşdirmə
- ☐ Təbii diffuziya yolu ilə mərkəzləşdirilmə

640 İnstitusional dəyişikliklərin kumulyativliyi prinsipi nəyi bildirir.

- ☐ xüsusi iqtisadi qanunlardan asılılıq
- ☐ inkişafın, dəyişikliklərin hansısa bir istiqamətində başlayıb tədricən gələcəkdə sönən keçmiş trayektoriyasından asılılığı
- ☒ inkişafın, dəyişikliklərin hansısa bir istiqamətdə başlayıb tədricən gələcəkdə davam edərək artacağı keçmiş trayektoriyasından asılılığı
- ☐ dövlətin iqtisadi siyasət istiqamətindən asılılığı
- ☐ ümumi iqtisadi qanunlardan asılılıq

641 Duqlas Nort öz modelində instisional dəyişikliklərin neçə əsas mənbəyini fərqləndirmişdir:

- ☐ 4
- ☐ 2
- ☐ 1
- ☐ 5
- ☒ 3

642 Alimlərdən kim instisional dəyişikliklərin sadə modelini təklif etmişdir

- ☐ Ronald Kouz
- ☐ Con Kommons
- ☐ Harold Demsets
- ☐ Uesli Mitçell
- ☒ Duqlas Nort

643 Dövlət nədir.

- ☐ Cəmiyyətin sosial-iqtisadi təşkilidir
- ☒ Öz funksiya və məqsədlərini reallaşdırmaq üçün məhdud resuslardan səmərəli istifadə edən təşkilat
- ☐ Hakimiyyətin təşkili forması
- ☐ Təsərrüfat subyektlərini əlaqələndirən qurum
- ☐ Cəmiyyətin mütəşəkkil təşkilidir

644 Dövlət hakimiyyətinin üç qanadı.

- ☐ Təsərrüfat-iqtisadi, sosial
- ☐ Qanunverici, icra, sosial
- ☐ İcra, qanunverici, cavabdehlik
- ☒ Qanunverici, icra, məhkəmə
- ☐ Seçki, idarə etmə, tənzimləyici

645 Byukenə görə dövlət nədir.

- ☐ Zorakılıq aparatı
- ☐ Kollektiv münasibətlərin tənzimləyicisidir
- ☒ Kollektiv hərəkətin həyata keçirilməsini mümkün edən sadə fənd və üsulların dəsti mexanizmidir
- ☐ Hüquqi təminat yaradandır
- ☐ Sosial konfliktləri həll edəndir

646 Dövlət qaydanı pozanlara qarşı hansı vasitələrlə mübarizə aparır.

- ☐ Vəzifədən uzaqlaşdırmaqla
- ☒ Cəza sistemi-məhkəmə, polis, həbsdə saxlama vasitələri ilə
- ☐ Cərimə etməklə
- ☐ Seçkilərə buraxmamaqla
- ☐ İctimai qınaqla

647 Eyni cinayətə görə fərqli cəza verilməsinin səbəbi nədir.

- ☒ İnstitusional hüquqi qurumların mükəmməl olmaması
- ☐ Cəza verənlərin fərqli statusu
- ☐ Cəzalandırılanların fərqli statusu
- ☐ Zəif qanunvericilik bazası
- ☐ Cəmiyyətin yetkinlik səviyyəsinin aşağı olması

648 İqtisadiyyatda qeyri-formal bölmənin ölçülərinə hansı amillər təsir edir.

- ☐ vergilər
- ☐ korrupsiya
- ☐ iqtisadiyyata tənzimləmə müdaxiləsinin dərəcəsi
- ☐ doğru cavab yoxdur
- ☒ sadalananların hamısı təsir edir

649 Kölgə iqtisadiyyatının mövcud olmasının əsas səbəbləri arasında aşağıdakıları göstərmək olar.

- ☐ legal biznesin yüksək transaksion xərcləri
- ☐ dövlət institutları sisteminin müəyyən mənafeələr qrupuna təbə olması
- ☐ mülkiyyət hüquqlarının səmərəli müdafiə sisteminin olmaması
- ☐ cavabların hamısı doğru deyil
- ☒ cavabların hamısı doğrudur

650 Qeyri-formal institusionallaşmanın nəticələri bunlardır:

- ☒ kölgə sektorunun artması, kapital qaçışı;
- ☐ liberallaşma;
- ☐ əksinhisarlaşma;
- ☐ cavabların hamısı doğru deyil;
- ☐ ÜDM-un artması;

651 Qeyri-formal institusionallaşmanın mahiyyəti nədədir?

- ☐ makroiqtisadi disfunksiyada;
- ☒ qanunlar «bazar qaydası» ilə işləmir;
- ☐ insan kapitalı axınında;
- ☐ aqrar sektorun islahatı;
- ☐ real sektora investisiyaların artması;

652 Keçid iqtisadiyyatında geniş miqyaslı institusional transformasiyalar zamanı xüsusi rol ayrılır:

- ☐ korrupsiyaya;
- ☐ ictimai mülkiyyətə;
- ☒ dövlətə;
- ☐ qeyri-formal iqtisadiyyata;
- ☐ inqilaba;

653 İslahatçılar qarşısında duran əsas məsələ amirlik sistemində tamamilə olmayan aşağıdakıların yaradılmasıdır:

- ☒ bazar, banklar, xüsusi firmalar;
- ☐ xilasetmə sistemi;
- ☐ ordu, polis;
- ☐ cavabların hamısı doğrudur;

☐ səhiyyə;

654 İnsanın bazar iqtisadiyyatında davranışını hansı modellə təsvir etmək olar?

- ☒ “homo economicus”
☐ “homo adaptans”
☐ “homo soveticus”
☐ cavabların hamısı doğru deyil.
☐ “homo institutional”

655 Bütün ölkələrdə təzahür edən, lakin ümumi qanunauyğunluqları olan amirlik iqtisadiyyatının mahiyyəti:

- ☐ cavabların hamısı doğrudur;
☐ ifrat istehsal iqtisadiyyatı;
☒ dövlətin iqtisadi sahədə sərt diktaturası;
☐ cavabların hamısı doğru deyil;
☐ insan kapitalı axını;

656 Amirlik iqtisadiyyatında mexanizmlərdən hansı yoxdur?

- ☐ məhsul istehsalının həcmi haqqında verilənlərin saxtalaşdırılması;
☐ bərabərləşdirici bölgü sistemi;
☒ qiymət mexanizmi (tələb və təklif əsasında);
☐ cavabların hamısı doğrudur;
☐ iqtisadiyyatın «yuxarıdan» idarə edilməsi;

657 Tərsinə bazar nə deməkdir?

- ☒ fəaliyyət göstərənlərin bir qisminin qanunu pozmağa, dövlət aparatında korrupsiyanın artmasına təhrik edən motivləri var;
☐ bərabərləşdirici bölgü sistemi;
☐ fəaliyyət göstərənlərin bir qisminin pozğuntular haqqında hakimiyyətə xəbər verməyə motivi var;
☐ cavabların hamısı doğrudur;
☐ iqtisadi subyektlərin fəaliyyətinin koordinasiyasına xərclər;

658 Prinsipial - agent problemini amirlik sisteminə tətbiqən nəzərdən keçirərkən agenti fərqləndirin:

- ☐ ordu;
☐ polis;
☐ institutlar;
☒ sosialist müəssisələri;
☐ dövlət;

659 Prinsipial - agent problemini amirlik sisteminə tətbiqən nəzərdən keçirərək prinsipialı fərqləndirin:

- ☐ polis;
☐ sosialist müəssisəsi;
☒ dövlət;
☐ ordu;
☐ institutlar;

660 Avtoritar dövlət nədir?

- ☒ Müəyyən ərazidə əhalinin gəlirlərinin bir hissəsini zorla alan

- ☐ Vətəndaşları hüquqla qorunmayan
- ☐ Seçki hüququnun olmadığı
- ☐ Polis rejiminə əsaslanan
- ☐ Digər dövlətlərin qəbul etmədiyi

661 Məhkəmə hakimiyyəti necə həyata keçirilir?

- ☐ Vətəndaşlar tərəfindən həyata keçirilir
- ☐ Qrup tərəfindən həyata keçirilir
- ☒ Qanunverici orqandan müstəqil kollektiv seçki ilə həyata keçirilir
- ☐ Müstəqil vətəndaşlar tərəfindən həyata keçirilir
- ☐ Dövlət orqanları tərəfindən həyata keçirilir

662 Məcburetmə mexanizminin rolu.

- ☐ İqtisadi fəaliyyətə məcbur etmək
- ☒ Vergi ödəməyə məcburetmə
- ☐ İqtisadi fəaliyyəti dayandırmağa məcbur etmə
- ☐ Rəqiblə əməkdaşlığa məcburetmə
- ☐ Qaydalara əməl etməyə məcburetmə

663 Hansı mexanizmin vasitəsilə müəyyənləşdirilmiş formal qaydalara əməl etmək mümkün olur?

- ☐ Cəzalandırma
- ☐ İqtisadi fəaliyyətini məhdudlaşdırmaq
- ☐ Cərimə etmək
- ☐ İqtisadi fəaliyyətə qadağa qoymaq
- ☒ Effektiv məcburetmə mexanizmi

664 Byuken hansı şəraiti tabecilikdə olanın paradoksu adlandırılır-

- ☐ İnsanın idarəetmənin subyekti olduğu şəraiti
- ☒ İnsanın idarəetmənin həm obyektı həm də subyekti olduğu şəraiti
- ☐ İnsanın idarəetmənin obyektı olduğu şəraiti
- ☐ İnsanın məcburetmə mexanizminin təsirinə məruz qalmadığı
- ☐ İnsanın məcburetmə mexanizminin təsirinə məruz qaldığı

665 Bu və ya digər qurumun seçilməsi və inkişafı nə ilə şərtlənir?

- ☐ Mənafehlərlə
- ☒ Minimal transaksiya xərcləri ilə
- ☐ İqtisadi inkişafa təsiri ilə
- ☐ Demokratikləşməsi ilə
- ☐ Mülkiyyətə münasibəti ilə

666 İqtisadiyyatın qeyri-formal sektorunun ölçülməsinin dolayısı qiymətləndirmə metodları hansılardır?

- ☐ seçmə müşahidələr metodu, vergi yoxlamaları metodu
- ☒ milli statistika sisteminin təhlili, əməliyyatların sayılması metodu, iş qüvvəsi statistikas, nağd pula tələbin qiymətləndirilməsi metodu, istehsal resurslarına tələbatın qiymətləndirilməsi metodu
- ☐ mühasibat və maliyyə sənədlərinin yoxlanılması, statistik və mühasibat döstəricilərinin müəyyənləşdirilməsi
- ☐ milli gəlirin istehsalında iştirak göstəricisinin hesablanması metodu, fəaliyyətinin sosial ədalətlik dərəcəsinin müəyyən edilməsi metodu
- ☐ dövlət hakimiyyətinin korrupsiyalaşması səviyyəsinin təyin edilməsi, iqtisadiyyatın kriminallaşması dərəcəsinin müəyyən edilməsi

667 Nə iqtisadiyyatın qeyri-formal sektorunun mövcudluğunun müsbət cəhətlərinə aid deyil?

- ☐ rəsmi firmalar üçün əlavə rəqabət
- ☒ dövlətə etimadın azalması
- ☐ qeyri-formal sektorun gəlirləri hesabına məcmu gəlirin artması
- ☐ qeyri-səmərəli leqal mühitin fəaliyyətinin yumşaldılması
- ☐ sadalananların hamısı aiddir

668 Sadalananların hansı qeyri-formal iqtisadiyyatda qaydaların təminatçısı deyildir?

- ☐ qeyri-formal şəbəkələr
- ☐ dövlət hakimiyyətinin korrupsiyalaşmış nümayəndələri
- ☐ mütəşəkkil cinayətkarlıq
- ☐ sadalananlardan heç biri qeyri-formal iqtisadiyyatda qaydaların təminatçısı deyil
- ☒ sadalananların hamısı qeyri-formal iqtisadiyyatda qaydaların təminatçısıdır

669 E.De Sotonun fikrincə, qeyri-formal iqtisadiyyatın meydana gəlmə səbəbi nədədir?

- ☒ xüsusi maraq qruplarının öz inhisarçı vəziyyətlərini saxlamaq cəhdində
- ☐ mülkiyyət hüquqlarının spesifikasiyasının mürəkkəbliyində
- ☐ kollektiv fəaliyyət problemini həll etməyin qeyri-mümkünlüyündə
- ☐ məhdud rasionallığın mövcudluğunda
- ☐ iqtisadiyyatda xarici effektlərin olmasında

670 Sadalananlardan hansı kriminal iqtisadiyyata aiddir?

- ☐ verginin ödənilməsindən yayınma
- ☐ əməkhaqqının «paket»də verilməsi
- ☐ qeydiyyatdan alınmamış məhsulun istehsalı və satışı
- ☐ işə götürüldükdə əmək müqaviləsinin olmaması
- ☒ narkotiklərin istehsalı və satışı

671 Dövlətin təsərrüfat fəaliyyətini tənzimləməyə cəhd etməsi və qaydalara əməl edilməsinə real məcburetmə imkanları arasında uyğunsuzluq nəyə səbəb olur?

- ☐ «biletsiz» probleminin yaranmasına
- ☐ konstitusiya müqavilələrinin bağlanılmasına
- ☒ qeyri-formal iqtisadiyyatın yaranmasına
- ☐ koordinasiya mexanizmlərinin yaradılmasına
- ☐ xarici effektlərə

672 Nə formal qaydaların müəyyənləşdirilməsi zamanı dövlətin üzləşdiyi məhdudiyyətlərə aid deyil?

- ☐ qaydalara əməl olunmasına məcburetməyə xərclərin çoxluğu
- ☒ mülkiyyət hüquqlarının spesifikasiyasının qeyri-mümkünlüyü
- ☐ bütün variant və vəziyyətlərin nəzərə alınmasının qeyri-mümkünlüyü
- ☐ formal qaydaların təminatçıları qaydanı pozanlara sanksiyaları heç də həmişə tətbiq etmirlər
- ☐ bölgü effektinin mövcudluğu

673 İnstitutların bağlanması xərcləri.

- ☒ yüksək transformasiya xərcləri
- ☐ yüksək transaksiya xərcləri
- ☐ aşağı transaksiya xərcləri
- ☐ aşağı transformasiya xərcləri

☐ aşağı istehsal xərcləri

674 D.Nort və S.Uollisin apardığı transaksiya xərclərinin hesablanması cəhdləri, aiddir.

- ☐ Avropa Britaniya üzv olan ölkələrin iqtisadiyyatına
- ☐ Böyük Britaniya iqtisadiyyatına
- ☒ ABŞ iqtisadiyyatına
- ☐ Yaponiya iqtisadiyyatına
- ☐ 1990-cı illərin Rusiya iqtisadiyyatına

675 Mülkiyyət hüquqları və cəmiyyətdə qəbul edilmiş azadlıqların mübadiləsi, özgəninkiləşdirilməsi, mənimsənilməsi belə adlanır.

- ☐ məhdud səmərəlilik
- ☐ institut
- ☐ spesifikasiləşdirmə
- ☒ transaksiya
- ☐ opportunist davranış

676 Bu cür transaksionalar mövcud olmur.

- ☒ bütün sadalananlar transaksiya növləridir.
- ☐ idarəetmə transaksionası
- ☐ sövdələşmə transaksionası
- ☐ sadalananlardan heç biri transaksiya növləri deyil
- ☐ rasionallaşdırma transaksionası

677 Nemətlərin hüquqi xüsusiyyətlərinin dəyişdirilməsilə bağlı xərclər necə adlanır?

- ☐ istehsal
- ☐ son hədd
- ☐ alternativ
- ☐ mühasibat
- ☒ transaksion

678 Transaksiya xərcərinə nə aid deyil?

- ☐ kontraktların bağlanması xərcləri
- ☒ investisiyalara xərclər
- ☐ informasiya
- ☐ mülkiyyət hüquqlarının müdafiəsi xərcləri
- ☐ ölçmə xərcləri

679 İnformasiya axtarışı xərclərinin azaldılması alətlərinə nə aid deyil?

- ☐ marketinq şöbələri və ixtisaslaşdırılmış marketinq agentlikləri.
- ☐ əmtəə birjalrı və yarmarkalar
- ☒ nəzarətin göcləndirilməsi
- ☐ keyfiyyət sertifikatları və standartları
- ☐ istehsalçı zamanətinin olması

680 Qarşılıqlı faydalı mübadilənin təmin olması ilə əlaqədar xərclər necə adlanır?

- ☐ alternativlərin aşkar edilməsi xərcləri
- ☐ informasiya axtarışı xərcləri
- ☒ ölçmə xərcləri

- ☐ opportunist davranış xərcləri
- ☐ mülkiyyət hüquqlarının müdafiəsi xərcləri

681 Hansı transaksiya xərcləri tipli müqavilələrdən istifadənin köməyi ilə azaldıla bilər?

- ☐ informasiya axtarışı xərcləri
- ☒ kontraktların bağlanması xərcləri
- ☐ opportunist davranış xərcləri
- ☐ mülkiyyət hüquqlarının müdafiəsi xərcləri
- ☐ ölçmə xərcləri

682 Sadalananlardan nə mülkiyyət hüquqlarının spesifikasiyalaşdırılması və müdafiəsi xərclərinə aid deyil?

- ☒ marketinq xərcləri
- ☐ hüquq-mühafizə orqanlarının saxlanması xərcləri
- ☐ dövlət sərhədinin müdafiəsinə xərclər
- ☐ torpaq sahələrinin dövlət qeydiyyatına xərclər
- ☐ yanğın əleyhinə siqnallaşdırma xərcləri

683 Sadalananlardan nə opportunist davranış nüvlərinə aid deyil?

- ☒ bütün sadalananlar aiddir
- ☐ gizli fəaliyyətlər
- ☐ gizli informasiya
- ☐ sadalananlardan heç biri aid deyil
- ☐ gizli nailiyyətlər

684 Qeyri- tam kontraktlar tərəflərə imkan verir:

- ☐ mümkün opportunist davranışa görə tərəflərin məsuliyyətini dəqiq təyin etmək
- ☐ kontrakt üzrə bütün mümkün xərc və faydaların bölqüsünü eyni mənalı təsbit etmək
- ☒ qabaqcadan görünməyən vəziyyətlərə çevik reaksiya vermək
- ☐ qarşısızalmaz qüvvəyə görə vəziyyətlərin meydana gəlməsi imkanını aradan qaldırmaq
- ☐ onun fəaliyyəti dövründə kontraktın bütün mühüm şərtlərini formal sürətdə təsbit etmək

685 Oliver Uilyamson transaksiya xərclərinin aşağıdakı təsnifatını təqdim etmişdir:

- ☐ sövdələr, idarəetmə, rasionlaşdırma
- ☐ hissələrinə bölünmə, informasiya, miqyas
- ☒ ex ante u ex post
- ☐ kontraktların tərtibi, nəzarət, məcbur etmə
- ☐ davranış, informasiyanın axtarışı, ehtiyat mövqelərinin aşkar edilməsi

686 Pol Milqrom və Con Roberts transaksiya xərclərinin bu növünü ayırmamışlar:

- ☐ öhdəliklərin etibarsızlığı ilə əlaqədar olan
- ☐ tərəfdaşların tapılması
- ☐ transaksionaların səciyyələrinə dair informasiyanın tapılması və çatdırılması
- ☐ informasiyanın natamamlığı və assimetriyası ilə əlaqədar olan
- ☒ kontraktların yerinə yetirilməsinə məcbur etmə

687 "Ex ante" transaksiya xərclərinə xərclərin aşağıdakı növü aid deyildir:

- ☐ danışıqların aparılmasına məsrəflər
- ☐ razılaşmaların yerinə yetirilməsi zamanətlərin təmin edilməsinə məsrəflər

- ☒ kontrakt öhdəliklərinin dəqiq yerinə yetirilməməsinin ilə əlaqədar məsrəflər
- ☐ kontraktın layihəsinin tərtib olunmasına məsrəflər
- ☐ informasiyanın axtarışına məsrəflər

688 Ex post transaksiya xərclərinə xərclərin aşağıdakı növü aid deyildir.

- ☒ razılaşmaların reallaşması zamanətlərinin təmin olunmasına məsrəflər
- ☐ kontrakt öhdəliklərinin dəqiq yerinə yetirilməməsilə bağlı məsrəflər
- ☐ qabaqcadan gözlənilməyən vəziyyətlərə pis adaptasiya ilə bağlı məsrəflər
- ☐ kontrakt münasibətlərində arakəsmələrlə bağlı çətinliklərə məsrəflər
- ☐ münaqişələrin nizamlanması üçün idarəetmə strukturlarının istifadə olunmasına məsrəflər

689 Firmanın institusional təhlilində xərclərin aşağıdakı üç qrupunu ayırmaq qəbul edilmişdir:

- ☐ birbaşa, dolayısı, qeyri-aşkar
- ☐ dəyişən, orta, son hədd
- ☐ mühasibat, alternativ, aşkar
- ☒ transformasiya, təşkilati, transaksiya
- ☐ sabit, dəyişən, orta

690 Qeyri- tam kontraktlar tərəflərə hansı problemi yaradır :

- ☐ kontraktın sonrakı opportunitizmə görə öhdəlik və sanksiyaların təkmil olması
- ☒ öhdəliklərin qeyri- təkmilliyi və kontraktın sonrakı opportunitizmin təhlükəsi
- ☐ qarşısızalmaz qüvvəyə görə vəziyyətlərinin meydana gəlməsi mümkünlüyü
- ☐ qarşılıqlı hesablaşmalar mexanizmlərinin mürəkkəbləşməsi
- ☐ kontraktın verqi tətbiq olunan bazasının arması

691 Təsərrüfat praktikası kontraktların neçə əsas tipini işləyib hazırlanmışdır:

- ☐ 5
- ☒ 3
- ☐ 2
- ☐ 6
- ☐ 4

692 Klassik kontrakt üzrə tərəflərin münasibət tezliyi necədir :

- ☐ müntəzəm
- ☐ daimi
- ☐ müvəqqəti
- ☐ təsadüfi
- ☒ birdəfəlik

693 Herbert Saymon kontraktın qeyri- tamlığının səbəblərini necə müəyyən etmişdir:

- ☐ iqtisadi rəşionallıq
- ☐ Neşuya görə tarazlıq
- ☒ məhdud səmərəlilik
- ☐ Paretoya görə səmərəlilik
- ☐ iqtisadi səmərəlilik

694 Institusional iqtisadiyyat kontraktın hansı tipini fərqləndirmir:

- ☐ iltizamla bağlı olan
- ☐ klassik

- ☒ hibrid
- ☐ münasibət
- ☐ neklassik

695 Klassik kontraktın əsas səciyyələrinə nə aid deyil :

- ☒ üçüncü tərəf, tərəflərin öz üzərinə götürdüyü öhdəliklərin icrasına zəmin kimi çıxış edir
- ☐ münasibətlərin xarakterinin , onların mümkün dəyişiklikləri və ya dayanandırılmasının təsbit edilməsinin tamlığı
- ☐ dövlət , tərəflərin öz üzərinə götürdükləri öhdəliklərinə icra etməsinin zəmini kimi çıxış edir
- ☐ kontraktın tərəflərin bütün şərtlər, xərclər və faydalarının aşkar təsbit edilməsi
- ☐ tərəflərin münasibətlərinin birdəfəlik xarakteri

696 Klassik kontrakt üzrə tərəflərin münasibətlərində zəmin kimi kim çıxış edir:

- ☐ vasitəçi
- ☒ dövlət
- ☐ hakim
- ☐ mal göndərən
- ☐ kontragentlər

697 Klassik kontrakt hansı xarakter daşıyır

- ☐ şəxsləndirilmiş
- ☐ qeyri –təkmil
- ☐ konkret
- ☐ təkmiləşdirilmiş
- ☒ simasızlaşdırılmış

698 Nəyin olması klassik kontraktın fərqləndirici cəhətidir:

- ☐ dəqiq şərtləşdirilmiş “kontrakt tərəflərinin öz mülahizəsinə” bəndləri
- ☐ dəqiq şərtləşdirilmiş “ bütün , nə yazılmışdırsa çox kiçikdir” bəndləri
- ☐ dəqiq şərtləşdirilmiş “əqər..... onda” bəndlərinin olmaması
- ☐ dəqiq şərtləşdirilmiş “ üçüncü tərəfin öz mülahizəsinə” bəndləri
- ☒ dəqiq şərtləşdirilmiş “ əqər.... onda “ bəndləri

699 Klassik kontraktın bütün mümkün qələcək hadisələr hansı vaxt- məqamına münqər olunur:

- ☐ qələcəkdə müəyyən uzun müddətli dövrə
- ☒ hal –hazırkı dövr
- ☐ qələcəyə
- ☐ hal –hazırda uzun müddətli dövrə
- ☐ vaxta bağlanmır, belə ki, qevik xarakter daşıyır

700 Klassik kontrakt neçə tərəfi nəzərdə tutur:

- ☐ çox
- ☐ üç
- ☒ iki
- ☐ qeyri – məhdud sayda
- ☐ dörd